أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ ގެ

عَقِيْدَة

ތަރުޖަމާ އައްޝައިޚް އިސްމާޢީލް މުޙައްމަދު

www.mohamedshafiu.blogspot.com

أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَة ގެ عَقِيْدَة

بسم الله الرحمن الرحيم نحمده ونصلى على رسول الكريم وبعد.

فضيلة الشيخ محمّد صَالِح عُثَيْمِين ލިޔުއްވާފައިވާ "عَقِيْدَةُ أَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَة" މިފޮތުގެ ދިވެހި ތަރުޖަމާ، ވިދާޅުވާ ބޭފުޅުންނަށް ހުށަހަޅާ ކުރަމެވެ. މުބާރަކު މިފޮތުގައި حديث جِبْرِيْلُ ގައިއައިސްފައިވާ، އީމާންކަމުގެ، ركن ހައެއް ޝަރަހަ ކުރައްވައި ބަޔާންކުރައްވާ ހުރިގޮތެވެ. އެއާއެކު عَقِيْدَة އާއި ގުޅޭ ގިނަ މަސްއަލަތަކެއް ޝާމިލުކޮށް ކުރުކޮށް ލިޔުއްވާފައިވެއެވެ. ފޮތުގެ އިބާރާތްތައް ލިޔުއްވާފައިވަނީ ވަރަށް ފަސޭހަ ގޮތަކަށެވެ. ކުރިއަށް ބޮޑުކަމެއް ހިފާފައިވާ ކުރެވޭ ކަމެއް، އަދި ތަރުޖަމާ ކުރެވުނު އިބާރާތްތައް ވެސް ފަސޭހަ ގޮތަކަށް ލިޔެވިފައިވެއެވެ. الله تعالى، މިފޮތް ލިޔުއްވި ބޭފުޅާއާއި ތަރުޖަމާކުރި މީހާއާއި ފޮތުގެ ކަންތައްތަކުގައި އެހީތެރިވެދެއްވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް އަދި މިފޮތް ކިޔާ ހުރިހާ މީހުންނަށް آخرة ދުވަހުގެ ކާމިޔާބީ ދެއްވުން އެދި ދުޢާ ކުރަމެވެ! يَوْمَ لاَ يَنْفَعُ مَالُ وَلاَ بَنُونٌ إِلاَّ مَنْ أَتَى اللهَ بِقَلْبٍ سَلِيْم އެދުވަހަކީ ސަލާމަތް ހިތަކާއެކު الله تعالى ގެ ހަޟްރަތަށް އަންނަ މީހަކަށް ފިޔަވައި މުދަލާއި ދަރިންގެ ބޭނުން ނުކުރާނެ ދުވަހެކެވެ.

" يَوْمَ يَفِرُّالْمَرْأُ مِنْ أَخِيْهِ وَأُمِهِ وَأَبِيْهِ وَصَا حِبَتِه وَبَنِيْه" އެދުވަހުގައި (قيامة ދުވަހު) އިންސާނާ އޭނާގެ ދަރިންނާއި، އަނބިންނާއި، މައިންބަފައިންނާއި އަޚުންގެ ކިބައިން ދުވެ ފިލާނެއެވެ.

الله تعالى، މިފޮތް ކިޔާ އެންމެން ހަމަޖެހި ކިޔަވައިދޭ ބޭފުޅުންނަށް أَجْرُ އާއި ثواب ދެއްވާށިއެވެ. رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ

إسما عيل محمد

فضيلة الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله باز حفظه الله ލިޔުއްވާފައިވާ مقدمة.

الحمد لله وحده والصّلاو والسلام على من لا نبيّ بعده وعلى آله وصحبه وسلّم أما بعد.

فضيلة الشيخ محمّد صَالِح عُثَيْمِين، عقيدة ގެ މައުލޫމާތު ލިޔުއްވާފައިވާ ފޮތުގައި މިފޮތް ފޮނުވީ ދެކެވޭ ގޮތުގައި ކިޔައިދިނީމެވެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި الله تعالى ގެ އަސްމާއުވައްޞިފާތާ، އެކަލާނގެ އިސްމުފުޅުތަކާ، ސިފަފުޅުތަކުގެ މައުލޫމާތު ލިޔުއްވާފައިވާ އަދި مَلاَئِكَة ނާއި ބައިވެރިވުމާއި ފޮތްތަކާއި، ރަސޫލުން ބާވައިލެއްވުނުއްވި އާޚިރަށް ދުވަހާއި ޤަދަރުގެ ހެޔޮ ނުބައި ކަމުގެ އީމާންކަމުގެ

މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުއްވާފައިވާ ފޮތެއް ކަމުގައި ބަލައިލީމެވެ. އާދެ! أَهْلِ السُّنَّة وَالْجَمَاعَة ގެ عَقِيْدَة އާގައި ލިޔުއްވާފައިވާ ފުރިހަމަ ފޮތެއްކަމުގައި ދެކެމެވެ. އަދި އެހެނިހެން عَقِيْدَة އާއިގުޅޭ ފައިދާކުރާ މުހިއްމު ވަރަށް ގިނަ މަސްއަލަތަކާއި ގުޅޭ ކަންތައްތަކާ ފޮތުގައި ކަމުގައި ދެކެމެވެ. އެގޮތުން ހިމެނޭ ބައެއް މުހިއްމު ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް عَقِيْدَة ގެ މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވާ ފޮތެއް ކަމުގައި ނެތިކަމެއް ނުވާކަމަށް ދެކެމެވެ. الله تعالى فضيلة الشيخ އަށް أجر އާއި ثواب ދެއްވާށިއެވެ. އަދި އިލްމާއި ހިދާޔަތް އިތުރުކުރައްވާ ހުރިގޮތް ކުރައްވާށިއެވެ. މިފޮތް އަދި މިނޫން ފޮތްތަކުގެ ނަފާ ދިރިއުޅުމުގެ ކޮންމެ ދާއިރާއެއްގައި ކަމަށް ކުރައްވާށިއެވެ.

الله تعالى ގެ حَضْرَة އަށް އެދި دُعَاء ކުރަނީ مُؤَلِّفُ އާއި އަޅުގަނޑުމެންނާއި އަދި ހުރިހާ މުސްލިމުން އަށްޓަކައި ބައިތިއްބާ ނަސޭހަތްތެރި ހިދާޔަތް ދެއްވުމަށެވެ. ހިދާޔަތްލިބިގެންވާ ހަމަޖެހިލުމެއް ދެއްވާށިއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله تعالى އީ އަޑުއަހާވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. ޖަވާބުދެއްވާ ކަލާނގެއެވެ. وصلى الله وسلم على نبيّنا محمدوآله وصحبه

الفقير إلى الله عبدالعزيز بن عبدالله بن باز سامحه الله

الرئيس العام لإدارات البحوث العلميّة والإفتاء والدعوة والإرشاد

* * * *

الله سبحانه وتعالى އެކަލާނގެ ރަސޫލާ محمّد صلّى الله عليه وسلّم ފޮނުއްވީ އިންސާނުންނާއި، ޖިންނިންގެ ގޮތުން ބައްޓަން ދީނާއިގެންނެވެ. ރަނގަޅު ކަމެއް ކުރައްވައިދީ ބަޔާންކުރައްވާ ފުރިހަމަ ދީނާއެކު ކަމެވެ. އެގޮތް ރަސޫލާ صلّى الله عليه وسلّم اللهގެ ބައިތުލްމަޤްދިސާ އަށް ތަޢާރަފު ކުރެއްވި މައުލޫމާތު ބާވައިލައްވާ ޙައްޤު قرآن ގައި މިސާލުކޮށްދީފައިވާ ދީނުގެ އުސޫލުތަކާއި ޙުކުމްތައް ހިމެނިގެންވާ ކަމަށް ބަޔާން ބޮޑަށް ވަކިކޮށްދީފައެވެ. އެގޮތުގައި ހިދާޔަތާއި މިނިވަންކަމާއި ސަލާމަތް ވަނީ ކަމާވީ ޝަރީޢަތް ނިޔަމެވެ. އެގޮތައް ބަޔާނެއް ބަޔާނާއި ހަމަ ބަޔާންކުރުމަށް ޙައްޤު އަސްލުތަކާއި މައުލޫމާތު އަހަރެމެންގެ މަޤްޞަދު ހިފައިގެން ކަމަށް ބަޔާން ކުރެވިފައި ހިމެނެއެވެ. އެގޮތް ނަބިއްޔާ ދީނުގެ ދީނުގެ ކަންކަމުގެ الله تعالى ގެ حضرة އަށް ދަޢުވަތު ކުރެއްވުމާއި އިސްލާމީ އަޤީދާ ސާފު އަޚްލާޤީ ދީނުގެ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ފުރިހަމަ އެންމެ ރަނގަޅަށް ދަސްކޮށްދެއްވީއެވެ. އެއީ ރަސޫލާ އަޚްލާޤު ދީނުގެ ތަޢުލީމު ފަރާތުން ފެނިފައިވާ ދިރުއްވުމެވެ. ހަމައެއާއެކު ރަސޫލާ صلّى الله عليه وسلّم ގެ އުއްމަތުގެ ދަރިވަރުން ބައިބައި ދުވަސް ބަޔާން ކުރެއްވީ

ބަޔާންކުރެވުނީ މިދަރުސްތަކުގައި ވަރުގައި ޤާބިލުވާ ހިއްބުވާ ބަޔާންކުރެވުނެވެ.

އެބަޔާންކުރެވުނީ މާތް اللهގެ حضرة ން ބާވައިލެއްވި ޝަރީޢަތަން ތަބާވުމަށް رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ގޮވައިލެއްވި ގޮވައިލެއްވުމަށް އިޖާބަދެއްވާ އަ ޝަރީޢަތާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ ވަޙީން ހަމަކުރުއްވުމުގައި ސާބިތުވެއެވެ. އެސާބިތުވުމަކީ ޝަރީޢަތް ތާއީދުކުރައްވާ ސާބިތުވެއެވެ. އެސާބިތުވެސް ޝަރީޢަތް ތާއީދުކުރައްވާ رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ގެ ސުންނަތުގައި ޙުރުމަތްކުރުން ހިފެހެއްޓެވި ސާބިތުވެއެވެ. އަދިދެވައި އަޅުކަމާއި އަޅުގަނޑު ވަޙީފާ އަދާކުރައްވާން ޢިބާދަތްތެރިވާ ވަޢުދުދެއްވި ސާބިތުން ފެނެއެވެ. މިބަރަކާތްތެރި ޖަމާޢަތް ޚިލާފުވާ ތަބާވުމަށް قرآن އާ رسول އާގެ ސުންނަތުގައި ވަރުގަދަތަނުން ހިފެހެއްޓުމުގެ ބަހައްޓާ ޤާނޫނުތަކާ ޖެހޭނުކަން ބައިތެރިޔާގެ މަޤާމުތަކުގައި ޚިޔާލު ...

ޝަރީޢަތަން ނަޞްރު ދިނުން މަތީގައެވެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވާޖިބުވެގެންވާ އެއްޗަކީ މަތީގައި ހިފުމެވެ. ހަމަތީގައި ޚިލާފު قرآن އާއި ޙަދީޘް صلّى الله عليه وسلّمގެ ސުންނަތުގެ މަތީގައި ހިނގުމެވެ. އަޅުގަނޑު الله تعالى ގެ حضرة އަށް އެދި دعاء ކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެންނާއި އަދި އެންމެހާ މުސްލިމުން އަޅުގަނޑުން لاإله إلاّالله محمّد رسول الله މިކަލިމައިގެ މަތީގައި ޘާބިތުކުރެއްވުމެވެ.

މުސްލިމް އަޅުން ތަރުޖަމާ ބަޔާނާކަމާ ހިފެހެއްޓުމަށް ވާޖިބާ ބަޔާނާ މުޢުތަބަރުވާ ބަސްތެރިކަން ޚުޞޫޞާ أهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ ގެ عَقِيْدَة ތަރުޖަމާކަން ބަޔާންކުރުމަށް قصد ކުރީމެވެ. އަޅުގަނޑުގައި ބަޔާންކޮށްދޭ الله تعالى އަށާއި އެކަލާނގެ މަލާއިކަތުންނާއި ބާވައިލެއްވި ފޮތްތަކާއި ރަސޫލުންނާއި ޤިޔާމަތް ދުވަހާއި، ހެޔޮނުބައިގެ ނުބައި މިންވަރަށް އީމާންވުމަށް ކިޔާ ނަމެވެ.

الله تعالى ގެ حضرة ން މިއަދާ އަދި ދަންނަވަނީ މި ރަޙްމަތް އެކަލާނގެއަށް ބަރަކާތް ލައްވާ ހެޔޮބަސް ހަދައިގަތުމަކަށް ޚައްޤުވުމެވެ. އެކަލާނގެ ރަޙުމަތް ބަރަކާތްކަމާ ކަރުގާ ... ޚައްޤުވުމެވެ. އަދި ... ޚައްޤުވުމެވެ. آمِيْن يَارَبَّ الْعَالَمِيْنَ

ފުރަތަމަ ފަސްލު

އަރުކާނުގެ ބަޔާން:

الله سبحانه وتعالى އަށާއި އެކަލާނގެ މަލާއިކަތުންނާއި އެކަލާނގެ ބާވައިލެއްވި ފޮތްތަކާއި ފޮނުއްވި ރަސޫލުންނާއި އާޚިރަތް ދުވަހާއި، ހެޔޮނުބައި ނުބައި މިންވަރަށް އީމާންވުމެވެ.

الله تعالى އަށް އީމާންވުމުގެ ތަފްޞީލީ ބަޔާން

އަހުރެމެން الله تعالى ގެ رُبُوْبِيَّةُ ވަންތަކަމަށް އީމާންވުމެވެ. އެބަހީ ހަމައެކަނި ހައްދަވާ ބަލަހައްޓަވާ ހުރިހާ އެއްޗެއްގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެއަކީ الله تعالى ކަމުގައި އީމާންވުމެވެ. އަދި ހުރިހާ ކަމެއްގެ ތަދުބީރު ކުރައްވަނީވެސް ހަމައެކަނި އެކަލާނގެ ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރުމެވެ.

އަދި އަހުރެމެން الله تعالىގެ أُلُوهِيَّة ވަންތަކަމުގެ މައްޗަށް އީމާންވުމެވެ. އެބަހީ ޙައްޤުގޮތުގައި އަޅުކަންވާ ޙަޤީޤީ ހަމައެކަނި الله تعال އެކަލާނގެ ދެބަސްކުރުން ޤަބޫލުކުރުމެވެ. الله تعالى ފިޔަވައި ދެން އަޅުކަންވާ ކަމުގެ އެއްޗެއް ބާޠިލުކަލާނގެއް ކަމުގައި ދަނެއެވެ. އަދި الله تعالىގެ އިސްމުތަކާއި ސިފަތަކަށްވެސް އަހުރެމެން އީމާންވުމެވެ. އެކަލާނގެ ސިފަތަކަށްވެސް އެކަލާނގެ އެއްކަލާނގެ ކަމެއް! އެކަލާނގެ رُبُوْبِيَّة ވަންތަކަމާއި أُلُوهِيَّة ވަންތަކަމާއި ނަންސިފަތަކަށްވެސް އެކަލާނގެއާ ޝަރީކުވާ ހަމަތަކަށް ނުވެއެވެ. الله تعالى ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. (رَّبُّ ٱلسَّمَاوَاتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَٱعْبُدْهُ وَٱصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيّاً) (سورة مريم٦٥) މާނައީ "އެކަލާނގެއީ އުޑުތަކާއި ބިމާއި އަދި އެދޭތެރޭގައިވާ އެއްޗެއްގެ ހައްދަވާ ބަލަހައްޓަވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ފަހެ (ކަލާނގެއަށް ކަލާނގެއަށް ތަބާވެފުދިން) ހަމައެކަނި އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަން ކުރާށެވެ. އަދި ހަމަ އެކަނި އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަން ކުރުމުގައި ޞަބުރު ކުރާށެވެ. ކަލާނގެއަކާ އެކަލާނގެއާ އެއްފަދަ އެއްވެސް ނަމެއް ވާކަން ތިބާއަށް އެނގޭތޯ"

މިއާޔަތުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކަންތަކަކީ އަހުރެމެން އީމާންވާންވާ. (اللهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ ٱلْحَيُّ ٱلْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي ٱلسَّمَوَاتِ وَمَا فِي ٱلأَرْضِ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَآءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَوَاتِ وَٱلأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ ٱلْعَلِيُّ ٱلْعَظِيمُ) (سورة البقرة :٢٥٥) މާނައީ: "ބަޔާންވެގެން އަޅުކަމަށްވާ ޙައްޤުވާ ހަމައެކަނި ﷲ تعالى އެވެ. އެ ދިރިހުރިހޭ ވަޑައިގެން އެއްވެސް ޙައްޤުވާކަން އަޅުކަން ވެރިން އެކަލާނގެން ނުވެއެވެ. ދިރި ދެމިވަޑައިގެންވާ ހަމައެކަނި އެކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއަށް ނިދިއައުމެއް ފޯބާ ޖެހުމެއް ނުވެއެވެ. އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާ ހުރިހާއެއްޗެއް އެކަލާނގެއަށެވެ. އެކަލާނގެ ހުއްދައާއި އެކަލާނގެ حضرة

ގައި (އަޅުވެސް މިހާރަށް) شَفَاعَة ތެރިވާނޭ މީހަކީ ކާކުހޭ؟ މީސްތަކުންގެ ކުރިމަތީގައިވާއި ފަހަތުގައި ހުރިހާ ކަމަކާއި ހިނގައި ދިޔަހާކަމެއް އަކަލާނގެ ދަނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އަކަލާނގެ އެދިވޮޑިގަތް ކަމެއް ފިޔަވައި، އަކަލާނގެ ޢިލްމުފުޅުގެ ތެރެއިން ހަމައެއްވެސް ކަމެއް (އެކަކަށްވެސް) އެނގެމެއް ނުވެއެވެ. އުޑުތަކާއި ބިމަށްވުރެ އަކަލާނގެ ކުރުސިއްޔު ތަނަވަސްކަން ބޮޑެވެ. އެދެތަން ރައްކާތެރިކުރުމުގައި އަކަލާނގެއަށް ވަރުބަލިވުމެއް ނުދިމާވާނެއެވެ. އަދި އަކަލާނގެއީ މަތިވެރިވެ ވޮޑިގެންވާ عَظِيم ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. "

އަޅުގަނޑުން މިދަންނަވާ އާޔަތުގައިވާ ކަންތައްތަކުވެސް ހިމަނާލަމެވެ. (هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي لاَ إِلَـٰهَ إِلاَّ هُوَ ٱلْمَلِكُ ٱلْقُدُّوسُ ٱلسَّلاَمُ ٱلْمُؤْمِنُ ٱلْمُهَيْمِنُ ٱلْعَزِيزُ ٱلْجَبَّارُ ٱلْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ هُوَ ٱللَّهُ ٱلْخَالِقُ ٱلْبَارِىءُ ٱلْمُصَوِّرُ لَهُ ٱلأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَاتِ وَٱلأَرْضِ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ) (سورة الحشر: ٢٣،٢٤)

މާނައީ: "އެއިލާހީ الله تعالى އެވެ. އެ އިލާހު ފިޔަވައި حَقُّ ވާގޮތުން އަޅުކަންވާ ހަމަ އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. غائب ގައިވާއި حاضر ގައިވާ ކަންތައް ދަނެވޮޑިގެންވާ ހަމަ އެ އިލާހު އެވެ. އެ އިލާހީ رَحمة ވަންތަ رَحِيم ވަންތަ އިލާހު އެވެ. އެ އިލާހީ الله تعالى އެވެ. އެއިލާހު ފިޔަވައި حقّ ގޮތުގައި އަޅުކަންވާ ހަމައެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. އެއިލާހީ حَقِيقي ރަސްކަލާނގެއެވެ. ހުރިހާ عَيْب ތަކުން ހުސްތާހިރުވެ ވޮޑިގެންވާ ސަލާމަތްތެރިކަން ދެއްވާ، އަމާންކަން ދެއްވާ ރައްކާތެރިކަން ދެއްވާ އިއްޒަތްތެރިވަންތަ ގަދަފަދަ ކިބުރިޔާ ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. (މީސްތަކުން) ޝަރީކުކުރާ ހުރިހާ ކަމަކުން އެ އިލާހު ހުސްތާހިރުވެ ވޮޑިގެންވެއެވެ. އިޖާދުކުރައްވާ ބިނާކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ހުރިހާ ތަނެއް ސޫރަކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. ބިމުގައިވާ ހުރިހާ އެއްޗެއް އަކަލާނގެ ހުސް طَاهِر ވަންތަކަމުގެ މަތިން ހަމްދު އަކަލާނގެއަށް އިއްޒަތްތެރި ކަމާއެކު ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

އުޑުތަކާއި އަދި ބިމުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެއީ الله تعالى ކަމުގައި އަޅުގަނޑުން ހިމަނާލަމެވެ. (لِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَاتِ وَٱلأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَاثاً وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ * أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَاناً وَإِنَاثاً وَيَجْعَلُ مَن يَشَآءُ عَقِيماً إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ) (سورة الشورى: ٤٩،٥٠) މާނައީ "އަކަލާނގެ އިރާދަފުޅުކުރައްވާ (ކަންތަކެއް) އެއްކަލަ (އަކަލާނގެ) ހައްދަވައެވެ. އެދިވޮޑިގަންނަވާ މީހަކަށް އަންހެން ދަރިން ދެއްވައެވެ. އެދިވޮޑިގަންނަވާ މީހަކަށް ފިރިހެން ދަރިން ދެއްވައެވެ. ނުވަތަ އެދިވޮޑިގަންނަވާ މީހަކަށް ފިރިހެން ދަރިންނާއި އަންހެން ދަރިން ދެއްވައެވެ. އަދި އެދިވޮޑިގަންނަވާ ނަމަ އެމީހަކީ ދަރިންނުލިބޭ މީހެއްކަމުގައި ހައްދަވައެވެ. ޝައްކެއްނެތެވެ. އަކަލާނގެއީ ދަނެވޮޑިގެންވާ ކުޅަދުންވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

އަދި އަޅުގަނޑުން މިދަންނަވާ އާޔަތުގައިވާ ކަންތައްތަކުވެސް ހިމަނާލަމެވެ. (فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَاتِ وَٱلأَرْضِ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجاً وَمِنَ ٱلأَنْعَامِ أَزْواجاً يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ* لَهُ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَٰوَاتِ وَٱلأَرْضِ يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) (سورة الشورى: ١١، ١٢) މާނައީ "އަކަލާނގެއާއި އެއްފަދަ ހަމައެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވެއެވެ. އަކަލާނގެއީ ފުރިހަމައަށް އަޑުއަހުއްވާ ބައްލަވާ ވޮޑިގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އުޑުތަކާއި ބިމުގެ ތަޅުދަނޑިތައް ހުރީ އަކަލާނގެއަށެވެ. އެދިވޮޑިގަންނަވާ މީހަކަށް ރިޒުޤު ފުޅާކޮށް ދެއްވައެވެ. އަދި އެދިވޮޑިގަންނަވާ މީހަކަށް ރިޒުޤު ދަތިކޮށް ދެއްވައެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އަކަލާނގެއީ ކޮންމެ ކަމެއް ދެނެ ދަނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ."

އަދިވެސް މިދަންނަވާ ކަންތައްތަކުވެސް އަޅުގަނޑުން ހިމަނާލަމެވެ. (وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي ٱلأَرْضِ إِلاَّ عَلَى اللهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ) (سورة هود ٦) މާނައީ "ބިމުގައި ހުރި ބިނގާވާ އެއްޗަކަށް ވާނީ الله ރިޒުޤު ނުދެއްވާ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވެއެވެ. އަދި އެތަކެތި ބިމުގައި ސާބިތުވާ ތަނާއި އެތަކެތި ދަފުނުކުރެވޭ ތަން އަކަލާނގެ ދަނެވޮޑިގެންވެއެވެ. މިހުރިހާކަމެއް ބަޔާންވެގެންވާ ފޮތުގައި (لَوحُ الْمَحْفُوظُ) ގައި ވެއެވެ."

އަދި މިދަންނަވާ ކަންތައްތަކުވެސް އަޅުގަނޑުން ހިމަނާލަމެވެ. (وَعِندَهُ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ لاَ يَعْلَمُهَآ إِلاَّ هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلاَّ يَعْلَمُهَا وَلاَ حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ ٱلأَرْضِ وَلاَ رَطْبٍ وَلاَ يَابِسٍ إِلاَّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ) (سورة الأنعام: ٥٩) މާނައީ "ޣައިބުގެ ހުރިހާ ތަޅުދަނޑިތައްވަނީ الله تعالى ގެ حضرة ގައެވެ. ޣައިބުގައިވާ ހުރިހާ ކަމެއް ދަނެވޮޑިގެންވަނީ ހަމަ އަކަލާނގެއެވެ. އަދި އޮއްސާއި ކަނޑުގައިވާ ހުރިހާ އެއްޗެއް އަކަލާނގެ ދަނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި (ގަސްގަހުގައިވާ ފަތެއްކަމުގައި ވީނަމަވެސް) އެއްވެސް ފަތެއް އަކަލާނގެ ޢިލްމުފުޅާ ނުލައި ވެއްޓިގެން ނުދެއެވެ. އަދި ބިމުގެ (އަނދިރިކަމުގައިވާ) ކޮންމެ އޮށެއްކަމާއި، އަދި ތެއްޔާ ހިކި އެއްޗެއްވިޔަސް لَوحُ الْمَحْفُوظُ ގައި (ލިޔުއްވާފައި) ނުވާ ނުވެއެވެ."

މިދަންނަވާ އާޔަތުގައިވާ ކަންތައްތަކުވެސް އަޅުގަނޑުން ހިމަނާލަމެވެ.(إِنَّ اللهَ عِندَهُ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ ٱلْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي ٱلأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَداً وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ

تَمُوتُ إِنَّ اللهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) (سورة لقمان٣٤) މާނައީ "ހަމަކަށަވަރުން ޤިޔާމަތްވާނެ (ވަގުތެއް) ގެ އިލްމުވަނީވެސް އެ އިލާހުގެ حضرة ގައެވެ. އަދި ވާރޭ ވެއްސެވުމާއި (މާބަނޑު އަންހެނުންގެ) ރަޙިމުގައިވާ އެއްޗެއްގެ (ބަނޑުތަކުގެ) އިލްމުވަނީވެސް އެކަލާނގެއަށެވެ. އަދި އެއްވެސް ފުރާނައަކު އޭނާ މާދަމާ ވަސީލަތްކުރާނެ އެއްޗެއް ކޮންބިމެއްގައި ކަމެއް ނޭނގޭނެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله އީ عَلِيم ވަންތަ خَبِيرٌ ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ.

އަދި الله تعالى އެކަލާނގެ ނަބީބޭކަލުންނާ ހިސާބުން އެކަލާނގެ ބަސްފުޅު ވަޙީކުރައްވާ ގޮތުގެ މަގުތަކުން ފުރަގަސްކޮށް އިވިސްކުރައްވައެވެ.﴿وَكَلَّمَ اللهُ مُوسَىٰ تَكْلِيماً﴾ (سورة النساء ١٦٤) މާނައީ "الله تعالى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلاَم އަށް ބަސްފުޅު ވަޙީކުރެއްވީ ދުވަހަށް ގޮތުގައި ބަސްފުޅު ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. (وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ) (سورة الأعراف ١٤٣) މާނައީ " އަދި މީވަނީ ރަސްކަލާނގެ ކަނޑައަޅުއްވި ވަގުތަށް (طور ފަރުބަދަށް) مُوسَى عَلَيْهِ السَّلاَم ވަޑައިގެންނެވުމުން އޭނާ ހައްދަވާ ބަސްފުޅު ރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް ބަސްފުޅު ވަޙީކުރެއްވިއެވެ."

﴿وَنَادَيْنَاهُ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيّاً﴾(سورة مريم:٥٢) މާނައީ: "އަދި طُور ފަރުބަދަގެ ކަނާތްފަރާތުން މިވަނީ ރަސްކަލާނގެ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلاَم އަށް ނިދާ އިއްވަވީމެވެ. އަދި ސިއްރު ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވުމަށް އޭނާ މިވަނީ ރަސްކަލާނގެއާ ކުއްތަން ކުރެއްވީމެވެ."

އަދި މިދަންނަވާ ކަންތައްތަކުގެ އަހުރެމެން ޔަޤީން ވަމުވެ. (قُل لَّوْ كَانَ ٱلْبَحْرُ مِدَاداً لِّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ ٱلْبَحْرُ قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَداً)(سورة الكهف:١٠٩) މާނައީ "އަހުރެން ރައްދުވާ ބަޔާކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެ ކަލިމަ ލިޔުމަށް (ތިލޯފަން) ކަނޑު ގެ (ފެންގަނޑު) ދެވާފަ ކަލިމަގައި ވިހަމަވެސް އަހުރެންގެ رَبّ ގެ ކަލިމަ ލިޔުމަށް ހުސްވުމުގެ ކުރިން ކަނޑު ގެ (ފެންގަނޑު) ހުސްވެދާނެއެވެ."

(وَلَوْ أَنَّمَا فِي ٱلأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلاَمٌ وَٱلْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللهِ إِنَّ اللهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) (سورة لقمان ٢٧) މާނައީ "ބިމުގައިވާ ހުރިހާ ގަސްތަކުން ދަފަރު (ހުރިހާއެއްޗެ) ކަލަމެއްގެ ގޮތުގައި އަދި ކަނޑު ގައިވާ (ފެންގަނޑު) ދެލިކަލަމުގެ ގޮތުގައި އެއާއެކު (އިތުރު) ހަތްކަނޑު (ދެލިކަލަމުގައި) ވިޔަސްވެސް الله تعالى ގެ ވަޙީގެ ބަސްފުޅުތައް (ލިޔެ) ހުސްނުވާނެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން الله تعالى އީ އަނގަ ގަދަފަދަ ވަންތަ އަނގަ ޙިކުމަތް ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

އަދި الله تعالى ގެ ވަޙީގެ ހުރިހާ ބަސްފުޅުތަކެއްގައިވާ ހުރިހާ ބަސްފުޅުތަކެއް ތެދު ބަސްފުޅުތަކެއް އަދި ޢަދުލުވެރިކަމާ، ކުރުވާ ހުކުމްފުޅުތަކެއްގައި އަންގަވާ ފުރިހަމަ ޙަގީގަތާއި އިންޞާފު ވާކަމުގައި އަހުރެމެން ޔަޤީން ވާންވާނެއެވެ. الله تعالى ވަޙީކުރެއްވިއެވެ.(وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقاً وَعَدْلاً) (سورة الأنعام ١١٥) މާނައީ "އަދި ކަލޭގެފާނު ހަމަތެދު ބަސްފުޅު ކަލޭގެފާނުގެ ރަސްކަލާނގެ ބަސްފުޅުތަކުން ތެދުވެރިކަމާއި ޢަދުލުވެރިކަމާއި އިންޞާފު ގައި ފުރިހަމަވެގެން ވެއްޖެއެވެ." އަދި ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. (وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللهِ حَدِيثاً) (سورة النساء ٨٧) މާނައީ: "الله تعالى އަށްވުރެ ބަސްބަސްފުޅުގައި ތެދުވެރިކަން ބޮޑު ފަރާތަކީ ކާކުހެއްޔެވެ؟"

އަދި ޙަޤީޤީ قرآن ގައިވަނީ الله تعالى ގެ ކަލާމްފުޅުކަމުގައި އަހުރެމެން ޔަޤީން ވާންވާނެއެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެ قرآن އަކީ އެކަލާނގެ ބަސްފުޅު ވަޙީ ގެ ބަސްފުޅެވެ. އެކަލާނގެ جِبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلاَم އަށް އަންގަވާފައިވާ ގޮތަށް ވަޙީގެންނެވީ رَسُولُ الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّم އަށް ބާވައިލެއްވުމުގެ ގޮތުން ކަމެވެ.

الله تعالى ވަޙީކުރެއްވިއެވެ.(قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ ٱلْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ) (سورة النحل:١٠٢) މާނައީ: "ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. އެ (قرآن) ބާވައިލީ ކަލޭގެފާނުގެ ރަސްކަލާނގެ ޙަޤީޤީ ބަސްފުޅުގައި ރަސްކަލާނގެ حضرة ން ތެދުވެރިކަމާއެކު جِبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلاَم نَازِلُ ވާ ވަޑައިގެންނެވީއެވެ."

(وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلأَمِينُ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنْذِرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ) (سورة الشعراء: ١٩٢ ١٩٥) މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން އާލަމްތަކުގެ ރަސްކަލާނގެ ބާވައިލެއްވި ބަސްފުޅު ކަލޭގެފާނު އެ (قرآن ބާވައި ލެއްވިއެވެ. ކަލޭގެފާނުގެ ހިތްފުޅުގެ މައްޗަށް އެ قرآن އާއިގެން ތިބޭ ވަޑައިގެންނެވީ رُوحُ الأَمِيْن (جِبْرِيْلُ އެވެ.) إِلْقَاء ކުރެއްވީ ކަލޭގެފާނުގެ ހިތްފުޅުގެ މައްޗަށެވެ. (إِلْقَاء ކުރެއްވީ) فَصِيح ޢަރަބި ބަހުންނެވެ. އެއީ ވިސްނައިދޭން الله ގެ عَذَاب ން ބިރުގަންނަވާ ބަޔަކުންގެ ތެރޭގައިން ކަލޭގެފާނު ވެވަޑައިގެންނެވުމަށްޓަކައެވެ."

الله تعالى އެކަލާނގެ އަޒީމް ދާތުފުޅުގައި ސިފަފުޅުތަކާއިގެން އެންމެ مَخْلُوق ތަކެއްގެ މައްޗަށް މަތިވެރިވެ ބޮޑުވެގެންވާކަން އަހުރެމެން ޔަޤީން ކުރަމެވެ.

(وَهُوَ ٱلْعَلِيُّ ٱلْعَظِيمُ)(سورة البقرة:٢٥٥)މާނައީ: "އެކަލާނގެއީ މަތިވެރިވެ ބޮޑުވެގެންވާ އަދި عَظْمَة ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

އަދި ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. (وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ) (سورة الأنعام:١٨) މާނައީ: "އެކަލާނގެއީ އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންގެ މައްޗަށް ގަދަފަދަ ބޮޑުވެގެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއީ އަދި حَكِيْم ވަންތަ ހުރިހާކަމެއް އަދި ބާރިކީ ދެނެވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ."

މިދަންނަވާ އާޔަތްތަކާ ކަންތައްތަކުން އަހުރެން

ވިދާޅުވެއެވެ. (إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَاوَاتِ وَٱلأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُدَبِّرُ ٱلأَمْرَ) (سورة يونس: ٣) މާނައީ: "ޝައްކެއްނެތެވެ. ތިޔަބައިމީހުން ހެއްދެވީ ބޮޑުކަލާނގެއީ الله تعالى އެވެ. އެކަލާނގެއީ ހަދުވަރުގެ ތަރުތީބުގައި އުޑުތަކާ ބިން ހެއްދެވީ ދުވަސްހައެއްގައެވެ. ދެން އެކަލާނގެ عَرْشِ ގެ މަތީގައި އެކަލާނގެ عَظْمَة ވަންތަކަމާއި جلالُ ވަންތަކަމާއި އެކަށޭނަ މަތިވެރިވުމެއްގައި ޤާއިމުވެވަޑައިގެން ވޮޑިގެންނެވިއެވެ. އެކަލާނގެ ޞިފަތައް ހަމަ އެކަކަށްވެސް އެނގޭގޮތަކަށް މަތިވެރިކަމާއި كَيْفِيَّة އަދި އެހެންގޮތަކަށް ނޫނެވެ. އެކަލާނގެ (ޒާތްފުޅާއި ޞިފަފުޅު) ހުރިގޮތް ކަލޭގެ މަތިންޖެހުނީ ކުރެއްވިއެވެ."

އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢިލްމަށް الله تعالى عَرْشِ މައްޗަށް ވޮޑިގެންވީ އެކަމުގައި އެއްވެސް مَخْلُوق މިސާލެއް ނުވާ އެކަލާނގެ ވެރިކަމެވެ. އެއްވެސް ބާވަތެއް ނުހުންނަވާ ގޮތަކަށެވެ. ދައްކަވައިދެއްވާ ވެރިކަމެއްގެ ވޮޑިގެން ކަރުދާސްތައް ނުހޯދޭ ކަމެއް ދެކެނިވޮޑިގެންވެއެވެ. ހުރިހާކަމެއް މަތީބިނާ ކުރެއްވީކަމެވެ. ފުރިހަމަކުރެއްވުން رِزْقُ ދެއްވައެވެ. ހަކަތަހީ ނިސްބަތްވެގެން ބޭނުންވެއެވެ. އެދިވޮޑިގެންވާ ގޮތަކަށް ރަޙްމަތް ފުރިހަމަކުރެއްވުން ދެއްވައެވެ. އަދި ވޮޑިގެން ގޮތަށް ރަޙްމަތް ފުރިހަމަކުރެއްވުން ނިގުޅައެވެ. އެދިވޮޑިގެންވާ ގޮތަކަށް عِزَّة ދެއްވައެވެ. އަދި އެދިވޮޑިގެން ގޮތަކަށް ނިކަމެތިކުރައްވައެވެ. ހުރިހާ ވެއްޖެކަމެއް ކުރެއްވުން އެ ޚިޔާރު ގެ އަތްޕުޅުގައެވެ. ހުރިހާކަމެއްގެ މަތީގައި އެކަލާނގެ ކުދަރުން ވަންތައެވެ. އެމަތިވެރި ދަރަޖަޔާއި شَانُއާއި شَوْكَتُ އަދި ތިޔިކަމުގައިވާގޮތް އެންމެހާ مَخْلُوق ތަކެއްނުވާފަދަ އެކަލާނގެ މަތިވެރިވި ވޮޑިގެންވާ ކަލާމެއް ޝައްކެއްނެތެވެ. عَرْشِ މައްޗަށް اِسْتَوَاء ވޮޑިގެން ވުމާއިކުރުމެއް އެންމެހާ خَلْق ތަކެއް ނުވުމާއި ވޮޑިގެންވެއެވެ.

الله تعالى ވަނީ ކުރައްވައެވެ. (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ)(سورة الشورى:١١) މާނައީ: "އެކަލާނގެއާ އެއްފަދަ ހަމަހަމަ އެއްޗެއް ނުވެއެވެ. އެކަލާނގެއީ އަޑު އަހުއްވާ ވޮޑިގެންވާ އަދި ލޮލަށް ދެކެވޮޑިގެން ބައްލަވާ ވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ." جَهْمِيَّة އާ ބޭނުމަ ޖަމާޢަތުގެ މީހުން حُلُولِيَّة جَمَاعَة ގެ މީހުން ބުނާގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުބުނަމެވެ. އެމީހުން ބުނާ ގޮތުގައި الله تعالى އެކަލާނގެ ޒާތުފުޅު ހުރިހާތާކުވެސް ހުންނަވައެވެ. އެފަދައިން ބުނާ ބައެއް ކުރު ބަސްތަކެއް ކަމަކީ ކަފުރުކުރުމާ ނިސްބަތް كَافِر ވުމެއް ބަހައްޓައިދޭކަމެވެ. އަޅުގަނޑު ބަހެއް ކަލާނގެއްކަމުގައި އެހެން ބަސްތަކެއް ބަޔާން ކުރާނީ الله تعالى އެކަލާނގެ ޝާނުގައި ހަމަ ކަލާނގެކަމުގައި ވާހެވެ. އެހެން އަޅުގަނޑު އިންސާފުކުރާ އެކަލާނގެ މައްޗަށް

شَانُއާ شَوْكَتُ އަދި އެކަލާނގެ ކަމަށްހުރި ވެއްޖެއެވެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން

الله تعالى ގެ رسول އާ محمد صلى الله عليه وسلم ކުރައްވާވަޙީއާ މިރަސްކަށް حديث ފުޅެއްގައި ވިދާޅުވެފައެވެ. "يَنْزِلُ رَبُّنَا إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا كُلَّ لَيْلَةٍ حِيْنَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الآخِرُ فَيَقُولُ مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ (مُتَّفَقٌ عَلَيْه) މާނައީ: "އަޅުގަނޑުމެން ހައްދަވާ ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ ދުނިޔޭގެ އުޑަށް ކޮންމެ ރޭއެއް މިންވަރުން ފަހުބައިގައި نَازِلُ ވެ ވޮޑިގެންވާ ބަސް ވިދާޅުވެއެވެ. މިވަންދެނޑު ކަލާނގެ ކޮބާ ދުޢާކުރާ ދެންނެވި ކާކުތަ؟ އަޅުގަނޑު ވަރަނދެނޑު ކަލާނގެ އިޖާބަދެއްވާ ހިއްވަމެ. މިވަރަކަށް ކަލާނގެއެން އަދި ސުވާލުކުރާ ދެންނެވި ކާކުތަ؟ މިވަރުތަކަށް ކަލާނގެ އެދިވަޑަން އެކަމެއް ދެއްވާ ހިއްވަމެ. މިވަރަކަށް ކަލާނގެ ކޮބާ ފާފަ ފުއްސަވުމަށް އަދި ދެންނެވި ކާކުތަ؟ އަޅުގަނޑު މިވަރަކަށް ކަލާނގެ ފާފަ ފުއްސަވާ ހިއްވަމެ."

އަދި قِيَامَة ދުވަހުގެ الله تعالى އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންގެ މެދުގައި ނިޔާކުރެއްވުމަށް نَازِلُ ވެ ވޮޑިގެންވަ ހުއްޓެވެ. ވަހީކުރެއްވިއެވެ. (كَلَّا إِذَا دُكَّتِ ٱلأَرْضُ دَكًّا دَكًّا وَجَاءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ ٱلإِنسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ)(سورة الفجر:٢١،٢٢) މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރު އެބައެއް ހިނގާނެނޫނެވެ. އެފަހަރު ބިން ކުދިކުދިވާ ބަދަލުވެ ފަޅައިގެންދާނެއެވެ. އަދި ކަލާނގެ ހަމަގޮތް ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެ (އުޅުއްވުން) ވަޑައިގެންނެވީއެވެ. އަދި އެދުވަހު مَلَائِكَة ބޭކަލުން ސަފުސަފުގައި ވަޑައިގެން ބިމަށްވަޑައިގެން. އަދި އެދުވަހު ޖަހަންނަމް حَاضِرُކުރެވޭނެއެވެ. އެދުވަހު އިންސާނާ (ކުރިކަންތައް) ހަނދާންކުރާނެއެވެ. (ނަމަވެސް) އޭނާ އެހާ (އެކަން) ހަނދާން ކުރުމުން ވާނީ ކޮންފައިދާއެއް އޭނާއަށްތަ؟"

އަދި الله تعالى އެދިވޮޑިގެންވާ ކަންތަކެއް ކުރައްވައެވެ. އެކަލާނގެ ކުރެއްވުން ކަމާއިމެދުވެސް އަޅުގަނޑު އީމާންވާމެވެ. ވަހީކުރެއްވި (فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ) (سورة البروج:١٦) މާނައީ: "އެކަލާނގެއީ އެދިވޮޑިގެންވާ ކަންތައް ކަމެއް ކުރެއްވުމަށް ރަސްކަލާނގެއެވެ."

الله تعالى ކުރައްވާ އިރާދަ ދެބައިކަމަކަށް ބެހިގެންވެއެވެ. އެއީ اِرَادَة كَوْنِيَّة އާއި اِرَادَة شَرْعِيَّة އެވެ. اِرَادَة كَوْنِيَّة ގެދުނިއަން ހިނގާ ކަންތައް ކަމެއް އެކަލާނގެއެން ޚަބަރުދިއުމާއެކު ކަމެއް ކުރެއްވުން ޙުކުމްގެ ނުރަނގަ. އަދި މިދުނިޔޭ اِرَادَة مَشِيئَة ގެމަނައިގެވެސް ބޭނުންކުރެވޭއެވެ. ވަހީކުރެއްވި (وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلُواْ وَلَـٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ) سورة البقرة :٢٥٣) މާނައީ "الله تعالى އިރާދަކުރެއްވިނަމަ އެބައިމީހުން އަރައިބަރަ އަނގޮއްޓުނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް الله تعالى އިރާދަކުރެއްވި ކަމެއް ކުރައްވައެވެ. އަދި ވަހީކުރައްވައެވެ. (وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِيَ

إِنْ أَرَدْتُّ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ أَن يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ (سورة هود:٣٤) މާނައީ: "الله تعالى ތިޔަބައިމީހުން މަގުފުރެއްދެވުން އިރާދަކުރައްވައިފިނަމަ އަހުރެންގެ ނަޞޭޙަތް ކަލޭމެންނަށް ފައިދާއެއް ނުކުރާނެއެވެ. އެކަލާނގެއީ ތިޔަބައިމީހުންގެ ރައްބާއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ޙަޟްރަތަށް ރުޖޫޢަވާނެއެވެ."

إِرَادَةُ شَرْعِيَّة

إِرَادَةُ شَرْعِيَّة ގައިވާ ކަންތައް މިވަނީ ކަނޑައެޅިގެން ހިނގާނެ ކަމެއް ނޫނެވެ. އެކަމަކު އިރާދަކުރައްވާ މީހަކަށް އެކަމެއް الله ލޯބިވާ ކަމެއްކަމުގައި ހިނގާނެކަމުގައި ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (وَٱللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ) (سورة النساء: ٢٧) މާނައީ: "الله تعالى އިރާދަކުރައްވަނީ ތިޔަބައިމީހުންގެ ތައުބާ ޤަބޫލުކުރައްވާށެވެ."

އަދި އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަންވީ الله تعالى އިރާދަކުރެއްވުން شَرْعِي ކަމެއްގައި ވިޔަސް އަދި كَوْنِي ކަމެއްގައި ވިޔަސް އެކަން ހިނގަނީ الله تعالى ގެ ޙިކުމަތާ ގުޅިގެންނެވެ. الله تعالى އެއްވެސް ކަމެއް އިރާދަކުރައްވަނީ ނިޔާކުރެއްވުމުގައި ޙިކުމަތް ހިމެނޭގޮތުގައެވެ. ޙިކުމަތާ ނުލައި ހުސް ބޭކާރު ކަމެއް ކުރައްވާކަށް ނެތެވެ. ޙިކުމަތް ކަމެއްގައި ބޭނުމެއް ނުވަތަ ސަބަބެއް ނެތިގެން ނުކުރައްވައެވެ. ކަމެއްގެ ނަތީޖާ ކިހިނެއްތޯ އެނގެނީ ވެސް ޙިކުމަތާ އެކުއެވެ. ޙިކުމަތް ނެތް ކަމެއް ކުރައްވާކަށް ނުވާނެއެވެ. الله تعالى ވަޙީކުރައްވާފައިވާ (أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَحْكَمِ ٱلْحَاكِمِينَ) (سورة التين:٨) މާނައީ: "الله تعالى أَحْكَمُ ٱلْحَاكِمِين ކަމުގައި ނުވަނީހެއްޔެވެ؟" (އެބަހީ الله تعالى ހުރިހާ ޙާކިމުންނަށްވުރެ ބޮޑު ޙާކިމުކަމުގައި ނުވަނީހެއްޔެވެ؟) އަދި ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللهِ حُكْماً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ) (سورة المائدة:٥٠) މާނައީ: "ޔަޤީންކުރާ ބަޔަކަށް الله تعالى އަށްވުރެ ރަނގަޅު (ޢަދުލުވެރި) ޙުކުމެއް ކުރައްވާނީ ކާކުހެއްޔެވެ؟"

އަދި الله تعالى އެކަލާނގެ ޞިފަފުޅަށް (އެބަހީ: އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންނަށް ލޯބިވާ ޞިފަ) އެކަލާނގެއަށް ލޯބިވާ މީހުންނާއެކު ލޯބިވެވޮޑިގަންނަވައެވެ. ވަޙީކުރައްވާފައިވާފަދައިން قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ (آل عمران:٣١) މާނައީ: "އޭ محمّد (صلّى الله عليه وسلم) ވިދާޅުވާށެވެ. ތިޔަބައިމީހުން الله تعالى އަށް ލޯބިވާނަމަ ތިޔަބައިމީހުން މިއަޅުގެ ތަބާވާށެވެ. އޭރުން الله تعالى ތިޔަބައިމީހުންނަށް ލޯބިވެވޮޑިގަންނަވާނެއެވެ." އަދި ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (فَسَوْفَ يَأْتِي اللهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ) (سورة المائدة:٥٤) މާނައީ: "ފަހެ (ބަޔަކު ފުރަތަމައެއް ދޫކޮށްލިޔަސް) އަވަހަށް الله تعالى ގެންނަވާނެ ބަޔަކު އެކަލާނގެ ލޯބިވާ. އެމީހުންނަށް

އެކަލާނގެ ލޯބިކުރައްވާނެއެވެ. އަދި އެމީހުން އެކަލާނގެއަށް ލޯބިކުރާނެއެވެ. އަދި ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (وَأَقْسِطُوٓاْ إِنَّ اللهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ) (سورة الحجرات:٩) މާނައީ: "ތިޔަބައިމީހުން އިންޞާފުވެރިވާށެވެ. ޔަޤީނުންވެސް الله تعالى އިންޞާފުވެރިންނަށް ލޯބިވެވޮޑިގަންނަވައެވެ."

އަދި ހެޔޮކަންތައް ކުރާށެވެ. وَأَحْسِنُوٓاْ إِنَّ اللهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ (سورة البقرة:١٩٥) މާނައީ: "އަދި އިޙްސާންތެރިވާށެވެ. ޔަގީނުންވެސް الله تعالى އިޙްސާންތެރިންނަށް ލޯބިވެވޮޑިގަންނަވައެވެ."

އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އީމާނަކީ الله تعالى ކަނޑައަޅުއްވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ކަންތައްތަކަށް ރުހިވޮޑިގަންނަވައި ބައެއް ކަންތައްތަކަށް ނުރުހިވޮޑިގަންނަވާ ކަމެވެ. އަދި ބައެއް ކަންތައްތަކާ ދިމާލުގައި ކޯފާވެވޮޑިގަންނަވާ ކަމެވެ. އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިނުގަންނަވާ ކަންތައްތަކަށް ނުރުހިވޮޑިގަންނަވައެވެ. ވަޙީކުރައްވާފައިވާފަދައިން. (إِن تَكْفُرُواْ فَإِنَّ اللهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ وَلاَ يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلْكُفْرَ وَإِن تَشْكُرُواْ يَرْضَهُ لَكُمْ) (سورة الزمر:٧) މާނައީ: "ތިޔަބައިމީހުން الله تعالىގެ ނިޢުމަތްތަކަށް އިންކާރުކުރިނަމަވެސް އެކަލާނގެއަށް އެކަމަކުން ކުޑަކަމެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި ނިޢުމަތްތަކަށް ޝުކުރުކުރުމަށް ކާފަރުވުމަކީ އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިނުގަންނަވާ ކަމެކެވެ. އަދި ނިޢުމަތްތަކަށް ތިޔަބައިމީހުން ޝުކުރުކުރުމަކީ އެކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންނަށް އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގަންނަވާ ކަމެވެ."

އަދި ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (وَلَـٰكِن كَرِهَ اللهُ ٱنبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ ٱقْعُدُواْ مَعَ ٱلْقَاعِدِينَ) (سورة التوبة:٤٦) މާނައީ: "އެކަމަކު الله تعالى، އެމީހުންގެ ނުކުތުމާ (ޖިހާދުގައި ރުހިވޮޑިނުގަންނަވައެވެ. ފަހެ އެމީހުން ކަހިލުވެގެން ތިބުމަށް) ހިތްޖެހިއެވެ. އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވިއެވެ. އަދި (އެމީހުންނަށް) ބުނެވުނެވެ. (ޖިހާދަށް ނުދާ) ކުޑަކުދިންނާއި ބަލިމީހުންނާއެކު ތިޔަބައިމީހުންވެސް ތިބޭށެވެ."

އަދި އީމާންވާ ހިތްވަރަކީ ކަންތައް ވެގެންދާ ގޮތަކީ الله تعالى ރުހިވޮޑިގަންނަވާކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން އީމާންވާން ވާނީއެވެ. ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (رَّضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُواْ عَنْهُ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ) (سورة البينة:٨) މާނައީ: "الله تعالى އެމީހުންނަށް ރުހިވޮޑިގަތެވެ. އަދި އެމީހުން އެކަލާނގެއަށް ރުހިގަތެވެ. (ދެކަމަކީ ނިޢުމަތް) ހިތްވަރުވީ ހަމައެކަނި ބިރުވެތިވާ ރަސްކަލާނގެއަށް ބިރުވެތިވި މީހަކަށެވެ."

ކާފިރުންނާ އަނގޮޅިގެން އެގޮތަށް ދުޝްމަނުވި އެމީހުންނަށް الله تعالى ކޯފާވެވޮޑިގަތުމާ ބަދަލުގައި، އެމީހުންގެ އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިނުގަންނަވާ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން

ޢިލާންވަމުވޭ. ވަޙީކުރައްވަނީ (...ٱلظَّآنِّين بِٱللهِ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ ٱلسَّوْءِ وَغَضِبَ ٱللهُ عَلَيْهِمْ...) (سورة الفتح:٦) މާނައީ: "الله تعالىއާމެދު ނުބައި ހިތަށް ކަންތައްތަކުރަނިވި އެމީހުންގެ މައްޗަށް ނުބައިގޮތްތަކާއި ބާރުތަކުން އަންނަހުރެއްޖެވޭ. އަދި އެމީހުންގެ މައްޗަށް الله تعالى ކޯފާވެވަޑައިގެންނެވިއެވެ."

އަދި ވަޙީކުރައްވައިފައިވޭ. (وَلَـٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلْكُفْرِ صَدْراً فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ ٱللهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) (سورة النحل:١٠٦) މާނައީ: "އަދި އެކަމަކު ހިތްތަކުރުވަނުރުން ކާފަރުވާ އެއްވެސް މީހުން އެމީހުންގެ މައްޗަށް الله تعالىގެ ކޯފާވެރިކަމުގާ ކާފަރު ހުއްޓެވޭ. އަދި އެމީހުންނަށް ގަދަފަދަގޮތާ ޢަޒާބު ހުއްޓެވޭ."

އަދި الله تعالى، ޖަލާލުވަންތަކަމާ އިކްރާމްވަންތަ ވަޙުދާނިއްޔަތާ ވަންތަކަލާނގެ ދިރިހުރެއްވުން ވަންތަކަމާއެކު ފާނީނުވާ ދާއިމީ ކަލާނގެކަން ޢިލާންވަމުވޭ. ވަޙީކުރައްވަނީ. (وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو ٱلْجَلَالِ وَٱلْإِكْرَامِ) (سورة الرحمـٰن:٢٧) މާނައީ: "ދެރަހުރިހާ ކަންތައްތަކުން ކޮށްދެވި ބާކީވެގެން ހުރެވޭ ދެރަ ރަސްކަލާނގެ ޖަލާލުވަންތަކަމާ عظمة ވަންތަކަމާ وجه ބާކީވޭ. ފާނީނުވޭ."

އަދި الله تعالىއަށް عظمة ވަންތަކަމާ ދިރިހުރެއްވުމަކާއި ދެއަތްޕުޅު ވެވަޑައިގެން ހުރިކަން އިޢުލާނުވޭ. ވަޙީކުރައްވާފައިވޭ. (بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ) (سورة المائدة:٦٤) މާނައީ: "އަދި ކިޔައުމާ އެކަލާނގެ ދެއަތްޕުޅުވަނީ ހުޅުވިފައެވޭ. އެކަލާނގެ އެދިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ޚަރަދު ކުރައްވައެވޭ."

އަދި ވަޙީކުރައްވައިފައިވޭ. وَمَا قَدَرُواْ ٱللهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَٱلْأَرْضُ جَمِيعـاً قَبْضَـتُهُ يَوْمَ ٱلْقِيَامَةِ وَٱلسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ) (سورة الزمر:٦٧) މާނައީ: "الله تعالىއާއި އެކަލާނގެ އިއްޒަތާއި ޤަދަރަށް، އެމީހުން އެކަލާނގެއަށް ނުދެއްވޭ. ޤިޔާމަތްދުވަހުގައި މުޅިބިންގަނޑު ވާހުރީ އެކަލާނގެ އަތްޕުޅު ތެރޭގައެވޭ. އަދި އުޑުތައް ކަތްޕަޅައިގެން ވާހުރީ އެކަލާނގެ ކަނާއަތްޕުޅުގައެވޭ. އެމީހުން ޝަރީކު ކުރާ ކަންތަކުން އެކަލާނގެ ހުސްޠާހިރު މަތިވެރި ވެވަޑައިގެންވެއެވޭ."

އަދި الله تعالىއަށް ބަޞަރު ލޯބިޔާ ވަންތަކަމާއި ޖަހައިގެނެވިވެގެން އެސްތަރެއްޔާ އާޙިރައި ބަޔާނުވޭ. (وَٱصْنَعِ ٱلْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا) (سورة هود:٣٧) މާނައީ: "މިފަހަރުތަކެއް ބަލަކުރާ ތިބާދަރު ވަހީކަމުގެ ޚުދު، ނަޒަރު ތަބާމަނަވާށެވެ." ރަސޫލުالله ޞަލްލަالله ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ބަޔާނުކުރައްވައިވޭ. (حِجَابُهُ النُّورُ لَوْ كَشَفَهُ لَأَحْرَقَتْ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ مَا انْتَهَى إِلَيْهِ بَصَرُهُ مِنْ خَلْقِهِ (رواه مسلم) މާނައީ: "الله تعالىގެ ޙިޖާބަކީ ނޫރެވެ. އެނޫރު ހަމަޖެހުވެއްޖެނަމަ އެކަލާނގެ ބަރަކާތްތެރި ވަޖުހުގެ ނޫރުތަކުން އެކަލާނގެ ބަޞަރު ފޯރަހިދާ މަޚްލޫޤުން ހުރިހާއެއްޗެއް އަންދައިލާނެއެވެ." الله تعالىއަށް އެކަލާނގެ عظمة އާ ޖަލާލުވަންތަކަމާ އެކަލާނގެ ދެލޯކަމާ ވެވަޑައިގެން، ރަސޫލުންގެ އަހުލުވެރިން އިޖްމާޢުވެއެވޭ. އަންނަނިވި ބަޔާނާ އެކަލަން ތާއީދުކުރައްވައެވޭ. ރަސޫލުالله ޞަލްލަالله ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ދައްޖާލާ ބަހާމަކުން ބަޔާނުކުރައްވައިފައިވޭ. إِنَّهُ أَعْوَرُ وَإِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرِ" މާނައީ: "ދައްޖާލަކީ އަނދޭވޭ. މި ދައްޖާލާގެ ޗަ އަވަހުވެގެން ވެއޭ. އަދި ތިޔަބައިމީހުން ހިތްދަރުވި ބާރީކަލާނގެ ރަސޫލުކަލާނގެ އަނބިއެއް ނުވާތަރު ވެގެން ވެއޭ."

އަދި އަހުރެމެން ޢިލާންވަމުވޭ. (لاَّ تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَارَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ) (سورة الأنعام:١٠٣) މާނައީ: "ޚަލްޤަކަން އެކަލާނގެ ذات ޙާޟިރު ދުނިޔޭގައި ދެކެވިގެންނުވޭ. އަދި އެކަލާނގެ ޚަލްޤަތް ދެކެވިގެން ވެއޭ. އެކަލާނގެއީ އިލްމުން ވަންތަކަމީ ޚަބަރުވެރި ކަލާނގެ ދަންނަވެގެން ރަސޫލުކަލާނގެއެވޭ."

ޤިޔާމަތްދުވަހުގައި މުއުމިނުން، އެމީހުން ހެއްދެވި ބާރީކަލާނގެ ރަސޫލުކަލާނގެ ދެކުމުގެ ނިޢުމަތް ލިބޭނެކަން ދަނޑިވަޅުން އަހުރެމެން ޢިލާންވަމުވޭ. ވަޙީކުރައްވާފައިވޭ (وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ) (سورة القيامة:٢٢،٢٣) މާނައީ: "ޤިޔާމަތްދުވަހުގައި ބައެއް މުއުމިނުންގެ މޫނުތައް އުފާވެރި އުފާވެރިކަމުގައި އަލިފާނުގެ ހެއްދެވި ރަސޫލުކަލާނގެއަށް ބަލަހައްޓާ ދިއްބާކަމުގައި ވެއްޖެވޭ."

އަދި ދުނިޔެއުން އެކަލާނގެ ސިފަފުޅުތަކުން އެތަށްބި ހުސްޠާހިރު ރަސޫލުކަލާނގެ ސިފަދިވެހިބެއް ނުހުރިކަމުގެ ސިފަކުރުން އެކަލާނގެއާއި އެއްފަދަ އެއްޗެއް މުޅި ކައިނާތުގައި އަހުރެމެން ޢިލާންވަމުވޭ. ވަޙީކުރައްވާފައިވޭ (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ) (سورة الشورى:١١) މާނައީ: "އެކަލާނގެއާ އެއްފަދަ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުވެއޭ. އެކަލާނގެއީ މުޅި އައްސަވާވެގެން ވާ މުޅި ބަލާވާވެގެން ވާ ރަސޫލުކަލާނގެއެވޭ."

އަދި ދިރިއުޅުއްވާ އާޚިރަތުގައި ވަރުގަދަވުން އެކަލާނގެއަށް ވާޖިބުކަމާ ނިދިއައުމާ ނިދިކަލާނގެއަށް ނުވާކަން އަހުރެމެން ޢިލާންވަމުވޭ. (لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ) (سورة البقرة: ٢٥٥) މާނައީ: "އެކަލާނގެއަށް ވާޖިބުކަމާ ނިދިއައުމާ އަދި ނިދިއައުމާ ނުވެއޭ.

އެގޮތަކީ އެކަލާނގެ ذاتފުޅަށް ރިޢާޔަތްކުރާގޮތުގެ މަތީގެ ސިފަ އާދެ އަންނަ ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ދިމަފުޅާ ލިޔެވޭ. އަދި الله تعالى އެކަލާނގެ ބަދަލު އިންސާފުގެ ފުރިހަމަކަމުގެ ސަބަބުން އެއްވެސް މީހަކަށް އަނިޔާވެރިވުމެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި الله تعالى އެކަލާނގެ ޢިލްމުފުޅުގެ ތަނަވަސްކަމާ ފުރިހަމަކަމުގެ ސަބަބުން، އެކަލާނގެ އަޅުތަކުން ކުރާ އެއްވެސް ޢަމަލަކުން ޣާފިލުވުމެއް ނުވާނެއެވެ. އަދި الله تعالىގެ ޤުދުރަތުފުޅާއި ޤުއްވަތުފުޅުގެ ފުރިހަމަކަމުގެ ސަބަބުން ހުރި ވިސްނުމާ، ބުރަވެވުމާ އެއްވެސް އެއްޗެއް ހެއްދެވުމުގައި އެކަލާނގެއަށް އެއްވެސްކަމެއް ދަތިވެދާނެ ނުވާނެއެވެ. ވަހީކަމަށްވާ (إِنَّمَآ أَمْرُهُ إِذَآ أَرَادَ شَيْئاً أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ) (سورة يس:٨٢) މާނައީ: "ޝައުނަކީ ހުކުމެވެ. އެކަލާނގެ ޝާނުގައި ޝައުނުކަމެއް ފުރިހަމަކަމުގައި އެކަލާނގެ ކަމަކަށް އިރާދަކުރައްވައިފިނަމަ އެކަމަކަށް ވެވޭކަށްވުމެވެ. އެއީ: އެއާރުން އެކަމެއް އެންނާނީ ވެގެންދާނެއެވެ."

އަދި އެކަލާނގެ ޤުދުރަތުފުޅުގެ ފުރިހަމަކަމުގެ ފުރިހަމަކަމުން ވަރުބަލިވުމާ ނިކަމެތިވުމާ ދުރަކަށްވެފައިވުމެވެ. ކުރިމަތިވެނިކަ ވެއްޖެކަމެވެ. ވަހީކަމަށްވާ (وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلسَّمَاوَاتِ وَٱلأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ) (سورة قٓ:٣٨) މާނައީ: "އަދި ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ އުޑުތަކާއި ބިމާއި އެދެމެދުގައި ވާހާ އެއްޗެއް ހަދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހެއްދެވީމެވެ. އަދި (އެކަމަށްޓަކައިވެސް) ތިމަން ރަސްކަލާނގެއަށް ކޮށްވެސް ވަރުބަލިކަމެއް ނުޖެހުނެވެ." لغوب މި ލަފުޒުގައި ނިކަމެތިކަމާއި ވަރުބަލިވުމާ ދެމާނަ ހިމެނެއެވެ.) އަދި ޔަޤީން ކުރަންޖެހޭ ރަސޫލު ﷲ ޞައްލައްލާހު ޢަލައިހި ވަސައްލަމުގެ ބަޔާން ކުރައްވާފައިވާ الله تعالىގެ އަންގަވައިގެން ދިއުމުގައި ސިފަކުރުމުގެ ޤުރުއާނާއި ސުންނަތުން ޢަޤީދާކުރުމުގައި ހިފާހައްޓަން ޖެހޭ އެކަމަކީ އެކަލާނގެ تَمْثِيلُ ކުރުމާއި تَكْيِيفُ ކުރުމުގެ ނުރައްކާ ބެހޭ ގޮތުގައިވާ ދެކަމުން އަޅުވެތިވުން ބައްލަވާ ވާނެއެވެ.

تَمْثِيلُ ކުރުމަކީ ހިތުން ނުވަތަ ދުލުން الله تعالىގެ ސިފަފުޅުތަކަށްވުރެ މަޚްލޫޤުންގެ ސިފަތަށް ފަދައިން ބޭނުން އިޝާރާތްކުރުމެވެ. تَكْيِيفُ އަކީ الله تعالىގެ ސިފަފުޅުތަކެއް ވަނީ އެފަދައިން ނުވަތަ މިފަދައިން ބޭނުން ހިތުން ނުވަތަ ދުލުން ބަޔާންކުރުމެވެ.

الله تعالى އެކަލާނގެ އަމިއްލަ ނަފްސުފުޅަށް އިސްބާތުކުރެއްވި ރުބޫބިއްޔަތުގެ ސިފަތަކާއި ޒާތުފުޅާއި ގުޅޭ ކަމުގެ ސިފަތަކާއި އަދި އެކަލާނގެ ރަސޫލާ އިސްބާތުކުރެއްވި އެކަލާނގެ ރުބޫބިއްޔަތުގެ އަސްމާއު ގުޅިގެން ކަމުގެ ސިފަތަކާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާ އެކަލާނގެ ރަސޫލުގެ ސުންނަތުގައިވާ ސިފަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން އީމާންވާން ޖެހޭނެއެވެ.

ތިނަ ގެއްލުވުން ތަންނައި ހިފައިގެން ހިޔާލުގެ ކައިރީ މަޚްލޫޤުގެ ސިފަތަކުން ވާއަކީ ފަރުވާކުރުމަށް ފަހު ބަޔާން ކުރެވޭ ގޮތަކީ އެކަލާނގެ ސިފަ ނޫނެވެ. މިގޮތުން ސަލަފުން ކަމުގައިވާ ޞަޙާބީންނާއި ތާބިޢީންގެ ޝަރީޢަތުގެ އެކަލާނގެ ދިރާސާކުރި މަގަށް ޙަސަން ރާވަ ހިފީ ޙައްޤަށް ތަބާވެ އެ ދިރާސާ ނުކުރާ ގޮތް ސަލާމަތް ކަލާނގެއަށް ހަވާލުކޮށްފައެވެ.

މި ޢަޤީދާއަކީ ކީރިތި ޤުރުއާނާއި ރަސޫލު ﷲ ޞައްލައްލާހު ޢަލައިހި ވަސައްލަމުގެ ސުންނަތްކަމުގައިވާ ވަޙީގެ ބާރުކަލާނގެ ފަރާތުން ބާވައިލެއްވި ޢަޤީދާއެވެ. ޢަޤީދާގެ ބާބުގައި މި ދެ ޢަޤީދާ ޤުރުއާނާ ސުންނަތުގެ ދަލީލުތަކުން ސާބިތުވެގެންވާ ޢަޤީދާއެވެ. ހަމަ ހަމައެކަނި ބޮޑު ޝަރީޢަތެއް ފަދަ ނޫނެވެ. އަދި ރަސޫލު ﷲ ޞައްލައްލާހު ޢަލައިހި ވަސައްލަމާ ހަމައެކަނި ޝަރީޢަތުގެ ދަލީލުތަކާއި ސުންނަތް ކަނޑައަޅުއްވާ ރަސޫލު ﷲ ޞައްލައްލާހު ޢަލައިހި ވަސައްލަމްގެ އެ ކަމުގެ ކަނޑައެޅުން ފަދަ ކިބައިން ވެއެވެ.

މި ޢަޤީދާއަކީ ކީރިތި ޤުރުއާނާއި ސުންނަތުގެ ދަލީލުތަކުން ސާބިތުވެފައިވާ ކީރިތި ރަސޫލު ﷲ ޞައްލައްލާހު ޢަލައިހި ވަސައްލަމުގެ ޢަޤީދާއެވެ.

އިސްލާމީ ބާރުގެ ހަރުމަތް ނަގާ އަހަރެން الله تعالى ގާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާގެ ކަލާމުފުޅު އެކަލާނގެ ރަސޫލުންނަށް އަންނަ ފުރިހަމަ ބިލިޝީ ގޮތަށް ފަހަރު ކަނޑައަޅުއްވާ ހިތެވެ. އަދި ބާރުގެ ގޮތެއް އަންނަ ޙައްޤު އަދި އަންނަ ފުރިހަމަ އިސްލާމީ އެކަލާނގެ ފުރުޞަތުގެ. މިސާ އެކަން ތަޢުލީމުދީފައިވާ ޝައުޤުވެރި ކުދިންނަށް ވެސް ސާބިތުވޭ. އަދި އެކަލާނގެ ޙަޤީޤަތުގެ ސަބަބުން އެއްވެސް ބަދަލު ނުކުރެވޭނެއެވެ. (ނިމުނީ)

އަރަބި ލިޔުންތެރިޔާ: فضيلة الشيخ محمد صالح عثمين

ތަރުޖަމާ: فضيلة الشيخ إسما عيل محمد

أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةُ ގެ عَقِيْدَة

فصيلة الشيخ محمّد بن صالح العثيمين رحمه الله

ތަރުޖަމާ: އިސްމާޢީލް މުޙައްމަދު

(އޮކްޓޫބަރ 2005ގެ ދަރުމައާއި ގުޅޭ)

ދެވަނަ فصل

އިސްވެދިޔަ ބަޔާންތަކުގައި ތަފްޞީލުކޮށް ގެންދެވުނީ އިޢުތިޤާދުގެ ގޮތުން إثبات އާއި ނަފީގެ ގޮތުން ބަޔާންކޮށްދިނީމު، الله تعالى ގެ ހުރިހާ ސިފަފުޅުތަކާމެދު الله تعالىގެ ކަލާމްފުޅު ކީރިތި قرآنގައި އަދި الله تعالىގެ ރަސޫލާ محمّد صلّى الله عليه وسلّمގެ ޙަދީޘްފުޅުތަކުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ހުރިހާ ޞިފަފުޅުތަކަށް ގަބޫލުކޮށް އީމާންވާން ޖެހޭނެއެވެ. އަދި މި އުއްމަތުގެ ރަސޫލާގެ ޞަޙާބީންނާއި އެއަށްފަހު ވަޑައިގެންނެވި ހިދާޔަތު ތާބިޢީންނާއި އިމާމުންގެ ގޮތުގައި ހިފަމެވެ.

އަދި އަޅުގަނޑުން ދެކެނީ الله تعالى ގެ ކަލާމްފުޅު ކީރިތި قرآنއާ رسول الله صلّى الله عليه وسلّمގެ ސުންނަތުގައި ބަޔާންވެގެންވާ الله عز وجلّ ގެ އަސްމާއާ ސިފަފުޅުތައް އެކަލާނގެއަށް މުސްތަޙިއްޤު ކަންތައްތަކުގެ ގޮތުގައި އަންގަވާ نصّތައް އެކަލާނގެ شان އާ އެކަށޭނެގޮތުން ظاهر މާނަ ދޭހަވާގޮތުގެމަތީގައި ވާޖިބު ކަމެއް ކަމުގައެވެ.

އަދި އަޅުގަނޑުން تحريف ކުރުމުންނާ تعطيل ކުރުމުންނާ غلوّ ކުރުމުގެ މަގުން ދުރުވެ ބަރާއަތްވެގެންވާ ކަމުގެ އިޢުލާން ކުރަމެވެ.

1- تحريف ކުރުމަކީ ކީރިތި قرآنއާއި رسول الله صلّى الله عليه وسلّمގެ ސުންނަތުގައިވާ نصّތަކުގައި ހިމެނޭ އަސްލު މާނައިން ނުރަނގަޅު މާނަކުރުމުގައި ބޭނުން الله تعالى ގެ އިރާދަފުޅާއި ޚިލާފުވާ މުރާދު ހިފާ މާނަކުރާ ކުރުންނެވެ.

2- تعطيل ކުރުމަކީ އެފަދަ نصّތައް ބާޠިލުކޮށް އެއިން ދޭހަވާ މާނައިގެ އެގޮތް އަސްލާ އެކަށީގެން މާނަ ނުކުރުމުގައި ބޭނުން ބާޠިލު ކުރާ ކުރުންނެވެ.

3- غلوّ ކުރުމަކީ އެފަދަ نصّ ތައް ކަމުގައި ހިމެނޭމާނަ އިންސާނީ ސިފަތަކުގެ ގޮތުގައި قياس ކޮށް ތަޝްބީހްކޮށް އެ نصّ ތަކުގައިވާ ސިފަފުޅުތަކުގެ كيفية ބަޔާންކުރާ ކުރުންނެވެ.

އަދި އަޅުގަނޑުން ކީރިތި قرآنއާއި رسول الله صلّى الله عليه وسلّمގެ ސުންނަތުގައި ވާހަކަ ބަސްފުޅުތަކަކީ މުޅިން ޙައްޤުކަމުގައި ދެކެ އެކަމަށް ޔަޤީން ކުރަމެވެ. އެކަމުގެ ދަލީލެއް ކަމުގައި الله تعالى ގެ މިބަސްފުޅު ފުރުމަވެ. ﴿أَفَلاَ يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُواْ فِيهِ ٱخْتِلاَفاً كَثِيراً﴾ (سورة النساء:٨٢) މާނައީ:

"ފަހެ އެބައިމީހުން ކީރިތި قرآن ގައި ވާކަންތަކާމެދު ފިކުރުކޮށް ނުބެލީ ހެއްޔެވެ؟، އެقرآن الله تعالى ފިޔަވައި އެހެން ފަރާތަކުން ކަމުގައި ވިޔަނަމަ އޭގައި ވަރަށްގިނަ ޚިލާފުތަކެއް ވަނިކަން ފެންނާނެކަން ހުރިހެވެ." އެއްވެސް ކަލާމެއް ނަމަވެސް ބަޔާންކުރާ އެއީ އެއްބައި އަނެއްބައިއާ تعارض ވާނަމަ ނަމަވެސް ޚިލާފުވާނަމަ އެއީ އެއްބައި އަނެއްބައިއަކުން ދޫކޮށްލާގޮތަށް ޙާޞިލް ކަމެކެވެ. މިވާ الله تعالى އާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާގެ ކަލާމްފުޅުގައި އެފަދައިން ވުމަކީ އެކަށީގެންނުވާ ކަމެއްކަމުގައި ވެއެވެ. އެއީ مستحيل ކަމެކެވެ."

މިވާ الله تعالى ގެ ކަލާމްފުޅު ކީރިތި قرآنއާ رسول الله صلّى الله عليه وسلّمގެ ސުންނަތާ ދެމެދު އެފަދަ تعارض އެއް ނަމަވީ ޚިލާފެއް ވާކަމުގައި ބެލޭން ދަޢުވާ ކުރިމަތިވާގޮތުގެ ދަޢުވާ އަދި އެއްވެސް ބަޔަކު ބަޔާންކުރާގޮތުގެ ކަމުގައި ބޭނުމެއްގެ ނަމަވެސް ތިޔަ ދަޢުވާ އަތްނުލާނެއެވެ. އަދި ޔަޤީނެވެ. އެއީ އެމީހެއްގެ ހިތުގައިވާ ނަފްސާނީ ދެރަކަމުގެ ނިސްބަތުން ދަލީލެކެވެ. އެހެނަސް މިކަމަށް އެދުވެގެންނުވާ އެއްކަމަކީ توبة ވެ އެފަދަ ކަންތައް ދޫކޮށްލުމެވެ. އަދި الله تعالى ގެ ކަލާމްފުޅާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާގެ ސުންނަތާ ދެމެދު އެފަދަ تعارض އެއް ނަމަވީ ޚިލާފެއް ވާކަމުގައި ހީވާނަމަ ޝައްކުގައި ތިބޭގޮތަށް އެކަމާ ދިމާވާ ބޭބޭފުޅުންގެ ވިސްނުމުގެ ކުރުކަމާ ފިކުރުގެ އުނިކަމެވެ.

މިވާ އެފަދަ ކުރިކަމާ އެކަށީގެންވާ އިލްމު ހޯދުމަށް މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ. ވިސްނާ ފިކުރު ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި! ބަޔަކު ފިކުރުވެރިޔަކުމަށް ދަސްކަންނަވެ. އެގޮތަށްވެސް ބަޔަކުގެ އަދިކަން ނުލިބިއްޖެނަމަ ކަންތައްތަކުގެ އިލްމުވެރިންގެ މައްޗަށް އެކަން ދޫކޮށްލަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ޝައްކުތައް ވަކިކުރުން އެއްކިބާވުމެވެ. އަދި އިލްމުގައި އަރާރުން އިލްމުވެރިންނާ ގުޅިގެން ދިގެހުން ބުނާނެއެވެ. ﴿آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا﴾ (سورة آل عمران:٧) މާނައީ: "އަޅުގަނޑުން މިކަމަށް އީމާންވީމެވެ. މިހުރިހާ އެއްޗެއްވެސް ވަނީ އަޅުގަނޑުން ހެއްދެވި ރަސްކަލާނގެ حضرة ންނެވެ."

ދަންނާށެވެ. الله تعالىގެ ކަލާމްފުޅު ކީރިތި قرآنއާ رسول الله صلّى الله عليه وسلّمގެ ސުންނަތާ ދެމެދު އެއްވެސް ފުށުއެރުމެއް އިހުތިލާފެއް ނުވެއެވެ. وبالله التوفيق

ތިންވަނަ فصل

ملائكة **ނަށް އީމާންވުން**

އަޅުގަނޑުން ملائكة ބޭކަލުންނަށް އީމާންވަމެވެ. އެ

ބޭކަލުންނާމެދު الله تعالى ވަޙީ ކުރައްވާފައިވަނީ ﴿...عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ (٢٦ لاَ يَسْبِقُونَهُ بِٱلْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ(٢٧)﴾ (سورة الأنبياء) މާނައީ: "އެއީ މާތްކަން ލިބިގެންވާ އަޅުންނެވެ. އެކަލާނގެ حضرة ގައި އިސްނަންގަވައި އެއްވެސް ވާހަކައެއް ނުދައްކަވާނޭ ބަޔެކެވެ. ހަމައެކަނި އެބޭކަލުން ޢަމަލުކުރައްވަނީ އެކަލާނގެ އަމުރުފުޅުގެމަތީންނެވެ."

އެބޭކަލުން ހެއްދެވީ الله تعالى އެވެ. ހުރިހާ ވަގުތެއްގައި އެބޭކަލުންވަނީ الله تعالى އަށް އަޅުކަންކުރުމުގައްޔާއި ހިދުމަތްކުރުމުގައި މަޝްޣޫލުވެގެންނެވެ. ﴿...لاَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلاَ يَسْتَحْسِرُونَ (١٩ يُسَبِّحُونَ ٱللَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ لاَ يَفْتُرُونَ(٢٠)﴾ (سورة الأنبياء) މާނައީ: "އެ ملائكة ބޭކަލުން އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަންކުރުމާމެދު ބޮޑާވެ ނުވެއްޖެއެވެ. އަދި ވަރުބަލިވެސް ނުވެއެވެ. ރޭދުވާލުވެސް (ހިނދުކޮޅަކުވެސް) ނުހުއްޓުވާ تسبيح بيان ކުރައްވަނީއެވެ."

الله تعالى ވަޙީ އެބޭކަލުން އަރުވަވައިގަންނަވަނީ ފެނުމުން އެއީވެސް ކުރައްވާފައެވެ. އަރުވަވައިގަންނަވަނީ، އެބޭކަލުން ހާއްމުކޮށް ބައެއްގައި ފެނުމެއް ނުވާނެއެވެ. ބައެއް ވަގުތު الله تعالى އެކަލާނގެ މުއްދިނު އަލިކުރައްވަން އެބޭކަލުން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ދައްކަވައެވެ. އެއްފަހަރަކު جبريل عليه السّلام އެކަލޭގެފާނުގެ އަސްލު ސޫރަތުގައި رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ދެކެވަޑައިގެންފައެވެ. جبريل عليه السّلامއަށް ހަސަތޭކަ (600) ފިޔަތަކެއް ވިއެވެ. جبريل عليه السّلام ވަނީ މުޅި أفق ނިވާކޮށްލައްވާފައެވެ.

އަދި جبريل ފުރަގަހަ އިންސާނެއްގެ ސޫރަތުގައި مريم ގެ ގާތަށް އައިސް ވަޑައިގެންފައެވެ. އަދި مريم عليها السّلام جبريل عليه السّلام އާ މުޚާޠަބު ކުރައްވާ، ވާހަކަފުޅު ދައްކަވައިފިއެވެ. އަދި جبريل عليه السّلام އަށް ޖަވާބު ދެއްވިއެވެ.

رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ގެ ޙަޔާތުގައި أصحاب ބޭކަލުން ފިއްތަވަދީނިކޮން އެކަލޭގެފާނުގެ ޙަޔާތުގައި جبريل عليه السلام ވަޑައިގެންފައެވެ. أصحاب ބޭކަލުންނަށް އެކަކަށްވެސް އެނގިވަޑައިގެން ނުވާގޮތަށް ނުވާނެއެވެ. އަދި ދަތުރު ވެރިއެއްގެ އެއްވެސް އަސަރެއް އެބޭކަލެއްގެ ހެދުމުގައި ނުވެއެވެ. ހުދުކުލަ ވަރަށް ހުދު، އިސްތަށިގަނޑު ވަރަށް ކަޅު، ރަދުން ނުގަޔާ ނުދުއެވެ. ވަޑައިގެން رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ގެ ކުރިމަތީގައި ދަނޑުވަޅުގަނޑު رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ގެ ދަނޑުވަޅުގަނޑާ ޖެއްސެވުމަށް އިށީނދެ ވަޑައިގެންފައެވެ. ދެއަތްޕުޅު ދަނޑުވަޅުގަނޑުމަތީ ބާއްވަވައިގެންނެވެ. ދެން رسول الله صلّى الله عليه وسلّم އާ މުޚާޠަބު ކުރައްވައި، ވާހަކަފުޅު ދައްކަވައިފިއެވެ. އަދި ސުވާލުތަކެއް ޖަވާބު ދެއްވައި މުޚާޠަބު ކުރެއްވިއެވެ. އެބޭކަލަކު އަޑުގި ވަޑައިގެންފައިވާގޮތުގައި رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ގެ أصحاب ބައިކަލުންނަށް ދިނުމަށެވެ.

އެއީ جبريل عليه السلام އެވެ.

(ހ) އަދި ملائكة ބޭކަލުން ކުރައްވަވާފައިވާ ބަޔަކު الله تعالى ވަޙީ ބައެއްކަންތައް އެބޭކަލުންނާ ހަވާލު ކުރައްވާފައެވެ. އެބޭކަލުން އަކަންތައްތައް ކުރައްވަވަން ގެންދަވާކަމުގައި އަޅުކަމުން ދަތިން ކުރައްވާ. އެގޮތުން ވަޙީގެ ކަންތައް ހަވާލު ކުރައްވާފައިވަނީ جبريل عليه السّلام އާއެވެ. އެއާ ވަޙީ ހިއްސާވަރުގެން ނަބިބޭކަލުންނާ ނުކުތުވަޑައިކަލުންނާ الله تعالى އަރިހުގައިގެ ބޭކަލުގެ އަރިހަށް ވަޑައިގަންނަވައެވެ.

ميكائيل އަކީ ملائكة ނުކުތާ އެއްބޭކަލެކެވެ. ވާރޭވެހުމާއި ދަރަނިގޮވާން ފުރުއްވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުވަނީ އެކަލޭގެ ކާނޑުފުޅުގައި ހަވާލުވާފައެވެ.

إسرافيل އަކީ އަނެއްބޭކަލެކެވެ. އެކަލޭގެ ޒިއްމާގައިވަނީ ޤިޔާމަތް ދުވަސް އަރަމުގެވިޔަސް ބިސްމިކަން ހަނދުމަފުޅުވަމުން ކަލޭގެފާނު ފޮށިދޮރު ފުން ވަރުވެފައިވާފިލުން ނިޔާކުރުވުމަށްޓަކައި ދުވަހަވަރު ޝޫވޫ ފުމުމަށް ފޮނުއްވުމެވެ.

އަނެއްބޭކަލަކީ مَلَكُ الموت އެވެ. އެކަމާ ހަވާލު ކުރެވިފައިވަނީ މަރުވާ ހިތް ފުރާނަ ނެއްޓެވުމެވެ.

އަނެއްބޭކަލަކީ مَلَكُ الجبال ހިމެނެއެވެ. އެކަމާއި ހަވާލު ކުރެވިފައިވަނީ ފަރުބަދަތަކާބެހޭ ކަންތައްތަކެވެ.

مَالِكُ އަކީ އަނެއްބޭކަލެކެވެ. އެއީ ނަރަކައިގެ ކަންތައްތަކާ ހަވާލުވެވަޑައިގަންނަވާ ބޭކަލެވެ. އަދި ބައެއްބޭކަލުންނާ ހަވާލު ވެފައިވަނީ މައިންގެ ރަޙިމުގައިވާ ކުދިންގެ ކަންތައްތަކެވެ. އަދި ބައެއް ބޭކަލުންވަނީ އާދަމުގެ ދަރިންނަށް ރައްކާތެރި ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުމަށް ކަށަވަރުކުރައްވައެވެ.

އަދި ملائكة ނުކުތާ ޖަމާއަތެއްގެ ބައެއް ހަވާލު ކުރެވިފައިވަނީ އާދަމުގެ ދަރިންގެ ކުރާކަންތައްތައް ލިޔުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެވެ. ކޮންމެ މީހަކު ދެ ملائكةން ކަޅާ އެކުގައިވާނެއެވެ. ﴿...عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٌ (١٧) مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلاَّ لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ(١٨)﴾ (سورة ق) މާނައީ: "އިންސާނާގެ ކަނާތްފަރާތާއި ވާތްފަރާތުގައި އަޅާފާކަށް ލިޔުއްވުން ދެމަލާއިކަތުބޭކަލުން ތިއްބެވިއެވެ. އަދި އެ އިންސާނާ ބުނާ ކޮންމެ ބަހެއް ބުނާ ހިނދު އެ ދެ ملائكة އާ އެލިޔުއްވައެވެ."

އަދިملائكة ބޭކަލުންގެ ތެރެއިން ޖަމާއަތަކާ ހަވާލުކުރެވިފައި ވަނީ ميّت އާއި ސުވާލުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެވެ. މަރުވުމުން ميّت ބާއްވާފައިވާތަނަށް ދެ ملائكة ން ވަޑައިގަންނަވާނެއެވެ. ميّت އާއި ސުވާލު ކުރައްވާނީ އޭނާ ހެއްދެވި ބޭކަލެއް ކާކުތޯއާއި ކޮންދީނެއްތޯއާއި އަދި އޭނާގެ ނަބީ އަކީ ކާކުތޯއާއެވެ. އެކަމާގުޅޭގޮތުން ވަޙީ ކުރައްވާފައިވަނީ ﴿.يُثَبِّتُ اللهُ ٱلَّذِينَ آمَنُواْ بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ فِي ٱلْحَيَاةِ ٱلدُّنْيَا وَفِي ٱلآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللهُ ٱلظَّالِمِينَ

وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ (سورة إبراهيم:٢٧) މާނައީ: "الله سبحانه وتعالى، إيمان ވެގެންވާ މީހުން (شهادة ގެ كلمة) لاإله إلاّالله محمّد رسول الله ގެ މަތީގައި ސާބިތުކުރައްވާ ދުނިޔަވީ ޙަޔާތުގައިވެސް އަދި އާޚިރަތުގައިވެސް ކުރައްވައެވެ. އަދި އަނިޔާވެރިން الله تعالى މަގުފުރެއްދަވައެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އިރާދަފުޅުވާގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ކުރައްވައެވެ."

އަދި ملائكة ނުކުތް ޖަމާޢަތެއް ސަލާމާއެކު ވަންނަވާނެކަން ކަލާމުއްލާހުގައިވެއެވެ. ﴿...يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ (٢٣)سَلَامٌ عَلَيْكُم بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى ٱلدَّارِ(٢٤)﴾ (سورة الرعد) މާނައީ: "ملائكة ބައިވަރުން ސަލާމާއެކު ވަންނަވާނެ ގޮތް ކަންތައްތަކުގައި ވަޙީވެގެން ގެންނަވާ ހުރެވޭ. (އަދި ވިދާޅުވާނެއެވެ.) ކަލާމްގެ މައުނައަކީ ސަލާމަތްކަން ހުރެވޭ. މިއީ ކަލާމްގެ ކަމުގައިވެ (ސުލްޙާއެވެ) ގެންދިޔަ ސަލާމަތެވެ. (ނަޞީޙަތެވެ) މިއީ ކިހާރަގަނޑު ގޮވުމެއްތޯ؟"

އަދި رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ބަޔާންފުޅު ކުރައްވައެވެ. އުޑުގައި اَلْبَيْتُ الْمَعْمُور ވެއެވެ. އެތަނަށް ދުވާލަކު ތަޢާލާގައި ހަތްދިހަހާސް (70،000) ملائكة ން ވަދެވަޑައިގަންނަވައެވެ. (އެއްފަހަރު ވަދެވަޑައިގަތުމަށް ފަހު އެތަނަށް ނާދެވަޑައިގަންނަވައެވެ.) އަދި އެތަނަށް އެއްފަހަރު ވަދެވަޑައިގަތް ބައިވަރުން ދެވަނަފަހަރު ވަދެވަޑައިގަތުމަށް ޤިޔާމަތާއި ހަމައަށް ފުރުޞަތު ނުލިބޭނެއެވެ. وبالله التوفيق

ހަތަރުވަނަ فصل

ފޮތްތަކަށް إيمان ވުން

1- الله تعالى އެކަލާނގެ رسول ބޭކަލުންގެ މައްޗަށް ފޮތްތައް ބާވައިލެއްވިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން إيمان ވަމުއެވެ. މިއީ ދުނިޔޭގެ އަޅުތަކުންގެ މައްޗަށް الله تعالى ގެ حجّة އެވެ. ދަލީލެވެ. އަދި ހަމަ ކަމުގައިވާ އިޙްސާނު ނުކުރެވޭ. رسول ބޭކަލުން އެފޮތްތަކުގެ ދަރުސްދީ މީސްތަކުންނަށް ޢިލްމުގެ ތަޢުލީމު ދެއްވިއެވެ. އަދި އެމީހުންގެ ހިތްތައް ސާފުކުރައްވާން ގެންދިޔައެވެ.

2- އަދި ކޮންމެ رسول އަކަށް الله تعالى ފޮތް ބާވައިލެއްވިކަމަށް އަޅުގަނޑުން إيمان ވަމުއެވެ. މިހާ ކުރައްވާފައި ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِٱلْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ ٱلْكِتَابَ وَٱلْمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلْقِسْطِ﴾ (سورة الحديد:٢٥) މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން މިއަޅު ރަސޫލުންގެ رسول ބޭކަލުން ފޮނުއްވީ ޙުއްޖަތްތަކާއެކުގައެވެ. އަދި އެބޭކަލުންގެ މައްޗަށް ފޮތާ އަދި މީޒާން (އަދުލުގެ އިންސާފުގެ ތަފާތު) ބާވައިލެއްވީމެވެ. އެއީ މީސްތަކުން އިންސާފުގަ ތިއްބުމަށް ކުރުމަށްޓަކައެވެ."

އެފޮތްތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން އެނގިވަޑައިގަތް މިދަންނަވާ ފޮތްތަކެވެ.

1- توراة: موسى عليه السّلام އަށް ބާވައިލެއްވި توراة އެވެ. މިއީ بنى إسرائيل ގެ ފޮތްތަކުގެ ތެރެއިން مشهور معروف عظيم ފޮތެވެ. ﴿إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَاةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُواْ لِلَّذِينَ هَادُواْ وَٱلرَّبَّانِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ بِمَا ٱسْتُحْفِظُواْ مِن كِتَابِ ٱللَّهِ وَكَانُواْ عَلَيْهِ شُهَدَآءَ﴾(سورة المائدة:٤٤) މާނައީ: "އެއީގައި ހިދާޔަތާއި ނޫރު ވެއެވެ. އެއަށް އިސްލާމްވި ނަބިއްޔުން (الله تعالى އަށް) ކިޔަމަންވެ ވަޑައިގެންވާ ނަބީ ބޭކަލުންނާ، ޔަހޫދީންނާ، ޢިލްމުވެރިން ޙުކުމްކުރައްވާނެ ކަމަށެވެ. އެއީ الله تعالى ގެ ފޮތް ރައްކާތެރިކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަންތައް އެމީހުންގެ މައްޗަށް އެޅުއްވި ކަމުންނެވެ. އަދި އެބޭކަލުން އެކަމުގެ ހެކިވެރިންނެވެ."

2- انجيل: انجيل ބާވައިލެއްވީ عيسى عليه السّلام އަށެވެ. މިފޮތް توراة ގައިވާ ކަންތައްތަކަށް تصديق ކޮށް ތެދުކުރާ ފޮތެކެވެ. އަދި توراة ގެ ނިސްބަތުން ކުރުގައި ހިފެހެއްޓެވެ. މިހާ ކުރައްވާފައި. وَآتَيْنَاهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقاً لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَاةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ (سورة المائدة:٤٦) މާނައީ: "އަދި މިއަޅުގަނޑުމެން عيسى عليه السّلام އަށް އިންޖީލު ދެއްވީމެވެ. އެއީގައި هداية އާއި ނޫރު ވެއެވެ. އަދި މިފޮތަކީ ކުރީ ބާވައިލެއްވި ފޮތް (ފޮތް) توراة ގެ تصديق ކުރެއެވެ. އަދި މިއީ (تقوى ވެރިންނަށް) ހިދާޔަތާ ނަޞީޙަތެވެ."

އަދި މިހާ ކުރައްވާފައި. ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ ٱلَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ (سورة آل عمران:٥٠) މާނައީ: "އަދި (އަޅުގަނޑު އައުމުގެ އެއް މަޤުޞަދަކީ) ކަލޭމެންނަށް ޙަރާމްކޮށް ކުރެވިގެންވާ ބައެއްކަންތައް ބައެއް ޙަލާލުކޮށްދިނުމަށެވެ."

3- زبور: މިފޮތް ބާވައިލެއްވީ داود عليه السّلام އަށެވެ.

4- صحيفة: ابراهيم عليه السّلام އާ موسى عليه السّلام އަށް ބާވައިލެއްވި صحيفة ތަކެވެ.

5- قرآن مجيد: މިފޮތް ބާވައިލެއްވީ محمّد رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ގެ މައްޗަށެވެ. މިހާ ކުރައްވާފައި ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ﴾ (سورة البقرة: ١٨٥) މާނައީ: "(މިއީ) މީސްތަކުންނަށް ހިދާޔަތެވެ. (އަދި) ހިދާޔަތުގެ ތެރެއިން ފާހަގަވެގެންވާ ދަލީލުތަކެވެ. އަދި ބަޠްލާއި ޙައްޤު ވަކިކޮށް ދޭއެވެ.

އަދި މިހާ ކުރައްވާފައި. ﴿مُصَدِّقاً لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَابِ وَمُهَيْمِناً عَلَيْهِ﴾ (سورة المائدة :٤٨) މާނައީ: "ކީރިތި قرآن އެގޮ ކުރީގެ ފޮތްތަކަށް تصديق ކުރެއެވެ." އަދި އެކަލާނގެ ރައްކާތެރިކުރައްވާގޮތުގައި ވެއެވެ. الله تعالى ކީރިތި قرآن ބާވައިލެއްވުމަށް އެގޮ ދުނިޔޭގެ އެގޮ ކުރީގެ ފޮތްތައް منسوخ ކުރައްވައެވެ. އަދި މަގުފުރެދުނު މީހުންގެ ފޮތްތަކުން ބަދަލުކުރާ تحريف ކުރާ މީހުންގެ އަތުވެއްޖެހުމަކުން އެފޮތް ރައްކާތެރިކުރެއްވުމުގެ مسئولية އުފުއްލެވި މާތްވެގެންވާ الله تعالى ވަޢުދު ކުރައްވާފައިވެއެވެ. މިހާ ކުރައްވާފައި. إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ (سورة الحجر:٩) މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން ކީރިތި قرآن، محمّد صلّى الله عليه وسلّم ގެ މައްޗަށް ބާވައިލެއްވީ މިއަޅު الله އެވެ.

އަދި އެފޮތަކީ އެއްވެސް އުނި އިތުރެއް އައުމަކުން އެފޮތް ރައްކާތެރިކުރައްވާ ޒިންމާވެވޮޑިގަތީ ﷲ އެވެ.

އާދެ! ކީރިތި قرآن ނާޒިލުވުމާ ބެހޭގޮތުން ﷲ تعالىގެ އަރިވަތަކުންގެ ވައްޙީކޮށްވާ ބުއްދިތަކެއް ކަމުގައި ދަލީލުތަކާވެސް އިސްލާމިޔާ ސަރަހައްދު ފޮތްތަކެއް ބާވައިލެއްވިފައިވާ ވަކި މުއްދަތަކަށްކަމެވެ. އެއިން ކޮންމެ ފޮތެއް ބާވައިލެއްވުނު ކުރީގެ ފޮތް منسوخ ވެއެވެ. އަދި ކުރީގެ ފޮތްތަކުގައިވާ حكم ތަށް ބަދަލުކޮށް تحريف ކުރެވުނުއިރުވާކަށް ފަހުގެ ފޮތްތަކަށް ސާބިތުކޮށް ދެއްވާފައި ވެއެވެ. އާދެ! قرآن مجيدގެ ކުރީގެ އެއްވެސް ފޮތެއް تحريف ކުރުމުން ރައްކާތެރިކުރައްވާ ނުވެއެވެ. ނަޞާރާއަށްކަމެއް އެފޮތްތަކުގައި އޭނާ އިޖުތިހާދު تحريف ކުރުން ހިމެނިފައިވެއެވެ.

ކީރިތި قرآن ގައި އެކަށައަޅާ ސާބިތުކޮށް އަންގަވާފައި ވެއެވެ. ވަކިކަރުވާފައި ވެއެވެ. ﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ يُحَرِّفُونَ ٱلْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ﴾ (سورة النساء:٤٦) މާނައީ: "މި يهودى އިންގެ ތެރެއިން ބަހަކީ މިތަނަށްފަހުން ބުނެ. އެމީހުންނާ (ފޮތުގެ) ކަލިމަތައް އެގޮ މަގުމަތިކަން ބަދަލުކުރެއް އުޅޭ މީހުންނެވެ."

﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَـٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ لِيَشْتَرُواْ بِهِ ثَمَناً قَلِيلاً فَوَيْلٌ لَّهُمْ مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُمْ مِّمَّا يَكْسِبُونَ﴾ (سورة البقرة:٧٩) މާނައީ: "އެބައިމީހުން ހަލާކުވުންބޮޑެވެ. އެމީހުނީ އަތުން ފޮތްލިޔުމަށް، އަދި ﷲ تعالى ގެ ހަޟްރަތުން ބާވައި ލެއްވިކަމަށް ބުނާމީހުންނެވެ. އަދި، އެގޮ ބަދަލުގައި ކުޑަވެސް ކެއްޔަކަށް (އެބައި ދުނިޔޭގެ ލުއިތަކެއް) ގަނެލުމަށްޓަކައެވެ. (އެއްކަލަ އެމީހުންގެ އަތްއަރުވާ އަތުން ލިޔުމުން އެމީހުންނަށް ހުރި ހަލާކެވެ. (ދޮގުހަދާ) އެމީހުން އެކަމުން ލިބޭމަންދަ ކަސްބުތަކުން ހުރި ހަލާކެވެ."

﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ ٱلْكِتَابَ ٱلَّذِي جَآءَ بِهِ مُوسَىٰ نُوراً وَهُدًى لِّلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيراً﴾ (سورة الأنعام:٩١) މާނައީ: "ވިދާޅުވާށެވެ. موسىعليه السّلام އެފޮތަކާއިގެން ވަޑައިގަތް ފޮތް ބާވައިލެއްވީ ކާކުހެ؟ އަދި މީސްތަކުންނަށް ހެކާއިވާ ނޫރެއް ހިދާޔަތެވެ. އަދި ކަރުދާސް އެފޮތް ވަކިވަކި ކަރުދާހުގައި (ނަގައިލާކަން) ބަހައިލުމެވެ. އެފޮތުން މަދުވިސްވަރެއް ފާޅުކުރުމެވެ. އަދި ގިނަބައެއް ފޮރުވާށެވެ."

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقاً يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِٱلْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ ٱلْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ ٱلْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ(٧٨) مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُؤْتِيَهُ ٱللَّهُ ٱلْكِتَابَ وَٱلْحُكْمَ وَٱلنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُواْ عِبَاداً لِّي مِن دُونِ ٱللَّهِ(٧٩)﴾ (سورة آل عمران)

أهل كتاب ނަށް ތެރެއިން ޖަމާއަތެއްގެ ބައެއްކުރެވުނެވެ. އެމީހުން توراة ކިޔަވާއިރު ދަ ގޮތްގޮތަށް ފޮނުވާ ހަދަމުން ގެންދެއެވެ. އެބައި ކިޔާކިޔަވާގުމަށް تحريف ކުރި ބަދަލުކޮށް އުޅެއެވެ. އަދި، އެމީހުން އެކިޔަވަނީ ފޮތުން (توراة ން) ކަން ކަލޭގޮނޑުނަން ވިސްނާ ދިނުމަށެވެ. ޔަހޫދީތަކުގައި تورا ة ގެ ތެރޭގައިކަން އޮންނަވައެވެ. އަދި ބުނައެވެ. މިބާވައިލެއްވީ ﷲ تعالىގެ ހަޟްރަތުންނެވެ. ހަޟްރަތުގައި އަދި، ﷲ تعالىގެ ހަޟްރަތުން ކަމުގައި ނުވެއެވެ. އަދި އެމީހުން ދަންނަކަށް ބާރުގައި ﷲ تعالىގެ މައްޗަށް ދޮގު ހަދައިއެވެ. އެއްވެސް އިންސާނަކަށް މިކަމަކީ އެކަށީގެންވާކަމެއް ކަމުގައި ނުވެއެވެ. އަދި ﷲ تعالى އެމީހަކަށް ފޮތާ ބުއްދި ނަބީކަން ދެއްވުމަށްފަހު
لله تعالى ދޫކޮށައި އަހަރެންނަށް އަޅުކަމްކުރުމާ، ކަލޭމެންނާ، މީސްތަކުންނަށް ބުނުމެވެ.

﴿يَا أَهْلَ ٱلْكِتَابِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيراً مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ ٱلْكِتَابِ وَيَعْفُواْ عَن كَثِيرٍ قَدْ جَآءَكُمْ مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ(١٥) مُّبِينيَهْدِي بِهِ ٱللَّهُ مَنِ ٱتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ ٱلسَّلاَمِ وَيُخْرِجُهُمْ مِّنَ ٱلظُّلُمَاتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ(١٦) لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ(١٧)﴾ (سورة المائدة) މާނައީ: "އޭ ފޮތުގެ އަހުލު ވެރިންނަށްދެއްވާ ރަސޫލާ ނަބިއްޔާ ނަބިޔާއާއިންނެވެ. ޔަހޫދީއިވާ ގެތަން ޔަހޫދީ ﷲގެ (ފޮތްތަކުގެ) ބަޔާނާ ވަޙީއިގެތުގައެވެ. އެ ބަޔާނާ توراة އާ انجيل ގެތެރެއިން ޔަހޫދީއިވާ މީސްތަކުންނަ ފޮނުއްވާނޭކަމުގެ ވެރިއަކު ވިޔަ ކަށަވަރު ބަޔާންކުރު ދައްވައެވެ. އަދި ވެރިއަކު ވިޔަ ކަށަވަރުކޮށް އެކަންކަން ބަޔާންކުރުމުން ހިތުގައިވާ ނުކުރާއިވާ ބަޔާން ނުކުރާ ދޫކޮށް ދައްވައެވެ. ޝަރުޢާއަށްވާ ބޮޑެވެ. ޔަހޫދީއިވާ ގެތަން ﷲގެ ހަޟްރަތުން نورއާއި ބަޔާންވެގެންވާ ފޮތް އައިސްފައިވެއެވެ. އެފޮތުގެ ދަރިއާއިން ﷲ تعالى އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގެންވާ ތަރިކާވެ ވިޔަކަން ސަލާމަތުގެ މަގުތަކަށް ހިދާޔަތް ދެއްވައެވެ. އަދި ﷲ تعالى ގެ އިޒުނަފުޅުން އެމީހުން އަނދިރިގެ ތެރެއިން ނުކުންނަވައި އަލިގެތެރެއަށް ބައްވަވައެވެ. އަދި ސީދާމަގަށް އެމީހުންނަށް هداية ދެއްވައެވެ.

مريم عليها السلام ގެ ދަރިކަލުން عيسي عليه السّلام އަކީ ﷲ އޭ ބުނިމީހުން ހަމަކަށަވަރުން ކާފިރުވެއްޖެއެވެ. وبالله التوفيق

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلْفَاحِشَةُ فِي ٱلَّذِينَ آمَنُواْ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي ٱلدُّنْيَا وَٱلآخِرَةِ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ﴾
(سورةالنور:١٩) މާނައީ: "ހަމަކަށަވަރުން މުއުމިނުންގެ މެދުގައި، ފާޙިޝް ކަންތައް ފެތުރުމަށް ދިރުމަކަން ލޯބިކުރާ މީސްތަކުން ދުނިޔޭއާއި އާޚިރަތުގައި ވޭންދެނިވި عذاب ހުރެއެވެ. މާތްالله ދަނެއެވެ ތިޔަބައިމީހުން ނުދަނެއެވެ."

أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ ގެ عَقِيْدَة

فضيلة الشيخ محمّد بن صالح العثيمين رحمه الله

ތަރުޖަމާ: އިސްމާޢީލް މުޙައްމަދު

(ނޮވެމްބަރ 2005ގެ ދަރުމައާ ގުޅޭ)

ފަސްވަނަ فصل
رسول ބޭކަލުންނަށް إيمان ވުން

الله تعالى އެކަލާނގެ އަޅުތަކުންގެގާތަށް ރަސޫލު ބޭކަލުން ފޮނުއްވައި ކަމުގައި އަޅުތަކުން އިޤްރާރުވާށެވެ. ﴿رُّسُلاً مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلاَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللهِ حُجَّةٌ بَعْدَ ٱلرُّسُلِ وَكَانَ ٱللهُ عَزِيزاً حَكِيماً﴾ (سورة النساء: ١٦٥) ތިމަން الله ރަސޫލު ބޭކަލުން ތިމަން اللهގެ مخلوقންގެ ގާތަށް ފޮނުއްވީ ހެޔޮކަން އުޅުން ފުރިހަމަ ތިމަން الله ބަސްއަހާމީހުންނާ ثوابގެ އުފާވެރި ޚަބަރު ދެއްވުމަށާއި ގޯސްކަމުން، ނުބައިކަމުން އުޅުން ފުރިހަމަ ތިމަން اللهގެ ބަސްނާހާމީހުންނާ عذابގެ ބިރުވެރިކަމާ އިންޒާރު ދެއްވުމާ ބާރަށް ކަމުގައެވެ.

އަދި ރަސޫލު ބޭކަލުން ފޮނުއްވުމުގެކުރިން الله تعالىގެ ބަސްނާހާމީހުނަށް ދަލީލެއް ހުއްޖަތެއް އުޒުރެއް ދައްކާނެ ތަނެއް ނުބާއްވަވަންވެގެންނެވެ. الله تعالى އީ ގަދަވަންތަ ހިކުމަތްތެރި ރަސްކަލާނގެއެވެ. ރަސޫލުބޭކަލުންނަކީ އެންމެ ފުރަތަމަ ރަސޫލަކީ نوح عليه السّلام ކަމާ ނަބިއްކަލާ ރަސޫލުކަން ޚަތިމް ކުރެއްވީ محمّد صلّى الله عليه وسلّم ކަމުގައި އަޅުތަކުން އިޤްރާރުވާށެވެ. ﴿إِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ كَمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ نُوحٍ وَٱلنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ ...﴾ (سورة النساء: ١٦٣) މާނައީ: "އޭ محمّد صلّى الله عليه وسلّم! نوح عليه السّلام އާ އެކަލޭގެފާނުގެފަހުން ފޮނުއްވި ރަސޫލު ބޭކަލުންނަށް ވަޙީކުރެއްވި ފަދައިން ކަލޭގެފާނަށް ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ވަޙީކުރެއްވީމެވެ." އަދި ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَـٰكِن رَّسُولَ ٱللهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّينَ﴾ (سورة الأحزاب: ٤٠) މާނައީ: "ތިޔަބައިމީހުންގެ ފިރިހެނުންކުރެ އެކަކުގެ ބައްޕައަކު ކަމުގައި محمّد صلّى الله عليه وسلّم ވެވޮޑިގެން ނުވެއެވެ. އެކަމަކު އެކަލޭގެފާނަކީ الله تعالى ގެ ރަސޫލާއެވެ. ނަބިއްޔާ رسولކަން ختم ކުރެއްވި ކަލޭގެފާނެވެ."

ޝަރީޢަތްކަމެވެ. އެންމެފަހުގެ رسولންނާ نبيންކުރެ އެންމެ މާތްމީހާ ވެސް محمّد صلّى الله عليه وسلّم އެވެ. އޭގެފަހުން މާތްކަމުގެ ދަރަޖައިގައި ވަނީ އަންނަނިވި ތަރުތީބުންނެވެ. އެއީ إبراهيم عليه السّلام ، موسى عليه السّلام، نوح عليه السّلام، عيسى عليهم الصّلاة والسّلام އެވެ. މިދެންނެވި ފަސް ބޭކަލުންގެ ނަންފުޅުތައް މިދަންނަވާ آية ގައި ބަޔާން ވެގެންވެއެވެ. ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ ٱلنَّبِيِّيْنَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِّيثَاقاً غَلِيظاً﴾ (سورة الأحزاب: ٧) މާނައީ: "އޭ محمّدގެ ފާނެވެ. ތިމަންރަސްކަލާނގެ نبي ބޭކަލުންގެ ކިބައިން އެބޭކަލުންނާއި ބަލާގެ ކުރުމުން رسالة تبليغ ކުރުމުގައި عهد ހިއްޕެވިއިރު ނަސްރާފުޅާ ކުރެއްވީމެވެ. އަދި ކަލޭގެފާނުގެ ކިބައިންނާއި نوح އާއި إبراهيم އާ موسى އާއި مريم ގެ ދަރިކަލުން عيسى عليهم السّلامގެ ކިބައިން ފުރިހަމަ عهد ހިއްޕެވީމެވެ."

އަދި އަޅުތަކުންގެ إيمان އަކީ محمّد صلّى الله عليه وسلّم ގެންނެވި شريعة ގެ މާތްކަން ބޮޑުކަމާއި އިސްލާމީދީނާ ހުރިހާ شريعة ގައި ހިމެނޭ ނަސްރާ ޖަމާކަމާއި މި شريعة ގައި ހިމެނޭކަމުގައެވެ. ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحاً وَٱلَّذِيٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ أَنْ أَقِيمُواْ ٱلدِّينَ وَلاَ تَتَفَرَّقُواْ فِيهِ﴾ (سورة الشورى: ١٣) މާނައީ: "الله تعالى ތިޔަބައިމީހުންނަށް ދީން ޝަރުޢުކޮށްދެއްވިއެވެ. އެދީނަކީ ތިމަން ރަސްކަލާނގެ نوح ގެފާނަށް އަމުރު ކުރެއްވިއެވެ. އަދި އެކަލޭގެ ވަޙީ، އޭ محمّد ގެފާނު، ކަލޭގެފާނަށް ވަޙީކޮށްދެއްވީމެވެ. އަދި އެދީނަކީ إبراهيم އާއި موسى އާއި عيسى عليهم السّلام އަށް وصيّة ކުރެއްވި ދީނެވެ. އެއީ އެބޭކަލުން އެދީން ޤާއިމުކުރުމަށް، އަދި އަމުރުކުރެއްވިދީނާ ދިމާލުން ބައިބައި ނުވުމަށެވެ."

އަޅުތަކުންގެ އިޤްރާރު ހުރިހާ رسول ބޭކަލުން އިންސާނުންނާ مخلوق ންނެވެ. رُبوبيَّة ވަންތަކަމުގެ ސިފަތަކުން ކޮންމެ ބައެއް އެބޭކަލުންގެ ކިބައިގައި ނުވެއެވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ رسول نوح عليه السّلام މިދެއްވި ބަސްފުޅު، الله تعالى ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ﴿وَلاَ أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَآئِنُ ٱللهِ وَلاَ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ وَلاَ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ﴾ (سورة هود: ٣١) މާނައީ: "الله تعالىގެ ޚަޒާނާގައި އަހަރެންނަށް تصرّف ކުރުމުގެ ބާރު އަދި އަހަރެންނަށް غائب ކަންތައް އަދި އަހަރެން މަލާއިކަތަކަށް އަހަރެން ނުބުނަމެވެ."

އަދި މިއުއްމަތުގެ ނަބިއްޔާ محمّد صلّى الله عليه وسلّمއަށް ބުނުމަށް ކަލާނގެ އަމުރުކުރެއްވީ މުޝްރިކުންނަށް މި ޚަބަރު ދެއްވުމަށެވެ. ﴿لاَّ أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَآئِنُ ٱللهِ وَلآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ وَلآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾(سورة الأنعام:٥٠) މާނައީ: "އޭ މުޝްރިކުންނޭވެ. الله تعالى ގެ ޚަޒާނާ އަހުރެންނަށް މިލްކުވެގެންވާކަމައި އަދި އަހުރެން غائب ދަންނަކަމަށް ތިޔަބައިމީހުންނަށް އަހުރެން ބުނެއެއް ނުބުނަމެވެ. އަދި އަހުރެންނީ ملائكة އެއްކަމަށް ތިޔަބައިމީހުންނަކަށް އަހުރެން ބުނެއެއްނުބުނަމެވެ. އަދި މިފަދައިން ބުނާށެވެ. ﴿لاَّ أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعاً وَلاَ ضَرّاً إِلاَّ مَا شَآءَ ٱللهُ﴾ (سورة الأعراف:١٨٨) މާނައީ: "އަހުރެންގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް އެއްވެސް ފައިދާއެއް ހޯދުމާއި އަދި އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ނައްތާލުމުގެ ދުރުކުރުމުގެ އަހުރެންނަކަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އެކަމަކު މާތް الله تعالى އިރާދަކުރެއްވި ކަމެކެވެ." އަދި އިއްވަމުން ޚަބަރު ދެއްވުމަށް الله تعالى އެކަލާނގެ رسولާ އަށް އަމުރުކުރެއްވިއެވެ. ﴿قُلْ إِنِّي لاَ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرّاً وَلاَ رَشَداً قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ ٱللهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَداً﴾ (سورة الجن:٢١، ٢٢) މާނައީ: "ތިޔަބައިމީހުންނަށް އަނިޔާ ގެއްލުމެއް ދޫކުރުމުގައި އަދި ރަނގަޅު ދެއްކުމުގެ އިޚްތިޔާރު އަހުރެންނަށް ލިބިގެން ނުވެއެވެ. އަދި ބުނާށެވެ. الله تعالىގެ عذابން އަހުރެން ރައްކާތެރިކޮށް ހަމައެކަނި ނުވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ފިޔަވާ ސަލާމަތްވާ ވަޅުގަނޑެއް ރައްކާތެރިވާނެ ތަނެއް އަހުރެން ނުދެކެމެވެ."

އަންބިޔާ رسولންގެ الله تعالىގެ އަޅުންކަމާ އަދި އުބޫދިއްޔަތުން الله تعالى رسولކަން ދެއްވައި އުބޫދިއްޔަތުގެ އިޚްލާޞާ ސިފަކުރުމުގައި އުބޫދިއްޔަތުން ތަޢުރީފާ ޝާކިރު ބަޔަކު ކަމުގައި އަހުރެމެން އީމާންވުމެވެ. އަދި އުބޫދިއްޔަތުން ދެއްވި އެންމެ މަތިވެރި މަގާމުގައި އުބޫދިއްޔަތުގެ ﷲ تعالى ގެ އަޅުންކަމުގައި ވާކަމަށް ހަމަ ދެއްވާފައި ވެއެވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ رسولާ نوح عليه السّلام އާއެކު ވަރުގަދަކަމާއި ވެސް ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْداً شَكُوراً﴾ (سورة الإسراء:٣) މާނައީ: "ތިމަންރަސްކަލާނގެ نوح عليه السّلام އާއެކު (ނަވުގައި) ސަވާރުކުރެއްވި މީހުންގެ ދަރިކޮޅުގެ މީހުންނޭވެ! الله سبحانه وتعالى އަށް ހުރި އަޅުކަމުގައި އެކަލާނގެއަށް شريك ނުކުރާށެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުން އެކަލާނގެ ނިޢުމަތަށް ޝުކުރު ވެރިވާ ބަޔަކުކަމުގައި ވާށެވެ. އަދި نوح ގެފާނަށް إقتداء ވާށެވެ. ހަމަކަށަވަރުން އެކަލޭގެފާނީ ގިނައިން ދުޢާކުރާ އަދި ހުރިހާ ގޮތަކުންވެސް الله އަށް ޝުކުރު ވެރިވި އަޅެކެވެ."

އަދި نبى ކަމާއި رسول ކަން ختم ކުރެއްވި محمّد صلّى الله عليه وسلّم އާދެވުނު ވަރަށް ކުރެއްވީ ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيراً﴾ (سورة الفرقان:١) މާނައީ: "(الله تعالىއީ) ބަރަކާތްތެރި މާތް ކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއީ އެކަލާނގެ އަޅާ (محمّد صلّى الله عليه وسلّم) ގެ މައްޗަށް ފުރުޤާން قرآن ބާވައިލެއްވި

ކަލާނގެއެވެ. އަދި عالم ތަކުގެ أهل ވެރިންނަށް اللهގެ عذاب ން ބިރުދެއްކުމަށް ކަމުގައި ބޭއްވުމަށެވެ."

އަދިއެހެންނަން رسول ންނާ ގުޅޭގޮތުން ވަހީ ކުރެއްވިއެވެ. ﴿وَٱذْكُرْ عِبَادَنَآ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُوْلِي ٱلأَيْدِي وَٱلأَبْصَارِ﴾ (سورة صٓ:٤٥) މާނައީ: "ތިމަންރަސްކަލާނގެ އަޅުން إبراهيم عليه السّلام އާއި إسحاق عليه السّلام އާއި އަދި يعقوب عليه السّلام ހަނދުމަކުރައްވާށެވެ. އުބޫދިއްޔަތުގައި އެނގުމާ ބާރު އަދި ބަޔާންކޮށްދިނުމުގެ ދެލޮލުގެ ބާރު ތެދުވެރިކޮށްދިނުމާއި ބަޔާން ބޮޑުކަމެވެ." ﴿وَٱذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا ٱلأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ (سورة ص: ١٧) މާނައީ: "އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އަޅާ داود عليه السّلام ހަނދުމަކުރައްވާށެވެ. އޭނާ ބާރުގެ ވެރިއެކެވެ. الله تعالى ގެ حضرة އަށް ވަރަށް ގިނައިން رجوع ވާ توبة ވާ މީހެއްކަމުގައި ބޭއްވިއެވެ. ﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ (ص:٣٠) މާނައީ: "އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ داود عليه السّلام އަށް سليمان عليه السّلام ދެއްވީމެވެ. އޭނާ ކިހާރަނގަޅު އަޅެއްތޯ؟ ޝައްކެއްނެތެވެ. އޭނާ ވަރަށް ގިނައިން الله تعالى ގެ حضرة އަށް توبة ވެ ރުޖޫޢަވާ ބޭފުޅެކެވެ."

އަދި مريم (عليها السّلام) ގެ ދަރިކަލުން عيسى عليه السّلام ގެ ވާހަކަ ކުރެއްވިއެވެ. ﴿إِنْ هُوَ إِلاَّ عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلاً لِّبَنِيٓ إِسْرَائِيلَ﴾ (سورة الزخرف:٥٩) މާނައީ: "عيسى عليه السّلام އީ ތިމަންالله ނިޢުމަތްދެއްވި ޚާއްސަ އަޅަކު ކަމުގައި ނޫނީ ނުވެއެވެ. އަދި بنى إسرائيل އަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ قدرة ގެ ނިޝާނެއް ކަމުގައި އެކަލޭގެފާނު ލެއްވީމެވެ."

އަދި نبى ކަމާއި رسول ކަމުގެ ސިލްސިލާ الله تعالى ختم ކުރެއްވީ އަހުރެމެންގެ ސާރޫ محمّد صلّى الله عليه وسلّم އަށް رسول ކަމާއި نبى ކަން ދެއްވުމާ އެކުގައިކަމުން އަހުރެމެން އީމާން ވަމެވެ. އަދި އެކަލޭގެފާނު ޙައްޤުގައި އެންމެ ދުވަހު އިންސާނިއްޔަތަށްވާ رسول އެކަލޭގެއެވެ. ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ﴿قُلْ يَأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّي رَسُولُ ٱللهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً ٱلَّذِي لَهُ مُلْكُ ٱلسَّمَاوَاتِ وَٱلأَرْضِ لآ إِلَـٰـهَ إِلاَّ هُوَ يُحْيِــي وَيُمِيتُ فَآمِنُواْ بِٱللهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِيِّ ٱلأُمِّيِّ ٱلَّذِي يُؤْمِنُ بِٱللهِ وَكَلِمَاتِهِ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ (سورة الأعراف:١٥٨) މާނައީ: "އޭ محمّد صلّى الله عليه وسلّم! ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވާށެވެ. އޭ މީސްތަކުންނޭވެ. ހަމަކަށަވަރުން އަހުރެންނީ ތިޔަބައިމީހުން އެންމެންގެ ގާތަށް (ފޮނުއްވިއްވި) الله تعالىގެ رسول އާއެވެ. އެކަލާނގެއަށް އުޑުތަކާއި ބިންތަކުގެ މުލްކުވެރިކަން އެކަލާނގެއަށެވެ. އެކަލާނގެ ޔަޤީނު (حقّ ވަގެން) އަޅުކަންކުރެވޭނޭ އެއްވެސް އިލާހަކު ނުވެއެވެ. ދިރުއްވަނީ އަދި މަރުއްވަނީ އެކަލާނގެއެވެ. ވީމާ (ތިޔަބައިމީހުން) الله تعالىއަށާއި އަދި އެކަލާނގެ أميّ ނަބިއްޔާއަށް އީމާންވާށެވެ. އެނަބިއްޔާ الله تعالى އަށާއި އަދި އެކަލާނގެ كلام ތަކަށް އީމާންވުމެވެ. އަދި

ގިނަބައިމީހުން އެކަލޭގެފާނަށް ތަބާވި ވާނެވެ. އެހެން ގިނަބައިމީހުންނަށް هداية ދިނުން ހުއްޓެވެ."

އަދި رسول الله صلّى الله عليه وسّلم ގެ شريعة އާއި إسلام دين ކަމުގައި އަޅުގަނޑުން إيمان ވަމެވެ. الله تعالى އެކަލާނގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށްވާ ދީނަކީ إسلام ކަމުގައި ރުހިވޮޑިގެންވެއެވެ. އެދީން ފިޔަވައި އެއްވެސް މީހެއްގެ އެއްވެސް ދީނެއް الله تعالىގެ حضرة ގައި ޤަބޫލުވެގެން ނުވެއެވެ. ވަޙީކުރައްވާފައިވަނީ ﴿إِنَّ الدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلإِسْلاَمُ﴾ (سورة آل عمران:١٩) މާނައީ: "ޝައްކެއްނެތެވެ. الله تعالى ގެ حضرة ގައި ދީނަކީ ހަމައެކަނި إسلام އެވެ."

އަދި ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلأِسْلاَمَ دِيناً﴾ (سورة المائدة:٣) މާނައީ: "މިއަދު ތިޔަބައިމީހުންނަށް ތިޔަބައިމީހުންގެ ދީން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ފުރިހަމަ ކުރައްވައިފީމެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނިޢުމަތް ފުރިހަމަ ކުރައްވައިފީމެވެ. އަދި إسلام އާއި ދީން ކަމުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގެންފީމެވެ."

އަދި ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلإِسْلاَمِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي ٱلآخِرَةِ مِنَ ٱلْخَاسِرِينَ﴾ (سورة آل عمران:٨٥) މާނައީ: "އަދި إسلام ފިޔަވައި ދީނެއް ހޯދައިފިމީހާ ފަހެ އޭނާގެ ކިބައިން އެދީން ޤަބޫލު ނުކުރައްވާނެއެވެ. އަދި آخرة ދުވަހުގައި އެމީހާވާނީ ގެއްލުމާއި ހަލާކު އުފުލި މީހުންގެ ތެރެއިންނެވެ."

އަދި އެއްވެސް مسلم އަކު إسلام ފިޔަވައި (އެއްވެސް ދީނެއް އާއި يهودية ނުވަތަ نصرانية ނަމަވެސްމެ.) އެއީ ދީނެއް معتبر ދީނެއްކަމުގައި قبول ކުރުމަކީ ކާފިރުވާކަމުގައި އަޅުގަނޑުން إعتقاد ކުރަމެވެ. އެފަދަ މީހާއަށް توبة ހުށަހެޅުމަށްފަހު توبة ވެއްޖެނަމަ ރަނގަޅެވެ. ނުވެއްޖެނަމަ مرتدّ ވި މީހެއްގެ ގޮތުގައި އޭނާގެ ކިބައިން قتل ވާޖިބު ވެއްޖެއެވެ. އެހެނީ އެފަދަ މީހާ قرآن مجيد ދޮގުކުރި މީހާއެވެ. އަދި محمّد صلّى الله عليه وسلّمގެ رسول ކަންވުމަކީ ފުރިހަމަ އިންސާނިއްޔަތެއް ކަމާއި އެކަލޭގެފާނު رسول ކަމާމެދު އިންކާރު ކުރުމީ މުޅި ހުރިހާ رسول ނަބީން އިންކާރުކުރުމާ އެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑުން ޢަޤީދާކުރަމެވެ. އެހެނީ މުޅި ކުރިން ވެސް رسول އަކަށް ތަބާވެގެންވާ އެބޭކަލުންގެ رسول ކަން ދޮގުކުރުމަކީ ކަމުގެ ދުލާ ކުޅި މީހެއްކަމުގައި ޖުމްލަކޮށްވެއްގޮނެވެ. ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ (سورة الشعراء:١٠٥) މާނައީ: "نوح عليه السّلامގެ ޤައުމު (މީސްތަކުން) ވަނީ رسول ދޮގުކުރިއެވެ."

آية ގައި މިވަނީ نوح عليه السّلامގެ رسولކަން ދޮގުކުރުމުގައި އެންމެހާ رسول ންދޮގުކުރުމުގައި ސާބިތު ކުރައްވާފައެވެ. އެހެނީ نوح عليه السّلام ގެ ކުރިން އެއްވެސް رسول އަކު ނުވެއެވެ. الله تعالىވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُواْ بَيْنَ ٱللَّهِ وَرُسُلِه وَيقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُواْ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلاً(١٥٠) أُوْلَـٰئِكَ هُمُ ٱلْكَافِرُونَ حَقّاً وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَاباً مُّهِيناً(١٥١)﴾ (سورة النِّساء:) މާނައީ: "ޝައްކެއްނެތެވެ. الله تعالى އާއި އަދި އެކަލާނގެ رسول ންނަށް އިންކާރުކުރާ ކާފިރުވާމީހުން (ތަފާތުކުރުމަށް ނަޒަރުކުރާމީހުންގެ ތެރެއިން) އަދި އެމީހުން الله تعالىއާ އެކަލާނގެ رسولންނާ ދެމެދު ތަފާތުކުރުމަށް އެދޭމީހުންނެވެ. އެބަހީ: الله އަށް އީމާންވެ رسول ބޭކަލުން ދޮގުކުރުމެވެ. ނުވަތަ އެމީހުން ބުނެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން (އެއީ) ބައެއް رسول ން ދޮގުކޮށްކުރަމެވެ. އަދި އެހެން ބައެއްގެ އިންކާރު ކުރަމެވެ. އެމީހުން އެދެނީ މެދުގަނޑެއް ހިފުމަށެވެ. ޙަޤީޤަތުގައި ކާފިރުންނީ ހަމަ އެމީހުންނެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކާފިރުންނަށްޓަކައި (އެމީހުން) ނިކަމެތި ކުރުވާ عذاب ތައްޔާރު ކުރައްވައިފީމެވެ."

އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އީމާނީ محمّد صلّى الله عليه وسلّم އަށްފަހު އެއްވެސް ނަބިއްޔަކު ނުވާކަމުގައެވެ. އެކަލޭގެފާނަށްފަހު ނަބިއްޔަކު ފޮނުވާކަށް ކަށަވަރު ނުވާނެ ކާފިރުވެއެވެ. އެހެނީ އެފަދަ މީހާ الله تعالىއާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއި އެއްމެހާ إجماع ދޮގުކުރި މީހާއެވެ.

އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަބިއްޔާ محمّد صلّى الله عليه وسلّم ގެ خلفاء راشدينންނަށްވެސް އަޅުގަނޑުން އީމާން ވަމެވެ. އެބޭކަލުންނީ محمّد صلّى الله عليه وسلّم އަށް ފަހު علم އާއި دعوة އާއި تبليغ ގައި އަރިހުއްބަވި مؤمن ންގެ މައްޗަށް ވެރިކަން ކުރެއްވި އަމީރު ސާލިޙުގެ خليفة އިންނެވެ. އަދި ޝައްކެއް ނެތް ވަޞީލަތް ނެތެވެ. أبوبكر الصدّيق އާއި އަމީރުގެ ބޭކަލުންނަކީ އެންމެ ފުރަތަމަ خليفة އެވެ. އަދި މި خلافة އަށް އެންމެ حقّ ކަމަށްޓަކަ ސާލިހާއެވެ. އޭރުއިރު ފުރަތަމަގެ ގޮތުގައި އެންމެ އަރިހުއްބަވި عمر بن الخطّاب އާއި عثمابن عفّان އާ علي بن أبي طالب އެވެ.

ހާދަ! އެބޭކަލުންނަކީ ދަރަޖަ މަތިވެރިވި ފުރިހަމަ ފެންވަރުގެ ބޭކަލުންނެވެ. خلافة ގެ ތަޖުރިބާގެ މަތިންނެވެ. الله سبحانه وتعالى ގެ ކަންތައް ކަމުގައިވާ حكمة ގެ ފުރިހަމައެވެ. މިހާ خير القرون ގައި خليفة ކަމަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ އަދި އެންމެ ފުރިހަމަ ގުނަވަނީ ބޭކަލުން ވަރުގެ އެޅުއްވިކަމު مسلم ންގެ خليفةކަމަށް އިޚްތިޔާރުވުމަކީ އެހަރުތަ ހުރި طاهر ވަރަށް ތަރުތީބުގެ ޝާމިލު ސަބަބަކީ ވަރަކަށް ދާދިފަހުގެ ހަދީސްތަކެވެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އީމާނީ ތަޖުރިބާގެ ނަންގަނެވުނު خلفاء راشدينގެ ފުރަތަމަ މަތިވެރިކަންވަނީ އެ ތަޖުރިބާގެ މަތިންކަމުގައި ވިދާޅުވި ތަރުތީބުން ޚަލީފާގެ خليفة އަކަށްވުމާ ފުރަތަމަގެ ސިފަތަކާ ކަންތައްވެސް ސިފަވެއްގެ ފަހުގެ خليفة އަކާ މަތިވެރިވުމަކީ އެކަށީގެންވާ ކަމެކެވެ. މިބައިގެ ފާނަރައި އެއްވެސް ޕާރުތެއްގައި އެބޭކަލުން ހުރިހާ ގޮތަކުން ފުރަތަމަ خليفة އަށްވުރެ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ފުރަތަމަކަމާ ފުރިހަމަކަމުގެ ސިފަތަކެއް މަތިވެރިވެފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެނީ ފުރަތަމަގެ ސިފަވަތްކަމު

ދިނުމުގައި ވެއްޖެނަމަވެސް އެހާމެ ދިނުމަކަށްބެލެވޭނެވެ.

محمّد صلّى الله عليه وسلّمގެ އުއްމަތް ހެޔޮވާ އުއްމަތަކަށްވުމު މާތްކަންބޮޑުވެ.

މަސްހޫރުގެ އިމާމަކު إسلامي އުއްމަތް ހެޔޮވާ އުއްމަތަކަށްވުމަކީ الله تعالى ގެ حضرة ގައި ދިއްޖަވާއި ޝަރަފު ލިބިގެން ވާކަމެވެ. ވަޙީކުރައްވާފައި ވެއެވެ. ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ﴾ (سورة آل عمران:١١٠) މާނައީ: "(مؤمن ންނޭވެ!) މީސްތަކުންގެ މެދުން އުފެއްދެވިއްޔާ އުއްމަތްތަކުގެ ތެރޭގައިން އެންމެ ހެޔޮވެގެންވާ އުއްމަތަކީ ތިޔަބައިމީހުންނެވެ. ތިޔަބައިމީހުން ހެޔޮކަންތަކަށް އަމުރުކުރަނީ ނުބައިކަންތަކުން ނަހީކުރަމުއެވެ. އަދި ތިޔަބައިމީހުން الله تعالى އަށް އީމާން ވެއުމެވެ."

މަސްހޫރުގެ އިމާމަކު މި އުއްމަތުގައި އެންމެ ހެޔޮކަންބޮޑީ أصحاب ބޭކަލުން ކަމެވެ. އޭގެފަހުގެ تابعين ންނާއި تبع تابعين އެވެ. الله تعالى އެބޭކަލުންނަށް ރުހިވޮޑިގެން ވާނެއެވެ. އަދި ރަސޫލާ ރުހިވޮޑިގެންނެވެ. އަދި މި އުއްމަތުގައި ބައެއްގޮތްގޮތުގައި ދެނެވިދާނެ جماعة އެއް އަބަދުވެސް ވާހުއްޓެވެ. އެޖަމާއަތަކީ އިދިކޮޅު ހަދާބަލާ އެޖަމާއަތެއް އެހީނުވެ ދަތިކުރާއިރު ނުވެމަކުން އެޖަމާއަތަށް ކުޑަވެސް ގެއްލުމެއް ނުދެވޭނެއެވެ.

އަދި أصحاب ބޭކަލުންގެ މެދުން ދާގޮތް ހެޔޮވާ ޚިލާފަކީ إجتهاد ކުރައްވުމުގައި ވެވުނުއްވާ تأويل ގެ ކުށުން ހިގާފައިވާ. މިގޮތުން ކުރައްވާ إجتهاد حقّ އާ ދިމާވާ ބޭކަލުންނަށް ދެ أجر ހުއްޓެވެ. إجتهاد ގައި ކުށްކުރައްވާ ބޭކަލުންނަށް އެއް أجر ހުއްޓެވެ. މިގޮތުން ހިތާދަކަ ކުށްތަކުއްވާ މަޢާފު ވެވޭނެއެވެ.

އަދި أصحاب ބޭކަލުންނާމެދު އެއްވެސް ނުރުހުމެއް ތުހުމަތުކުރުމާއި އަޑުދަ ކަލަމު ހިތުގައި ބޭއްވުމުން ދުރުވެގެންވުން ވާޖިބުކަމުގައި މަސްހޫރުން ޤަބޫލުކުރަމެވެ. އެކަމަކުވިޔަސް އެބޭކަލުންނާމެދު ތަޢުރީފާއި ޘަނާ ކިޔުން ބައްޔާވީ މިންވަރަށް ކިޔުމެވެ. އެއީން އެއްވެސް ބޭކަލަކާމެދު ބަސްދަ ވިދިކަމެއް ތެދުވިދިކަމެއް ހިތުގައި ނުބޭއްވުން ހުއްޓެވެ. އެގޮތަށް އެބޭކަލުންނާ ގެއްލެވުން الله تعالى ވަޙީކުރައްވާފައި ވެއެވެ. ﴿لاَ يَسْتَوِي منكم مَّنْ أَنفَقَ من قَبْلِ ٱلْفَتْح وَقَاتَلَ أُوْلَـٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ ٱلَّذِينَ أَنفَقُواْ من بَعْدُ وَقَاتَلُواْ وَكُلاًّ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ (سورة الحديد:١٠) މާނައީ: "ތިޔަބައިމީހުންގެ ތެރެއިން مكة فتح ވުމުގެ ކުރިން اللهގެ މަގުގައި ހޭދަކޮށް جهاد ކޮށް އެވެސް މީހުންނާ مكة فتح ވުމަށްފަހު އަދި ކަމަށް ހޭދަކޮށް މީހުން ދަރަޖައަށް (ހަމަހަމަ) ނުވާ ހުއްޓެވެ. އެބައިމީހުންގެ ދަރަޖަ ހުރީ اللهގެ މަގުގައި ހޭދަކޮށް جهاد ކުރީމީހުންނަށްވުރެ އިތުރުވެގެން މަތިވެރިއެވެ. އަދި الله تعالى ވަނީ އެއިން ކޮންމެ ބައިކަމަކަށްވެސް ހެޔޮ ثواب ގެ وعد ކުރައްވާފައެވެ."

އަދި މަސްހޫރުންނާ ބެހޭގޮތުން الله تعالى ވަޙީކުރައްވާފައި ވެއެވެ. ﴿وَٱلَّذِينَ جَآءُوا من بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلإِخْوَانِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلإِيمَانِ وَلاَ تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلاًّ لِّلَّذِينَ آمَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ (سورة الحشر:١٠) އަދި مهاجرين އަންސާރު އެއިމީހުންނަށް دعاء ކުރާނެއެވެ. އޭ އަހަރެމެން ހައްދަވާ ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެއެވެ! އަހަރެމެންނަށާއި އަދި އަހަރެމެންނަށްވުރެ ކުރިން އީމާންވި އަހަރެމެންގެ އަޚުންނަށް ފާފަ ފުއްސަވާނދޭވެ! އަދި އަހަރެމެންގެ ހިތުގައި އީމާންވި މީހުންނަށްޓަކައި އެއްވެސް ކަރުހިއްތަށް ކުޑަކަމެއް ނުލައްވާނދޭވެ! އޭ އަހަރެމެން ހައްދަވާ ބޮޑުކަލާނގެ ރަސްކަލާނގެއެވެ! ހަމަކަށަވަރުން ކަލާނގެއީ ރަޙްމަތްތެރި رحيم ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

وبالله التوفيق

(ނިމުނީ)

"ސަލާމާއި ބަރަކާތްލެއްވި ނަބިއްޔާގެ އަނބިކަނބަލުން ޢާއިޝާ ބިންތު ޢަބޫބަކުރު ވިދާޅުވިއެވެ. ފަހެ ތިމަންކަމަނާ ދަންނަވައިފީމެވެ. اللهގެ ރަސޫލާއެވެ! އަރުގަނޑުގެ ތެރޭގައި ބާލިހިފުޅާއި، އަރުގަނޑުވެސް ހަލާކުވެދާނެކަމެއްވެ؟ ބަރިތު ކުރައްވިއެވެ. އާނއެކެވެ! اللهއަށް އިތުރު ކަންތައް އެބަހެގެ ތެރޭގައި ދިނުމުޖެއްސާ އެބައިކާ ހަވާލުވެދާނެއެވެ." (ރަވާހު މުސްލިމު)

(ނޯޓ: ހަމައެކަނި ބާލިހަކަށް ވުމަކުން ނުވެދެއެވެ. މުސްލިމަކަށްވެސް ވާންޖެހެއެވެ.)

أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ ގެ عَقِيْدَةُ

فضيلة الشيخ محمّد بن صالح العثيمين رحمه الله

ތަރުޖަމާ: فضيلة الشيخ إسماعيل محمّد

ހަވަނަ فصل

قيامة ދުވަހަށް އީމާންވުން

آخرة ދުވަހަކީ ހަމަކަށަވަރުން އަންނާނެ ދުވަހެއްކަމުގައި އަޤީދާކުރުން އީމާން ވުމެވެ. قيامة ދުވަހަކީ آخرة ދުވަހެވެ. އެއަށްފަހު އެއްވެސް ދުވަހެއް ނުވާނެއެވެ. އެދުވަހަކީ الله تعالى ޙިސާބުކުރުމަށް ދުވަސްކުރަހަރުން ދިރުއްވާ (ކަންވެވުން) ނަގުއްވާ ދުވަހެވެ. ދަން އެއްގޮތަކަށް ވާހިދު އަބަދުންބާކީ ނިޢުމަތުގެ ތަނުގައި "ގެ" ކަމުގައިވާ ސުވަރުގޭގައެވެ. ނުވަތަ ފަނޑުދިނޫ عذاب ނުވަތަ ނަރަކައިގައެވެ. އަދި މަރުވުމަށްފަހު ދިރުއްވާ ޤަބުރުތަކުން ނުކުތުމަށް އީމާންވުމެވެ. އެއީ إسرافيل ދެވަނަ ފަހަރަށް ޞޫރަށް ފުމެލުމާއިއެކު މަރުވެފައިވާ އެންމެން ދިރުއްވާނެ ކަމެވެ. الله تعالى ދިރުއްވާނެ ކަމެވެ. ވަޙީކުރެއްވުމުގައި ﴿وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ فَصَعِقَ مَن فِي ٱلسَّمَاوَاتِ وَمَن فِي ٱلأَرْضِ إِلاَّ مَن شَآءَ ٱللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنظُرُونَ﴾ (سورة الزمر:٦٨) މާނައީ: "އަދި ޞޫރުގައި ފުމެލެވިއްޖެއެވެ. ފަހެ އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާ އެންމެން ސިހި މަރުވެއްޖެއެވެ. الله تعالى އެދިވަޑައިގަންނަވާ މީހުން މެނުވީ. ދެން ދެވަނަ ފަހަރަށް ފުމެލެވުނެވެ. ފަހެ ދެން އެމީހުން ތެދުވެ ބަލަބަލާ ހުރެތެވެ." ދެން އެމީހުން ހުރިހާ އެންމެން قبر ތަކުން ނުކުމެ عالم ގެ ރަސްގެފާނު ކަމުގައިވާ ރަސްކަލާނގެ حضرة އަށް ހާޒިރުވާނެއެވެ. ފައިވާނެ ހެދުމެއް ނެތި ބަރަހަނާ ގޮތުގައި، އަދި ختان ނުކުރެވި ގޮތުގައެވެ."

﴿كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ وَعْداً عَلَيْنَآ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ (سورة الأنبياء: ١٠٤) މާނައީ: "ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެންމެ ފުރަތަމަ خلق ކުރެއްވިގޮތަށް އަނބުރާ ދެވަނަ ފަހަރަށް إعاد ކުރައްވާ ހުށީމެވެ. މި وعد އަކީ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނަފްސުގެ ދަށުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ذات އަށް لازم ކުރައްވާފައިވާ ކަމެކެވެ. ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެކަން ކުރައްވާނޭ ރަސްކަލާނގެއެވެ."

އަދި ހެޔޮ ނުބައި އަމަލުތަކުގެ ފޮތްތައް ބަހާލެވޭނެކަމުގައި އީމާން ވުމެވެ. މިފޮތް ކަނާއަތުން ނުވަތަ ފުރަގަހުން ވާތަށް ދޭނީ ދުވަހެވެ. ބިރުވެތި ވެގެން ޙިސާބު ނުވަތަ ކަނާއަތުން ލިބޭ މީހާ މާލާމާލު މީހުންގެ ތެރެއިން. ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَاباً يَسِيراً وَيَنقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُوراً وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَآءَ ظَهْرِهِ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُوراً وَيَصْلَىٰ سَعِيراً﴾ (سورة الإنشقاق:٧-١٢) މާނައީ: "އެމީހެއްގެ (عمل ތަކުގެ) ފޮތް ކަނާއަތުން ދެއްވިއްޖެ މީހާއަށް ލުއި ޙިސާބެއް ޙިސާބުކުރައްވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ އަހުލު ވެރިންގެ އަރިހަށް އުފާވެރިކޮށް އަނބުރާ ދާނެއެވެ. އަދި އެމީހެއްގެ ފޮތް ފުރަގަހުން ދޭ ފަރާތުން ދެއްވައިފި މީހާ، ހަލާކުވުމަށް ގޮވާނެއެވެ. އަދި ހުރަވާ، އަނދައަނދާ ހުރި އަލިފާނަށް ވަންނާނެއެވެ."

އަދި ވަހީކުރެއްވިއެވެ. ﴿وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَآئِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ ٱلْقِيَامَةِ كِتَاباً يَلْقَاهُ مَنْشُوراً (١٣) ٱقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ ٱلْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيباً(١٤)﴾ (سورة الإسراء) މާނައީ: "ކޮންމެ އިންސާނަކު ކުރާ عمل ގެ ފޮތް އެމީހެއްގެ ކަރުގައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލާޒިމުކުރެއްވީމެވެ. އަދި قيامة ދުވަހުގައި އެމީހަކަށް ހުޅުވިފައިވާ ފޮތެއް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނެރުއްވާހުށީމެވެ. އެފޮތް އޭނާއަށް ފެނިގެންދާނެއެވެ. (އެދުވަހު އޭނާއަށް ބުނެވޭނެއެވެ.) ކިޔާ ތިބާގެ ފޮތް. މިއަދު (އަޑުގެ) ނަފްސު ތިބާގެ މައްޗަށް ހިސާބުކުރާ ފަރާތަކަށް ފުދެއެވެ."

قيامة ދުވަހުގައި قائم ކުރެވޭނެ ميزان އަކީ حقيقة ކަމުގައި އަޤީދާކުރުން إيمان ވުމެވެ. ދެން އެއްވެސް އަނިޔާއެއް ނުކުރެވޭނެ ގޮތުގައި ނަފްސުތައް ނިޔާކުރެވޭނެއެވެ. ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرّاً يَرَهُ﴾ (سورة الزلزلة:٧-٨) މާނައީ: "ފަހެ ހަށްދަރަކަށް ވިސްނަމުން ހެޔޮކަމެއް ކުރާ ކޮންމެ މީހަކު އެކަން ދެކޭނެއެވެ. އަދި ހަށްދަރަކަށް ވިސްނަމުން ނުބައިކަމެއް ކުރާ ކޮންމެ މީހަކު އެކަން ދެކޭނެއެވެ." ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُوْلَـٰئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُوْلَـٰئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ (سورة المؤمنون:١٠٢-١٠٤) މާނައީ: "އެމީހަކު (ހެޔޮعمل ތަކުގެ) މީޒާނުގެ ބަރުދަން ބޮޑުވި މީހުން ކާމިއަބު كامياب ވާނޭ މީހުންނެވެ. އަދި އެމީހަކު (ހެޔޮ عملތަކުގެ) މީޒާނުގެ ބަރުދަން ލުއިވި މީހުން

އެމީހުންގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުންތެރިވި ބައެއްވެ. ނުބައިކަމުގައި ދެމިތިބޭނެ ބައެއްވެ. އަދިވެސް އެމީހުންގެ މޫނުމަތި ކިލަސްވެރިވާނެއެވެ. އަދި އެމީހުން އެތާގައި ނިއްކުރިއަށް ތަކުރާރުވާގޮތަށް ތިބެފައިތިބޭ ހިލަ ދެތިމަތި ބުރުވާފައިވާ ގޮތް ފެނިގެންނެވެ." ﴿مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ فَلَهُۥ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ (سورة الأنعام: ١٦٠) މާނައީ: "ހެޔޮ عمل އަކާއިގެން އައިސްފިއްޔާ ދިހަ ގުނަ އެފަދަ ހެޔޮކަން ހުށްޓެވެ. އަދި ނުބައި عمل އަކާއިގެން އައިސްފިއްޔާ ގުނަ އެފަދަ ނުބައިކަމެއްގެ އެހާއްގަދަރަކަށް ސަލާމަތްނުވާނެއެވެ. އަދި އެމީހުންނަށް (އެކަމަށް ނުބައިކަމުގެ އިތުރު) އަނިޔާ ނުލިބޭނެ ހުށްޓެވެ."

އަދި قيامة ދުވަހުގައި އަހުރެމެންގެ ނަބިއްޔާ محمّد ﷺ އަށް ބޮޑުވެގެންވާ شفاعة ލިބި ވަޑައިގެންނެވޭނީ ކަމުގައި އަހުރެމެން إيمان ވަމެވެ.

މީސްތަކުން ކެތްނުކުރެވޭފަދަ އުނދަގޫ ހިތްދަތިކަމުގެ ވާހަކަ އެންމެ ފުރަތަމަ آدم عليه السّلام ގެ އަރިހަށް އެއްކޮށް އަންނަނިވި ތަރުތީބުގެ މަތިން نوح عليه السّلام އާއި إبراهيم عليه السّلام އާ موسى عليه السّلام އާ عيسى عليه السّلام ގެ އަރިހަށް އަންނާނެއެވެ. އެންމެފަހުން محمّد ﷺ ގެ އަރިހަށް އަންނާނެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު އެބޭފުޅާ الله تعالىގެ އިޛުނަކުރެއްވުމަށް އެކަލާނގެ حضرة ގައި މީސްތަކުންނަށް شفاعة ތެރިވެ ވަޑައިގެންނެވޭނެއެވެ. އަދި الله تعالى މީސްތަކުންގެ މެދުގައި فيصلة ކުރެއްވުމަށް އަރިވަޑައިގަތުމުގެ ގޮތުންނެވެ.

އަދި ފާފައިގެ ސަބަބުން ނަރަކައަށް ވަދެއްޖެ ކޮންމެ مؤمن އަކީ އެމީހުން ނަރަކައިން އެރުވުމަށް شفاعة ކުރެވޭނެއެވެ. މިކަމުގެ عزة އާއި شرف ލިބި محمّد رسول الله ﷺ އާއި އެކަލޭގެފާނު ދެކެވަޑައި ދަންނަވައިދޭ رسول ނަމާއި نبى ނަމަނަމް އަދި مؤمن ނަމާ ملائكة ނަމަނަމްވެސް ލިބިދޭނެއެވެ.

އަދި مؤمن ނުވާނީ ބައިވަރު އެއްވެސް މީހަކީ شفاعة ލިބިގެންނެވި ހަމައެކަނި الله تعالى ގެ فضل ވަންތަކަމާ رحمة ވަންތަކަމުންވެސް ނަރަކައިން ނެރުއްވާ ހުށްޓެވެ.

އަދި قيامة ދުވަހުގައި الله تعالى އެކަލާނގެ رسول އާއަށް كوثر ޙައުޟު ދެއްވާނެކަމަށްވެސް އަހުރެމެން إيمان ވަމެވެ. އޭގެ ފެން ކިރަށްވުރެ ހުދު މާމުއްސަށްވުރެ ފޮނި އަދި ކަސްތޫރިއަށްވުރެ ވަސްމީރުވާނެއެވެ. އޭގެ ދިގުމިން ދުރުމިން މަސްދުވަހުގެ مسافة އާ އެއްވަރުވާނެއެވެ.

އަދި އޭގެ ތަށިތައް ހުސްނަ ތަރިތަކުގެ ޢަދަދާ ޖެހިލާދޭއި އެއްވަރު ވާނެއެވެ.

رسول الله ﷺ ގެ أمةގެ مؤمنން އޭގެން ފެންބޯނެއެވެ. އޭގެން އެއްފަހަރު ފެންބޮއިފިމާ ފަހަރެއްގައިވެސް އިބުރަކުން ފެން ނުބޯވާނެއެވެ.

ނަރަކައިގެމަތިން صراط ހުރަސް ވާނެކަމާމެދު އަހުރެމެން ޔަޤީންކުރަމެވެ. މީސްތަކުން އެބައިމީހުންގެ عمل ހުރި މިންވަރަކުން އެ صراط ހުރަސްކޮށް ދާނެއެވެ. ފުރަތަމަ جماعة ވިދުވަރުކުރާ ކަހަލަ ހަލުއިކަމާއެކު ދާނެއެވެ. ދެން އަނެއްބަ ދަތުރުކުރާ ހުރަސްކޮށްދާނެއެވެ. އެއްބައިމީހުން ބާރު ވައިޖެހޭހެން ހުރަސްކުރާނެއެވެ. އެއްބައިމީހުން ހުރަސްކުރާނީ ދުވާތަކުން އެއްބައިމީހުން ސަލާމަތްވާނެއެވެ. رسول الله ﷺ އެ صراطގެ މަތީގައި دعاء ކުރައްވަން ހުންނަވާނެއެވެ. އެ ހަރުދަނާ ބުރުތައް ކުރިއެރުވުމަށް ކުރައްވަނީވެ. އެމީހުން ސަލާމަތްކުރައްވައި ދެއްވުމަށް އެދިވަޑައިގަނެއެވެ. މިގޮތުން ހުރަސްކުރުމުގައި ބައެއް މީހުންގެ عمل ތަކެއް އެކަމަށް ކުޑަކޮށް ނުވާމީހުން ނިކަމެތިކަމާ عاجز ކަމުގައި ވެއްޓިގެންދާނެއެވެ. އެފަދަ މީހުން ބަލައިގަނެވޭނީ ހުރަސްކުރުން ހުރަސްކުރާނެއެވެ.

އަދި صراط ގެ ދެފަރާތުގައި އެތުވެހެރިވާ ބަނޑުބަޑިތަކެއް ވާނެއެވެ. އަދި އެބަހައިލާ ހިފަހައްޓައިދެން އެބަހޭގެ އަމުރު އެއްވެސް އެބަހޭގޮތް އެމީހުން ހިފަހައްޓާނެއެވެ. އަދި ގެނައިސްފައިވާ ބައެއްމީހުން ޚަލާސްވާ އެއްވެސް ހުރަސްކުރުން ސަލާމަތްވެގެންދާނެއެވެ. އެހެންބައިމީހުން جهنّم އަށް ވެއްޓިދާނެއެވެ.

އަދި قيامة ދުވަހުގެ ގޮތުގައި ޤުރުޢާން قرآن އާއި رسول الله ﷺ ގެ ސުންނަތުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ހުރިހާ ހަބަރުތަކާ ހިތްވަރު ކަންތައްތަކާ މެދު އަހުރެމެން إيمان ވަމެވެ. އެކަންކަމުން الله އަޅުގަނޑުމެން ރައްކާތެރިކުރައްވާށި.

އަދި ސުވަރުގެ ވަންނަވަރު ސުވަރުގެއަށް ވަދެވެމުންދާއިރު رسول الله ﷺ شفاعة ތެރިވެ ވަޑައިގެންނެވޭނެ ކަމުގައިވެސް އަހުރެމެން إيمان ވަމެވެ. އެކަމުގެ شرف ވެސް خاصّ ކޮށް ލިބިވަޑައިގެންނެވީ ހަމައެކަނި އެކަލޭގެފާނަށެވެ.

ސުވަރުގެއާ ނަރަކައަކީ ވެސް ހަރުދަނާކަމާއެކު ދެމެހެއްޓޭނެ ތަނެއްކަމުގައި އަހުރެމެން ޔަޤީންކުރަމެވެ. އެކަމަށް إيمان ވަމެވެ. ސުވަރުގެއަކީ نعمة ތަކުން ފުރިފައިވާ "ގެ" އެވެ. الله تعالى ސުވަރުގެ ހެދިވަޑައިގަތީ تقوى ވެރިންނަށް مؤمن އަޅުތަކުންނަށްޓަކައެވެ. އެތާގައި ވާނީ نعمة ތަކެއް އެއްވެސް ލޮލަކު އަދި نعمة ދެކިފައިނުވާ އެއްވެސް ކަންފަތަކުން އަޑުއަހާފައިނުވާ އަދި އެއްވެސް މީހެއްގެ ހިތަކަށް خيال ކޮށްލެވިފައިވެސް ނުވާފަދަ ތަފާތު نعمة ތަކެވެ. މާތްކަލާނގެ ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ (سورة السجدة:١٧) މާނައީ: "އެމީހުންނަށްޓަކައި ފޮރުވިފައިވާ، ލޯތަން ފިނިކޮށް ދެވޭނީވެސް ތަފާތު ނިޢުމަތްތަކެއް އެއްވެސް ނަފްސަކަށް (މީހަކަށް) ނުދަންނާނެއެވެ. މިއީ އެމީހުން ކުރިއްޖެ (ހެޔޮ) ޢަމަލުތަކުގެ جزاء އެވެ."

ނަރަކައަކީ ކާފިރުންނަށް އަނިޔާވެރިންނަށް الله تعالى ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ތަނެކެވެ. އޭގެ އިންސާނުންގެ ހިތަށް ނުވެސް ގެނެވޭފަދަ ފަނޑުނިވި عذاب އާއި ސަޒާއެވެ. މާތްކަލާނގެ ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿إِنَّا

أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَاراً أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُواْ يُغَاثُواْ بِمَآءٍ كَٱلْمُهْلِ يَشْوِي ٱلْوجُوهَ بِئْسَ ٱلشَّرَابُ وَسَآءَتْ مُرْتَفَقاً﴾ (سورة الكهف:٢٩) މާނައީ: "އަނިޔާވެރިންނަށްޓަކައި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ނަރަކަ ތައްޔާރު ކުރެއްވީމެވެ. އޭގެ ހުވަގަނޑު އެމީހުން ވަށާލާނެއެވެ. އަދި އެމީހުން ފެނަށް އެދިއްޖެނަމަ، ރަތްކޮށްފައިވާ ތެލުގެ ފަދަ ފެނެއް ދެވޭނެއެވެ. އެއީ މޫނު ފިއްސާލާފަދަ ފެނެކެވެ. ވަރަށް ނުބައި ބުއިމެކޭ؟ އަދި އެއީ ކިހާ ނުބައި ތަނެއް ބޭ ތަނެކެވެ."

ސުވަރުގެއާއި ނަރަކައަށް ހައްދަވާފައިވާ ދަރަޖަ. އަދި އަބަދަށް ދެމިހުންނާނެތެވެ. ތަފާތު ދަރަޖަތަކެއްވެސް ތިބޭނެތެވެ. ވާހަކަފުޅުގައި ވިދާޅުވެފައިވެ: ﴿وَمَن يُؤْمِن بِٱللهِ وَيَعْمَلْ صَالِحاً يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا ٱلأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ أَبَداً قَدْ أَحْسَنَ ٱللهُ لَهُ رِزْقاً﴾ (سورة الطلاق:١١) މާނައީ: "އަދި الله تعالى އަށް ايمان ވާ އަދި ހެޔޮ ޢަމަލުކުރާމީހާ الله تعالى އެމީހަކު ސުވަރުގޭތަކަށް ވައްދަވާނެތެވެ. އޭގެ ދަށުގައި ކޯރުތައް ހިނގައިހިނގާ ހުންނާނެއެވެ. އެމީހުން އެތާގައި އަބަދަށް ދެމިތިބޭނެތެވެ. الله تعالى އެމީހަކަށް ރިޒުގަ رزق ދެއްވާނެތެވެ."

﴿إِنَّ ٱللهَ لَعَنَ ٱلْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيراً خَالِدِينَ فِيهَآ أَبَداً لاَّ يَجِدُونَ وَلِيّاً وَلاَ نَصِيراً يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي ٱلنَّارِ يَقُولُونَ يٰلَيْتَنَآ أَطَعْنَا ٱللهَ وَأَطَعْنَا ٱلرَّسُولاَ﴾ (سورة الأحزاب:٦٤-٦٦) މާނައީ: "ޝައްކެއްނެތެވެ. الله تعالى ކާފިރުންނަށް ލަޢުނަތް ލެއްވިއެވެ. އަދި އެމީހުންނަށްޓަކައި ހުރިހާވައިގެން އަނދައަނދާހުންނަ (جهنّمގެ) އަލިފާން ތައްޔާރު ކުރެއްވިއެވެ. އެމީހުން އެތާގައި އަބަދުގެ އަބަދަށް ދެމިތިބޭނޭއެވެ. އަދި އެމީހުން އެކަލޭގެ ވާރުތަވެރިޔަކު، އަދި ނަސްރުދޭނެ މީހަކު ނުދެކޭނެއެވެ. އެދުވަހަކީ އަލިފާނުގައި އެމީހުންގެ މޫނުތައް (އަނބުރާ ފުރަޅާލެވި) ތަޅާލެވޭ ދުވަހެވެ. އަދި އެމީހުން ބުނާނެއެވެ. އޭ އަހަރުމެންނަށް ހައި ހެޔޮވީހެވެ. (ހިތާމައެވެ) ކަލޭގެފާނެވެ! އަހަރުމެން الله تعالى އަށް ކިޔަމަންވެ رسول އާއަށް تبع ވީނަމަވެ!

އަދި އަހަރުމެން އަހުރެ ބަރާބަރަށް ސުވަރުގޭ ހޯދަމުގައި ހޭލުންތެރިވެ. އަދި ކީރިތި قرآن އާއި رسول الله ﷺ ގެ ސުންނަތުގައި އަބަދާއި ސުވަރުގޭ ވަންތޮށުވެރިންނަކަށް ބަޔާން ވަޒަނާވާ ޙާޞިލުކުރެވޭ ސުވަރުގޭ ވަންތޮށުވެރިންނާގެ ސިފަތައް ކަމުގައި ހަމަޔަށްޓަކައިވެ ހޯދާނަތުވާ ސިފަތަކާ އަހަރުމެން ފާހަގަކުރަންވީ.

رسول الله ﷺ އެބޭފުޅުންގެ ނަންފުޅާއެކު ސުވަރުގޭ ވަންތޮށުވެރިންނަކަށް ހެޔޮދީފައިވާ ބޭކަލުންގެ ތެރޭގައި أبوبكر الصديق، عمر بن الخطّاب، عثمان بن عفّان ، على بن أبي طالب رضى الله عنهم ހިމެނިގެންވެއެވެ. އަދި މިބޭފުޅުން ފިޔަވައި އެހެނިހެން ސުވަރުގޭގެ އުފާވެރި ޚަބަރު ދެއްވައި ބޭފުޅުންވެސް ހިމެނެއެވެ.

އަދި ސުވަރުގޭ ވަންތޮށުވެރިންނަކަށް ސިފައިން ސިފަތައްގޮތުގެ ބޭނުން ދަށުކުރުމަކީ ބަޔަކު ސުވަރުގޭ ވަންނާނޭ ބަޔަކަށް ހިމެނުމެވެ. އެއީ ކާފަރު mؤمن އަކާއި تقوى ވެރިޔެކެވެ.

ހަމަހަމަޔަށްހިފަ އަބަދަކާގެ ނަރަކަވަންތޮށު ވެރިން ކަމުގައި ކީރިތި قرآن އާއި رسول الله ﷺ ގެ ސުންނަތުގައި ހެދިރު ހުރިހާ އެންމެން ނަރަކައިގެ أهل ވެރިންކަމުގައި އަހަރުމެންނަށް ހޭލުންދޭ. އެއާއެކު ނަރަކަ ވަންތޮށުވެރިންގެ ސިފަތައްކަމުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ސިފަތައްކަމަށް ބަލައިގަތުމުގެ ސިފަތަކާއި ފާހަގަކުރެވިން ހުންނާނީ ނަރަކައިގެ އަހަރުމެން ހޭލުންވެ. ހިދާޔަތުން ނަރަކަ ވަންތޮށުވެރިންނަކަށް އެބަހުރީ ނަމަ ކަމުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި أبولهب، عمروبن لحيى ފަދަ ބޭފުޅުން ހިމެނެއެވެ. އަދި ނަރަކަވަންތޮށުވެރިކަމުގެ ސިފަ ދިޔުމެވެސް ބޭނުން އެއީ جهنّم އާއިގެ أهل ވެރިންކަމުގައި ކަނޑައަޅުވެސް ބަލައިގަތުމުގެ ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި ކާފިރުންނާ مشرك ންނާ منافق ން ހިމެނެއެވެ.

އަދި قبر ގައި ކޮންމެ އިންސާނަކަށް ކުރިމަތިވާނީ إمتحان ގެ ސުވާލުތަކަކާ ދެކޮޅުން އަހަރުމެން إيمان ވަމެވެ. އެ ސުވާލުތައް ގެ ކުރިޔަށް ކަލާނގެ ربّ އަކީ ކޮބައިކަމާ، دين އާއި އަދި نبى އަކީ ކޮބައިކަމާ، ދިނުމަށް ބައެއް ޖަވާބުދިނުން އަރުނަ ސުވާލުތަކެވެ. އެ ސުވާލުތަކަށް مؤمن ން ތެދުވެރިކަމާއެކު ޖަވާބުދެވޭނެއެވެ. ﴿يُثَبِّتُ ٱللهُ ٱلَّذِينَ آمَنُواْ بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ فِي ٱلْحَيَاةِ ٱلدُّنْيَا وَفِي ٱلْآخِرَةِ﴾ (سورة إبراهيم: ٢٧) މާނައީ: "حقّ ބަސް (شهادةގެ ދެكلمة) ބުނުންވަމުން، الله تعالى مؤمن ން ދުނިޔޭގެ ދިރިއުޅުމުގައި ސާބިތުކުރައްވާނެއެވެ. އަދި آخرة ގައިވެސް އެގޮތުގެމަތީގައި ބައިތިއްބަވާނެއެވެ." مؤمن ން ބުނާނެއެވެ. އަހުރެމެންގެ ربّ އަކީ الله تعالى އެވެ. ދީނަކީ إسلام އެވެ. އަދި އަހުރެމެންގެ نبى އަކީ محمّد ﷺ އެވެ. ކާފިރުންނާ منافقން ޖަވާބުގައި ބުނާނެއެވެ. އަހަންނެއް ނޭގެއެވެ. ބައެއްމީހުން ބުނާތީ އަހަރެވެސް. އަހަރެންވެސް އެގޮތަށްބުން އުޅުނީމެވެ.

އަދި قبر ގައިވެސް مؤمن ންނަށް نعمة ލިބޭ ހުރިކަމުގައި އަހަރުމެން إيمان ވަމެވެ. ﴿ٱلَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ ٱلْمَلاۤئِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلاَمٌ عَلَيْكُمُ ٱدْخُلُواْ ٱلْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (النحل: ٣٢) ކާފިރުކަމާ شرك ގެ ތުނބުޒާތުން طاهر ވެގެންވާ ހުރިހާ ފަރާތަކަށް ހިއްލަވާ ހިނދު ملائكة ބައިކަލުން ވިދާޅުވާނެއެވެ. ކަލޭމެންގެ މައްޗަށް ސަލާމްވާނެއެވެ. ކަލޭމެން ކުރިއަށްގެން ކަލޭމެން عمل ކުރިގޮތަށް ސުވަރުގެއަށް ވަންނަ ހުއްޓެވެ.

އަނިޔާވެރިން ކާފިރުންނަށް ކަށްވަޅުގެ عذاب ލިބޭނެއެވެ. ވާހަކަފުޅުގައި ވިދާޅުވެފައިވެ: ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ ٱلظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ ٱلْمَوْتِ وَٱلْمَلاۤئِكَةُ بَاسِطُوۤاْ أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوۤاْ أَنْفُسَكُمُ ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ ٱلْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَىٰ ٱللهِ غَيْرَ ٱلْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ (سورة الأنعام:٩٣) މާނައީ: "އަނިޔާވެރިން މަރުގެ ސަކަރާތުގައި ވަނިކޮށް ކަލޭގެފާނު އެމީހުންނަށް ބައްލަވާލެއްވިނަމަ އޭރު ملائكة ބާރުކޮށް (އެމީހުންނަށް عذاب ދެއްވުމަށް) އަތްތައް ދިއްކޮށްގެން ތިބެހުރެ ބުނާނެއެވެ. (ނިކުތުމަށްޓަކައި) ކަލޭމެންގެ نفس

ތަށް ނެރޭށެވެ. މިއަދު ކަލޭމެންނަށް ނިކަމެތިކޮށްލެވޭ عذاب ދެ ސަޒާދެވޭނެއެވެ. އެއީ الله تعالى އާ خلاف އަށް ކަލޭމެން حقّ ނޫން ވާހަކަތައް ދައްކާއުޅުނުގެ ސަބަބުންނެވެ. އަދި ކަލޭމެން އެކަލާނގެ آية ތަކާމެދު ބޮޑާވެ ކިބުރުވެރިވެގެން ވީމައެވެ." އަދި މިކަމާ ގުޅޭ އެތައް ބައިވަރު حديث ތަށް علم ވެރިން ދަންނަވައިދެއްވާފައި ވެއެވެ. مؤمن ންގެ މައްޗަށް فرض ވެގެންވަނީ غيب އާ ގުޅޭގޮތުން ބަޔާންވެފައި މިވާ ކަންތައްތަކާމެދު ޤަޠުޢީ قرآن އާއި رسول އާގެ ސުންނަތުގައި ވާގޮތަށް ވިސްނުމެވެ. އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތި އީމާންވުމެވެ. އަދި ދުނިޔެއިން ފެންނަމުންދާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް غائب ގައި ހިނގާނެކަމެއް އަންދާޒާކުރުމާ ކަންތައް قياس ކޮށް ދަނެގަތުމާ ނުކުމެވެ. އެގޮތަށް ދުނިޔޭގައި ހިނގަމުންދާ ކަންތައްތައް آخرة ގައި ހިނގާނެކަމަށް ވާރިދުވާފައިވާ ކަންތައް قياس ކުރުމަށް އެކަށީގެން ކަމެއް ނޫނެވެ. އެއީ ދުނިޔެއާއި آخرة އާ ދެމެދު ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތުތަކެއް އެބަހުރެއެވެ. والله المستعان

ހަވަނަ فصل

ޤަދަރަށް އީމާންވުން

އަހަރުމެން ހެއްދެވުނު ނިޔާމިންސާރާ ޤަދަރަށް އީމާންވުމެވެ. عالم ތަކުގައި ހިނގަމުންދާ ކަމަކާއި ވާނެކަމަކާ ވާނުވާނެކަމެއްގެ ވާހަކަ الله تعالى ގެ علم ފުޅުގައިވާ އެކަލާނގެ حكمة އާ އެއްގޮތަށް ނިޔާކުރެއްވިކަމެވެ.

ޤަދަރުގެ ހަމަޖެހިފައިވަނީ ހަތަރު (4) ބައިގެމަތީންނެވެ.

ފުރަތަމަ ބައި ޢިލްމެވެ.

އަހަރުމެންގެ إيمان އަކީ ވީހާކަމެއްކަމާ، ވާކަމެއްކަމާ، ވާނުވާކަމެއްކަމާ الله تعالىގެ أذلގެ ނިހާޔަތްވާ އެކަލާނގެ علم ފުޅާ އެއްގޮތަށް ގެތްވަގުތެއްނިސް، އެކަން އެކަލާނގެ ދަންނަވާގެތްނިސްވައި ކަމެއްކަމުގެ ކަންތައްތަކެވެ. الله تعالى ގެ علم ފުޅަކީ ފުރިހަމަ އެކަލާނގެއަށް ޚާއްޞަ ގެތެއް علم އެއް ނޫނެވެ. އެބައި ދަންނަވާގެން ނުވާނެކަމަކީ حاصل ވި ސިފަތަކެއްކަމުގައި ނުވެވެ. އަދިއެކަލާނގެ ދަންނަވާގެންވާ ވުޖޫދު ހަނދުފަދަ ފުރިހަމަ އެވެ. އެކަލާނގެ ޢިލްމުފުޅަކީ ފުރިހަމަ އަދި ނިމުމެއްނުވާއެވެ.

ދެވަނަ ބައި ލިޔުމެވެ.

އަހަރުމެންގެ إيمان އަކީ قيامة އާ ހަމައަށް ވާނެ ކަންތައް ކަމެއްވެސް الله تعالى اَللَّوْحُ الْمَحْفُوْظُ ގައި ލިޔުއްވާފައިވާކަމެވެ. وحى ކުރެއްވިއެވެ. ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾ (سورة الحج: ٧٠) މާނައީ: "އުޑުތަކާއި ބިމުގައިވާހާކަމެއް ހަމަކަށަވަރުން الله تعالى ދަންނަވާގެންވާކަން، ކަލޭގެފާނަށް އެނގިވަޑައިނުގަންނަވަނީތޯ؟ (خيال ނުކުރައްވަނީތޯ؟) ޝައްކެއްނެތެވެ. މިހުރިހާކަމެއް ފޮތެއްގައި އޮތެވެ! (لوح المحفوظ ގައި ލިޔުއްވިފައި) ވެއެވެ. ޝައްކެއްނެތެވެ. މިހުރިހާކަމަކީ الله تعالى އަށް ފަސޭހަކަމެއް ކަމެވެ."

ތިންވަނަ ބައި އިރާދަ ކުރެއްވުމެވެ.

އަހަރުމެންގެ إيمان އަކީ އުޑުތަކާ ބިމުގައި ހިނގާކަމެއް الله تعالىގެ އިރާދަފުޅާ އެއްގޮތަށް ގޮތްގޮތަށް ހިނގާ ކަންތައްކަމެވެ. الله تعالى އިރާދަކުރައްވާކަމެއް ވެގެންދާނެއެވެ. އިރާދަކުރައްވާ ކަންތައް ނުވާނެކަމާ ނުވެވެ.

ހަތަރުވަނަ ބައި އުފެއްދެވުމެވެ.

އަހަރުމެންގެ إيمان އަކީ الله تعالى އީ ކަންތައްތަކުގެ خالق ވަންތަ ރަސްކަލާނގެކަމެވެ. ﴿ٱللَّهُ خَالِقُ كُـلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ لَّهُ مَقَالِيدُ ٱلسَّمَاوَاتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ (سورة الزمر:٦٢-٦٣) މާނައީ: "الله تعالىއީ ކަންތައްތަކުގެ ހައްދަވާ خالق ވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ. އެކަލާނގެއީ ކަންތައްތަކެއްގެ މައްޗަށް وكيل އެވެ. އުޑުތަކާ ބިމުގެ ތަޅުދަނޑިތައް ހުރީ ހަމައެކަލާނގެއަށެވެ."

الله تعالىގެ حضرة ން ހިނގާ މިހުރިހާކަމެއް ޤަދަރުގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި شامل ވެގެންވެއެވެ. އަދި އަޅުތަކުންގެ ޢަމަލުތަކުން ދެކެވޭ ވާހަކަތަކާ ކުރާކަންތަކާ އަދި ނުކުރާ ދޫކޮށްލާ ކަންތައްތައް ހުރީ الله تعالى ގެ علم ފުޅުގައި ވާގޮތަށް ހިނގާކަމެވެ. އެކަލާނގެ حضرة ން ލިޔުއްވިފައިވާ ކަންތައްތަކެވެ. ދަންނާށެވެ الله تعالى އެކަލާނގެ އިރާދަކުރެއްވިގޮތަކަށް އެކަލާނގެ ބަޔަކު ހިދާޔަތާއި އެކަލާނގެ ބައެއް ހަމަ ގޮސްނުދެއެވެ. ވަކިކަހަލަ ގޮތަކަށެވެ. ﴿لِمَن شَآءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَالَمِينَ﴾ (سورة التكوير:٢٨-٢٩) މާނައީ: "ކަލޭމެންކުރެ ސީދާމަގުގައި ހުރުމަށް އެދޭމީހުންނަށެވެ. އަދި ޢާލަމްތަކުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ އިރާދަކުރެއްވިގޮތަކަށް މެނުވީ ކަލޭމެން އެދިގެންނުވާނެއެވެ." ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلُوا۟ وَلَـٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ (سورة البقرة:٢٥٣) މާނައީ: "އަދި الله تعالى އިރާދަކުރެއްވިނަމަ އެބައިމީހުން އެއްބައިމީހުން އަނެއްބައިމީހުން ހަނގުރާމަކޮށް ނުމަރާނެއެވެ. އެހެނެއް الله تعالى އިރާދަކުރައްވާ ކަންތައް އެކަލާނގެ ކުރައްވައެވެ." ﴿وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ (سورة الأنعام:١٣٧) މާނައީ: "الله تعالى އިރާދަކުރެއްވިނަމަ އެމީހުން އެކަން ނުކުރާނެއެވެ. ފަހެ، އެމީހުން އަދި އެމީހުން ހަދައިގަންނަ ދޮގުތައް ދޫކޮށްލާށެވެ." ﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ (سورة الصافات:٩٦) މާނައީ: "ކަލޭމެން އަދި ކަލޭމެން ކުރާކަންތައް ހެއްދެވީ الله سبحانه وتعالى އެވެ." حقيقة ގައި ކަންމިހެން ވީނަމަވެސް الله تعالى އެކަލާނގެ އަޅުންނަށް اختيار އާއި އަދި قدرة ވެސް ދެއްވާފައިވެއެވެ. އަހަރުމެން އީމާންވާނީ ވީމާ އެދުމާއި إختيار އާ قدرة ގެ މަތިން ކަންތައް ކުރަނީއެވެ.

އިންސާނާއަށް الله تعالى ދެއްވި إختيار އާ قدرة ނުހުރިކަމުގައި ކަންތައް ވުޖޫދު ނުވާނެއެވެ. وجود އަށް އަންނަކަމުގެ މައްޗަށް دليل ކުރާ ވަރަށްގިނަ دليل ތަކެއްވެއެވެ.

(1) وحى ކުރައްވައި: ﴿فَأْتُواْ حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ (سورة البقرة:٢٢٣) މާނައީ: "ކަލޭމެންގެ ދަނޑަށް (جماع ވުމަށް ވާތަނަށް) ކަލޭމެން އެދޭގޮތަކަށް އަންނާށެވެ." އަދި ވަޙީކުރެއްވިއެވެ: ﴿وَلَوْ أَرَادُواْ ٱلْخُرُوجَ لأَعَدُّواْ لَهُ عُدَّةً﴾ (سورة التوبة:٤٦) މާނައީ: "އަދި އެމީހުން (ހަނގުރާމައަށް) ނިކުތުމަށް قصد ކުރިނަމަ އެމީހުން އެކަމަށްޓަކާ (ބޭނުން) ސާމާނު ތައްޔާރު ކުރީހެވެ."

ފުރަތަމަ آية ގައި اَلْإِتْيَان (އައުން) ބިނާކުރައްވާފައިވަނީ އެދޭގޮތުގެ މައްޗަށެވެ. ދެވަނަ آية ގައި ތައްޔާރުކުރުން ހިމަނުއްވާފައިވަނީ އިރާދައިގެ މައްޗަށެވެ.

(2) الله تعالى އިންސާނުންނަށް أمر އާއި نهي ކުރައްވައި އެކަމުގެ (تكليف ޖެހިގެންވާނީ) ކަމުގައިވާނީ ހެއްދަވާފައެވެ. ވީމާ އެމީހުންނަށް قدرة އާ اختيار ދެއްވާފައި ނުވާނަމަ މި تكليف ދެއްވުން ހިނގާނީ އެކަމެއްކުރުން ކުޅަދާނަ ނުވާކަމެއްގެ تكليف ދެއްވުމަކަށެވެ. އަދި الله تعالى ގެ ފުރިހަމަ حكمة އާ އެގޮތަކީ ކަމާ އަދި އެކަލާނގެ އަންގަވާފައިވާ ހަބަރާ ޚިލާފު ކަމެކެވެ. އެކަލާނގެ وحى ބަސްފުޅުގައިވޭ ﴿لاَ يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْساً إِلاَّ وُسْعَهَا﴾ (سورة البقرة:٢٨٦) މާނައީ: "އެއްވެސް نفس އަކަށް އެ نفس އަކަށް ކުޅަދާނަ މިންވަރަކަށް މެނުވީ الله تعالى تكليف އެއް ނުދެއްވައެވެ."

(3) ހެޔޮކަންތައް ކުރާމީހުންނަށް ثناء އާއި تعريف އަދި ނުބައި عمل ކުރާމީހުން އެކަމުގެ ސަބަބުން ހުތުރުކަމާ ހަމަޖެހުން. އަދި ނުބައި މީހުން އެކަމަށް حق އާ ثواب އާއި عذاب ހުރިކަމުގެ دليل ވެއް ހަމަކުރިކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެން مجبور ވެގެން ނުވާކަމާ اختيار ދީފައިވާ ކަމުގެ މައްޗަށެވެ.

އަޅުވެރިން ކުރާހާކަމެއް އެމީހުންގެ އިޚްތިޔާރާ އިރާދައިގެ މައްޗަށްކަން ބަޔާންވެގެންވާތީ ހެޔޮކަމެއް ކުރާމީހުން مدح އާއި تعريف އާ نعمة ލިބިގެންވާކަމަށް ބަލާ ވަޢުދުވެއެވެ. އަދި ނުބައި عمل ކުރާމީހުން عذاب ދެއްވުން ވާޖިބުކަމަށް އިންޒާރުކުރެއެވެ. الله سبحانه وتعا لى އަޅުތަކުން ހުރިހާކަމަކުން ހިސާބުކުރައްވާ ވާޙިދުކަމުގައެވެ.

(4) الله تعالى، رسول ބޭކަލުން ފޮނުއްވެވުމުގެ مقصد ވަނީ މިދަންނަވާ آية ގައި بيان ވެގެންނެވެ. ﴿مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلاَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى ٱللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ ٱلرُّسُلِ﴾ (سورة النساء:١٦٥) މާނައީ: "(އެންމެހާ) ރަސޫލުބޭކަލުން (الله تعالى) ފޮނުއްވެވީ (އަޅުކަންކުރާ މީހުންނަށް) އުފާވެރި އަދި ނުބައި ކަންތައްތަކާ މީހުން ބިރުވެރި ހަބަރު ދެއްވުމަށެވެ. އެއީ ރަސޫލުބޭކަލުން ފޮނުއްވެވުމަށްފަހު الله تعالى حضرة ގައި މީސްތަކުން ދެއްކާނެ އެއްވެސް حجّة އެއް دليل އެއް ނުވުމަށް ޓަކައެވެ."

އަދި އަޅުންގެ عمل ތައް އެމީހުންގެ اختيارُ ބޭނުމުގައިވާ ކަމެއްނަމަ رسولُ ފޮނުއްވެވުމަކީ حجّة އާއި دليل ދެއްކުމަކަށް ނުހުންނާނެ ބާޠިލު ކަމެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

(5) ކަންތައްތަކުގައި ކުރާމީހުންގެ އެކަމުގެ ކުރުމާ އަދި ނުކުރުން ދެކަންތައްތެރި އެއްވެސް ވައްތަރެއްގެ مجبور ކަމެއްނުވާކަމާ އެކަމެއްކުރުމާ ނުކުރުމުގައި ތަޙައްމުލުވާކަމުގައި إحساس ކުރެއެވެ.

އިންސާނާ ތިމާގެ އަމިއްލަ قصد އާއި އިރާދައިގެ މަތިން ތަފާތު ކަންތައްތަކުގައި، ގެންގުޅުމާއި ދޫކޮށްލުމާ ދެކަން ދެކަނޑާ ފަރަގުކުރެވެއެވެ. މިސާލަކަށް ކަމެއްގައި އެހީވާ އެކަންކުރުމުގައި ދެކަން ދެކަންތައްގެ މައްޗަކުން ޓަކާތެރިކަން މަގުބޫލު ވެގެންވާ މީހަކަށްވުރެ އިޚްތިޔާރު ނުކުރެއެވެ. ކަންތައްތަކުގެ ހަމަކަށް ތަރުތީބުވެފައިވާ ކަންތައްތަކުގައި ދެފަދަ ތަފާތުކަން مجبور ކަމެއްގެ ނުކުރާ އަމިއްލަ إختيارُ ކުރުމާ ވެސް ފަރަގު ކުރެވެއެވެ. ހަމަ މިފަދައިން (އިންސާނުން) ކުރުމުގައިވާ ތަފާތުކަމުގެ اعتبار ނެ ކުރާކަމަށް عمل ތަކާ ކަންތައް شريعة ވަނީ ފަރަގުކުރައްވާފައެވެ. މިކަމަށްޓަކައި الله تعالى ގެ حقّ ތަކާމެދު އިންސާނާ مجبور ވެގެން ކުރާކަންތައްތައް އެކަލާނގެ معاف ކުރައްވައެވެ.

الله تعالى އަށް އެނގޭ ފާފަކުރާމީހުން މިންވަރު ކުރައްވާފައިވާ ގޮތަކީ تقدير އާއި دليل އެއްކަމުގައި ބަލައިގަތުން ތެދެއްނޫނެވެ. އެގޮތް އެނގުމުގެ މަތިން ކުރާ ކަމެއްނޫން ހިނދު އެކަންކުރުމާ ނުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެހެން މީހަކަށް ދިނުމެއް ނެތްކަމެވެ. އަދި ކަލާކަމުގެ ކުރުން ކުރިމަތި ވާނީ ދުވަހު އިންސާނާއަށް އެނގޭނީ ތަޤްދީރުގައި ލިޔެވިފައިވާ ގޮތުގައި ކަމެއްގެ ހުކުމެއް ނެތެވެ. އެގޮތަށް އެއްވެސްކަމެއް وجود ވުމުން އެއްގޮތަށް ކުރިއަށް އަތުވެ تقدير ގައި ލިޔެވިފައިވާ ގޮތަކަށް ހުރެ ނުދަނެވެ. الله تعالى ފިޔަވައި ހަމައެކަނި އޭނަ ނުދަންނައެވެ. ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَداً﴾ (سورة لقمان:٣٤) މާނައީ: "އެއްވެސް އިންސާނަކަށް އަންނަ މާދަމާ ކުރާނީ ކޮންކަމެއްކަން އެނގިގެން ނުވެއެވެ."

ދެންފަހެ އިންސާނާ ކަމެއްކުރުމުގެ ކުރިން ތަޤްދީރު ހިނދު އެކަންކުރުމާ ވާދު حُجَّة އެއްކަން ނަގައިގެން عُذر ވެރިވާ ހިނދު ދަލީލެއްކަމުގައި އެކަން ހުށަހެޅުން ކުރިއަށް ޖަހައިލުން ތެދެއް. އެއްވެސް ޝައްކެއްނެތި الله تعالى ވަނީ އެކަން ބާޠިލު ކުރައްވާފައެވެ. ވަޙީކުރައްވައި: ﴿سَيَقُولُ ٱلَّذِينَ أَشْرَكُواْ لَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَآ أَشْرَكْنَا وَلاَ آبَاؤُنَا وَلاَ حَرَّمْنَا من شَيْءٍ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ من قَبْلِهِم حَتَّىٰ ذَاقُواْ بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَآ إِن تَتَّبِعُونَ إِلاَّ ٱلظَّنَّ وَإِنْ أَنتُمْ إِلاَّ تَخْرُصُونَ﴾ (سورة الأنعام:١٤٨) މާނައީ: "شِرْك ކުރާމީހުން ބުނާނެތެވެ. الله تعالى އެދިވަޑައިގެންނެވި ނަމަ އަހުރެމެންނާ އަދި އަހުރެމެންގެ ކާބަފައިން شرك ނުކުރީސްއެވެ. އަދި އެއްވެސް އެއްޗެއް حرام ކަމުގައި ނުލައިފީމުހެވެ. މިފަދައިން އެމީހުންގެ ކުރީގެ މީހުންވެސް ދޮގުކުރީއެވެ. عذاب ގެ ރަހަ ލިބިއްޖައުމަށް ދާނދެން، ވިދާޅުވާށެވެ. ކަލޭމެންގާތު ތިޔަ ދެކެވޭ އެއްޗެއްގެ (ކަލޭމެންގެ) އެއްވެސް ޢިލްމެއް ހުރިތޯ؟ ފަހެ އެކަން ޢިލްމެއް ހުރިނަމަ އަހުރެމެންނަށް ނެރެ ދައްކާބަލާށެވެ! އެމީހުން ހިތަށް ނުއްނަކަށާ تبع ވަނީއެވެ.

ހަމައެކަނި ޒިޔާދަ އަންދާޒާއެއްގެ މަތިން ދޫގެ ވާހަކަ ދައްކާބަޔަކު
ކަމުގައި ނޫނީ ކަލޭމެން ނުވެއެވެ."

(1) تقدير ގެ މައްސަލަ ބަހުސްކޮށް އުޅުނު މީހުން އަހުރެމެން ސުވާލުކުރައްވައެވެ. ތިޔަ ކަލޭމެން ހެދީ އަދަބުކުރުމަށް ހާދަމަށްތޯ ނޫނީ ކިޔައްވަސް؟ އަދި ކަލޭމެންނަށް الله تعالى ނިޔާކުރައްވައި ތިޔައްވާލައިވަނީ މިކަމުގައި ތަޤުދީރުގެ ސުވާލުކުރުމަށްތޯ؟ އެގޮތަށް ކިޔަމަންވެރިކަމާ އެކުގައި ދެމިހުރި މީހުންނަކީ ބަޔަކު ހަލާކުވެފައިވެއެވެ. އެހެން ހަލާކުވެ ގޮސްފައިވަނީ ވަހީގެ މައްސަލައިގައި ޖަދަލުކުރުމުގެ ސަބަބުންނެވެ. ރަސޫލާ ދެކެ ހިތްވަރާ ގުޅުމުގައި ގޮތްދައްކައިދިން رسول الله ﷺ، أصحاب ބޭކަލުންނަށް ވިދާޅުވިއެވެ. ކަލޭމެން ކަލޭގެ ދެމެހެއްޓުމަށް ސުވާލުތަކުގައި ނަގަހަލައިން ހުސްމާނާއެއްކަމް ވަކި ހަމަޖެހި ނިމިފައިވެއެވެ. އަދި ނިކަމެތި أصحاب ބޭކަލުން ދެންނެވިއެވެ. ހިތާހާކަމެއް އެގޮތުން ހަމަޖެހި ހުރިއިރު ކޮންކަމަކަށް ބަހުސްކުރަން ކިޔައްވަނީ؟ ދެންވެސް ގައި رسول الله ﷺ ޙަދީޘް ކުރައްވައިފިއެވެ. އަހަރެން ނުހަދާނެތެވެ. އެގޮތަށް ގޮސް ތިބެނީ ލިބޭނީ ތަޤުދީރާ ލައިގެން ޢަމަލު ކުރުމުގެ توفيق ފަސޭހަ ކޮށް ދެއްވާނެ ހަމަޖެހި ކުރެއްވުމަށް ކުރައްވާފައިވެއެވެ. (بخارى ومسلم)

(2) تقدير ގައި ހަމަޖެހި ނިމިފައިވާ ގޮތް ބަލާ އުޅުނުހުރިހާ މީހުން އަހުރެމެން ބަލާނަމެވެ. ކަލޯ مكّة ގައި ދިރިއުޅެން ބަޖެޓް ކަނޑައަޅައި ނިންމާފައިވެނީތޯ ގޮތުގައި ކަލޯ އިތުބާރު ކުރާފަދަ ގޮތަކަށް ދިރިއުޅެން مكّة ގައި ދިރިއުޅެން ދެވޭގޮތް އޮވެއެވެ. ކޮންމެ ދުވަހަކު ރިޒުޤުލިބުމަށް ބަރަކާތް ގެއްލުނުކަމަށް މަގުތަކެވެ. ދެވަނަ މަގަކީ ބޮޑުބައެއްގެ ނަމޫނާ އަދި ފަސޭހަ މަގުތަކެވެ. އެ ގަބޫލު އަދުވާތަކު ހަރަކާތް ކަލޯ ރިޒުޤުލިބުމަށް އިހުމާލުނުވުމަށް ބަރަކާތް ނަމޫނާއަށް ފަސޭހަކަމެވެ. تقدير ގައި ލިޔެވިފައި ހުރިގޮތަކަށް ދެމިހުރުމުގެ ބަދަލު އަދި އިހުމާލު ނުވުމުގެ ހަރަކާތް. އެގޮތް އިހުމާލުވެ ކަމެއް ނުކުރާކަށް ކަޑައެޅި ޖީބައެއް ކަމުގައި ހުރިހާ ނިޔާތެއް ލިބޭނީ ބަރަކާތް ހަރަކާތުން ލިބޭނެއެވެ.

(3) އަދި މުސްތަޤުބަލްގައި އަހުރެމެން އަމިއްލަ ބަލަމާ. ކަމަކަށް ދަތިކުރުން ފަސޭހަކަމެއް ރިޒާގައި އައިސް އެއްޗެހިއެއްގެ މުސްތަޤުބަލް އަންނަނީއެއްގެ މުސްތަޤުބަލް ބޮޑުވަރު، ކުރެ މުސްތަޤުބަލް ފަސޭހަކަމެއް އިހުމާލުނުވުމުގެ ބޮޑު މުސްތަޤުބަލް ފަސޭހަކަމެއް އިހުމާލު ކުރާނަމެވެ. ދެން ތަޤުދީރު ގައިވާ ގޮތް ބަލާ އާޚިރަތްކޮށްގެން ކުރާ ބަދަލުތަކުގައި ދެކޮޅު އިހުމާލުކުރަނީ ކިޔަވާށެވެ؟

(4) އަދި އެހެނިހެން ކަމަކީ އަހުރެން މިސާލުތަކެއް ކުރަނީއެވެ. ކަލޯ ކޮންމެވެސް ޖިސްމާނީ ބައްޔަކަށް ފައްޓައިފާ އަކަމަކު ބޭސްފަރުވާ ކުރުމަށް ތަޤުދީރުގައި ޖެހިހުރިގޮތް ދެމެހެއްޓީއެވެ. އަދި އެޑްރެސްކުރަށް ފެންދޫނި ކަންތައްތައް ކުރުމަށް ބޭއްޓަކަށް ދަތިވުމަކަށެވެ.

އަދި ކަންތައްތަކަށް ހިތްވަރުދޭ ބޭނުންކުރުމަށް ފަސޭހަވާނެ ކަމެއް ޒިމާ ހިތްގެ މައްސަލަ ބަލާލާއިރު ފޮށިވާ އެކުލަވާލެވިފައިވާ ބައިގެ ނަތީޖާއެއް ސައިކޮލޮޖީގެ ބަހުން ކަމަކަށް ވަރަށް ވާހަކަ ބުނެވޭ؟ އަދި އަހުރެމެންގެ إيمان އަރާ الله تعالى ގެ رحمة އާއި حكمة ވަނީކޮންކަމެއްގެ ދެކެހިތާކަތްއޮންނަކަށް ގެއްލުވާ ނަތީޖާއެއް އަކަށްޓަކައި ނިޝާނެއް ނުކުރާނެކަމެވެ. رسول الله ﷺ ބަރަކާތް ހިތްވަރުދެއްވައިގެން صحيح مسلم ގައި ވެއެވެ. "وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ" (رواه مسلم) ނަތީޖާގެ ބަދަލުގައި ސަލާމަތުގެ ބޭނުން ހިފާ ވަރު ވެއެވެ. އެގޮތަށް الله تعالى ގެ رحمة އާ حكمةގެ ދަށުން އެކަން وجود ލަސްވެ ހިތްވަރުގައި ދިރުމަށް ބަދަލު ނަތީޖާގެ ދަށުން ހިތްވަރު ކަމެއްގެ ނަތީޖާ ވަކި ބަދަލުވެއެވެ. އަދި خَلق ކުރައްވާ ވިޔަފާރި وجود ލަސްވެނީއެވެ.

رسول الله ﷺ އަރާދަކުރެއްވި ކަލިމާގެ حسن ގާތްކޮށް ދުޢާކުރައްވައި ދަސްކުރީ قنوت ގައިވެސް وَقِنِي شَرَّمَا قَضَيْتَ (الترمذي وأبوداود) އިބަރަކާތް ލިބުނުކަމުގެ ކަންތައް ނަތީޖާގެ މިއަދު ހަރަކާތް ކުރަން ނުޖެހޭނެ!

މިދުނިޔޭގައި ނަތީޖާގެ ނިޝާނެއް އެވަނީ ނަތީޖާއެއް إعتبار ކުރެވެއެވެ. އަދި ނަތީޖާއަކީ ބަލައިލުމުން خالص ނަތީޖާގެ ނުވެއެވެ. ނަތީޖާ ގޮތުން ހިތްވަރު ވަކި اعتبار ނުކުރެވެ. އެހެން اعتبار އަކީ ބަލައިލުމަށް ތަރުތީބުވާ ބިރުވެރިކަމަކާ ކަންކަމަށް ބިރުގައި ތަނުވަ އުފެދުނުތަނަ ކަންތައްތަކެވެ. ނަމަވެސް އެހެން نظر އަކީ ބަލައިލުމަށް އަދި ކުރެވޭ ކަންތައްތަކުގައި އިހްސާސްކުރަނީއެވެ. الله تعالى ވަޙީކުރައްވައެވެ. ﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِي ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي ٱلنَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِي عَمِلُوا۟ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ (سورة الروم:٤١) މާނައީ: "މީސްތަކުން އަތުގެ އަމަން ކުރި ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން އެއްގަމާއި ކަނޑުގައި ފަސާދަ ފާޅުވެ ފެތުރިއްޖެއެވެ. އަދި އެމީހުންކުރި ބައެއް عملގެ ސަޒާ އެމީހުންނަށް ދެއްވުމަށްޓަކައެވެ. އެގޮތަށް (އެބަހީ ކަންތައްކޮށް) އެމީހުން (توبة ވެ) رجوع ވުމަށްޓަކައެވެ." އަދި ވަރަށް ކުރާ ކަމުގެ އަމިއްލަ ސަލާމަތުގެ ކަމިވަނީ ބަރަކާތުގެ ހިތްވަރު ކުރާކަމުގެ ކަނޑައެޅުމާ ސަލާމަތު އެދުމުގެ ނިޝާނެއްގެ ބަލައިލުމަށް شَرّ އެއްކަމެވެ. ނަތީޖާއެއް އެހެން ވަރަށް ކުރާކަމުގެ އަމިއްލަ ނިޝާނެވެ. ބޭނުންކުރާ ގޮތުގެ ފުރިހަމަ ހަރަކާތް ވަކިވަކިއެވެ. ނަމަވެސް އެކަން އެހެން نظر އަކުން ބަލައިލުމަށް އަދަބު ދެވުން ދުވަހުގެ ކޮންމެ ދުވަހެއްގެ حقّ ގައިވެސް ތަނަވަސް ކަމެއް ކަމުގައެވެ. އެކަމުން އެކަށް ފުރިހަމަ މިންވަރެއްވެއެވެ. އެހެން الله تعالى ދުނިޔޭގައި آخرة ގެ ސަޒާ އެކަށް ނުކުރައްވައެވެ. އަދި އެހެން نظر އަކުން ބަލައިލުމަށް އަޅުން ދުވަހުގެ حقّ ގައި އަދި ތަނަވަސް ކަން ކަމެވެ. އަދި މުޙައްމަދު عزّة ސަލާމަތުގެ ހަރަކާތް ވިއްޖެއެވެ.

(ނިމުނީ)

أَهْلُ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ ގެ عَقِيْدَة

فضيلة الشيخ محمّد بن صالح العثيمين – رحمه الله –

ތަރުޖަމާ: فضيلة الشيخ إسماعيل محمّد

(ޖެނުއަރީ 2006 ގެ ދަރުސްތަކުން)

އަށްވަނަ فصل

މިعقيدة ގެ ފައިދާ އާއި ނަތީޖާ

މި عظيم أصول އާއި قواعد ގަބޫލުކުރުމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ عقيدة އާގެ أصل مقصد އަށް ބަލާއިރު މިވާގެ عقيدة އަށް ވަރަށް މަތިވެރި ފައިދާތަކާއި ނަތީޖާ ހާސިލުވެއެވެ. އޭގެތެރެއިން الله تعالى ގެ ذات ކީރިތި އަދި ހުސްނާގެ إسم ތަކާއި ސިފަ ކީރިތިކަން އިސްކުރުމުން އަވާގެ ހިތްތަކުގައި الله تعالى އަށް ލޯބިވުމާއި عظمة ވަންތަކަން އުފެދެއެވެ. އޭގެނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އަޅާއި الله تعالى ގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް ކިޔަމަންވެ މަނާކުރެއްވި ކަންތައްތަކުން ދުރުވެ ތަޤްވާވެރިވެއެވެ. ތަޤްވާ ހާސިލުވާނީ އެކަމުންނެވެ. الله تعالى ގެ ރުޅިފުޅުތަކަށް ބިރުގަންނާނެ ވަރުގެ ކަންތައްތަކުން ދުރުވުމީ ދުނިޔޭގައި مجتمع އަށް ފައިދާވާއިރު آخرة ގެ ދުވަހުވެސް ބާއްޖަވެރި ކަމެވެ. ވަހީކުރެއްވިއެވެ. ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ﴾ (سورة النحل:٩٧) މާނައީ: "مؤمن އެއްކަމުގައިވާ ބޭރު ދިރިހުންނަ ތަކެއްޗިން ނުވަތަ އަންހެނުންގެ ތެރެއިން މިއަށް ހެޔޮ އަމަލެއް ކޮށްފިމާ ފަހަ އޭނާއަށް ދިވެހިންގެ ބަސްކަމުގެ (ދުނިޔޭގައި) ރަނގަޅު طاهر (ފުރިހަމަ) ދިރިއުޅުމެއް ދެއްވާހުށީމެވެ. (އަދި آخرة ގައި) އެމީހުންނަށް އެމީހުން ކުރިއަމަލުގެ ހެޔޮގޮތްތަކުގެ ރަހުމަތާއި أجر އާއި ثواب ހުށްޓެވެ."

މަޚްލޫޤު ތަކަށް ބޯހާނަށް ايمان ވުމުގެ ނަތީޖާ އާއި ފައިދާ

1. އެބޭކަލުން ހެއްދެވި خالق ވަންތަ ރަސްކަލާނގެ عظمة ވަންތަކަމާ قدرة ތެރިވަންތަކަމާއި ގަދަފަދަވަންތަކަން ދަނެ އެކަމަށް ތަޢާރަފުވުން.

2- الله تعالى އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ބަލައިއަޅުއްވާ خاصّ عناية ތެރިކަމުގެ މައްޗަށް ޝުކުރު އަދާކުރުން އޭގެން އަޅުގަނޑުމެން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް އިންސާނުން ރައްކާތެރިކުރެއްވުމަށް ޙިފާޒަތްކުރެއްވާކަމެވެ. އަދި އިންސާނުންނަށް ހެދިގެން ބަޔަކު ގޮތުގައި ތިއްބެވުމާ އަދި މިންވަރުގެ ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގައި ކުރަންވާ مسئو لية އާއި ބަލާބަލަހައްޓަވާއެވެ.

3- މި ކަންތައްތައް ދަނެގަތުމުން އެބޭކަލުންނަށް ހިތްވަރު

ފޮތްތަކަށް ايمان ވުމުގެ ނަތީޖާ އާއި ފައިދާ

1- الله تعالى އަޅުގަނޑު އަޅުތަކުންނާމެދު ބަލާއްޓަވާ ސާބިތު ހާއްސަކަމުގެ خاصّ عناية ދެނެގަތުން: އެއީ އަޅާއި އަށް ކޮންމެ قوم އަކަށް ފޮތް ބާވައްލަވާ طاهر ވަންތަ ރަސްކަލާނގެ ކަންތަ أمة އަކަށް ފޮތް ބާވައިލެއްވީ ފޮތުގެ ތަރުތީބު އެވިސްނުން حق ގެމަގު ދަނެގަތުން ފަސޭހަކުރެއްވުމަށެވެ.

2- الله تعالى ގެ حكمة ވަންތަކަން ފާޅުވުން: އެއީ ރަސްކަލާނގެ ވަނީ މިފޮތްތަކުގައި ކޮންމެ އުއްމަތަކަށްވެސް އެ އުއްމަތަކާ ރަސްކަލާނގެ شريعة ބާވައިލައްވާފައެވެ. އަދި އެފޮތްތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ފަހުން ބާވައިލެއްވި ހިދުމި قرآن އެވެ. އެފޮތަކީ قيامة އާ ޖެހެންދެން ކޮންމެ ޒަމާނަކާ ތަނަކަށް އެކަށީގެންވާ خَلْقُ ތަކެއްޗެއް ކަމުގައި އެކަށައެޅުއްވި ފޮތެވެ.

3- މިފަދަ މަތިވެރި نعمة އަށް ދެއްވިކަމަށްޓަކައި الله تعالى އަށް ޝުކުރުއަދާކުރުމަށް ކޮށްދިނުން ކަމެވެ.

رسول ބޭކަލުންނަށް ايمان ވުމުގެ ފައިދާއާއި ފުރިހަމަ ނަތީޖާ

1- الله تعالى އަޅުތަކުންގެ އަޅުގަނޑުމެންނާމެދު ބަލައިއަޅުއްވާ ހާއްސަ ސާބިތު عناية ދެނެގަތުން: އެއީ އަޅުތަކުންގެ އެންމެހާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް هداية އާއި މަތިވެރި إرشاد ދެއްވުމަށްޓަކައި ތެދުވެރި އަޅާތެރި رسول ނޫ ބޭކަލުން ފޮނުއްވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ.

2- الله تعالى އަޅުތަކުންގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްވި މިމަތިވެރި نعمة އަށްޓަކާ އަޅުތަކުގެއަށް ޝުކުރުވެރި ހިތާމަތަކެވެ.

3- رسول ބޭކަލުންނަށް ތެދުވެރިވުމާ أدب إحترام ކުރުމާ އެބޭކަލުންނާ އެކަށޭނަ مدح އާއި تعريف ކުރުން: އެއީ އެބޭކަލުންނީ الله تعالى ގެ خاصّ އަޅުންނެވެ. އަދި رسول ންނެވެ. އެބޭކަލުންނީ الله تعالى އަށް އަޅުކަންކުރެއްވި އަދި ކުރައްވާނަމަކަށް އޭގެމަތިން ދަޢުވަތު رسولކަމުގެ مهم وظيفة އެންމެ ފުރިހަމަގޮތުން އަދާކުރެއްވި

ބޭކާރުވެއްޖެއެވެ. الله تعالى ގެ އަމުރުތަކާހިލާފަށް ހަވާއާ އަދިދުނިޔެއިންނުވި ބޭކާރުވެއްޖެއެވެ. އަދި الله تعالى ގެ މަގުގައި ކުރާއިރު جهاد ގައި މަރުވެދިޔާ އުނދަގޫތަކާ ކެކުޅުވާލި ވަޒަން ދޫކުރަމުން ކަންތައްތަކާ ވަޒީފާއާއި ބޭކާރުވެއްޖެއެވެ.

آخرة ދުވަހަށް ايمان ވުމުގެ ނަތީޖާ އާއި ފައިދާ

1- الله تعالى އަށް ކިޔަމަންވުމުގެ ޝައުޤުވެރިކަން ލިބުން: އެދުވަހަށްޓަކައި ثواب ހޯދުމުގެ އުއްމީދުވެރިކަން ލިބެއެވެ. އަދި އެދުވަހުގައި ލިބޭނޭ عذاب އަށްޓަކައި އުރެދުންތަކުން އެއްކިބާވުމެވެ.

2- ދުނިޔޭގެ نعمة އާއި އަރާމުން ބޭނުންވާ އަދި ހިތްއަދާ އެކަމަށް ދަހިވެތިވާ ތަކެތި ލިބިފައިވާ حال ގައި مؤمن ނަސަން އޭގެ ބަދަލު آخرة ގައި أجر އާއި ثواب ގެގޮތުގައި ލިބޭނެކަމުގެ މައްޗަށް ޔަގީންކަން ލިބި އެކަމަށް ހިތްހަމަޖެހުމާއި އުއްމީދުކުރުން ހިފޭނެއެވެ.

ދުނިޔަވީގޮތުން ايمان ވުމުގެ ނަތީޖާ

1- އެތަކެއްކަމެއް ލިބުމަށްޓަކައި އެކަމަށް ބޭނުންވާ ހުރިހާކަމެއް ކުރުމަށްފަހު نتيجة އަށްޓަކައި الله تعالى އަށް إعتماد ކުރުން: އެހެނީ ކަމާގުޅިގެން ހިނގާ ސަބަބުތަކާ އެކަމުގެ ނަތީޖާ ހަމަޖެހިގެންދަނީ تقدير ގެ މައްޗަށެވެ.

2- طبيعى ގޮތުން ލިބޭގެންވި އަރާމާއި ހިތަން ހަމަޖެހުން ލިބުމެވެ. އެގޮތަކީ ހުރިހާކަމެއްގެ نتيجة ހުށައެޅިގެންވަނީ الله تعالى ނިޔާކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށްކަމުގައި ހިތްޖެހޭ ކަށަވަރުކަމެއް ހިނގާހިތުގެ އަނިޔާތަކާ އެއްގޮތަކަށް ދެކެނުމުން އަދި ހިތްހަމަޖެހުމުގެ إحساس ލިބި، ހައްދުފަހަނޅާކުރުމާ ދަސްކަމުގެ ނިޔާކުރުމުގެ ގޮތަން ދެމިތިބޭ. ދުނިޔަވީ އިމާނުވާ ޖެހިއަށްވުރެ ވަރުން ބަދަން އަރާމުހުރި ދިރިއުޅުމާއި طبيعى ފިޔަވާ އަދި ހިތްހަމަޖެހުން ހަމައެކަނި ނުވާނެއެވެ.

3- އެތަކެއްކަމެއް ލިބުމަކުން އާދި ތިމާގެ ގޮވާކަމުން ލިބުނުކަމެއް ދީފި އެކަމުގެ އުފާވުން ނުވެސް: އެގޮތަކީ އެ نعمة ދެއްވީ الله سبحانه وتعالى ކަމަށާއި އަދިލުން ހޯދާއި كامياب ވުމަކީ އެކަމުގެ ފައްޔާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ ކަމެވެ. އެކަމަށްޓަކައި އިންސާނާއަށް އޮތީ ތިމާގެ ގޮވާކަމުން ފިޔަވާފަ ކިބާ އުފާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި އެކަންކަމުގެ މައްޗަށް الله އަށް ޝުކުރުވެރިވުމެވެ.

4- ހިތްއަދާ ގޮތާ خلاف އަށް ކަމެއް ހިނގައިފިނަމަ ނުވަތަ مقصد ފުރިހަމަ ނުވިނަމަވެސް އެކަމާމެދު މާޔޫސްވާގޮތަށް އެކަމާ ހިތްދަތިވެފައި ނުހުރުން: އެގޮތަކީ އެކަމަކީ އިލާހީ ވަންތަކުރައްވާފައިވާ ނިޔާކުރެއްވުމެވެ. ތަޤުދީރަކަށްވާތީ ހިތްހަމަޖެހޭނެއެވެ. ދިމާ އެދުވަހުގެ ކާމިޔާބުވުމެވެ. އެކަމަށް أجر އާއި ثوابލިބޭނެކަމުގެ އުއްމީދުކުރުމެވެ.

މިދުނިޔެ ކަމުގެ މައްޗަށް އިރުޝާދު ކުރައްވާ الله تعالى وحى ކުރައްވާފައިވަނީ ﴿مَآ أَصَابَ من مُّصيبَة في ٱلأَرْض وَلاَ فيٓ أَنفُسكُمْ إلاَّ في كتَاب مِّن قَبْل أَن نَّبْرَأَهَآ إنَّ ذَٰلكَ عَلَى ٱللَّه يَسير ۝ لِّكَيْلاَ تَأْسَوْاْ عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلاَ تَفْرَحُواْ بِمَآ آتَاكُمْ وَٱللَّهُ لاَ يُحبُّ كُلَّ مُخْتَال فَخُور﴾ (سورة الحديد:٢٢-٢٣) މާނައީ: "ބިމުގައިވެސް ކަލޭމެންގެ ނަފްސުތަކުގައިވެސް އައްޔެއް މުޞީބާތެއް ޖެހިއްޖެއްޔާ ނުވާނެއެވެ. އެކަމަކު އެއެއްޗެއް ފަތުރުއްވުމުގެ ކުރިން ފޮތެއްގައި (ލިޔެވިފައި) ނުވާނޭގޮތަކަށެވެ. ޝައްކެއްނެތެވެ. މިކަމަކީ الله تعالى އަށް ފަސޭހަވެގެންވާ ކަމެކެވެ. މިއީ ތަކެއްޗަށް ކަލޭމެންނަށް ނުލިބުނު ތަކެއްޗާމެދު ކަލޭމެން ހިތާމަނުކުރުމަށެވެ. އަދި ކަލޭމެންނަށް ދެއްވި ތަކެއްޗާމެދު ބޮޑާ فخروېرި ނުވުމަށެވެ. الله تعالى ބޮޑާވެ فخروېرިވާ އެއްވެސް މީހަކަށް ލޯބިނުވާ ކަމެވެ.

އަޅުގަނޑު الله تعالى އަށް އެދި ދަންނަވަމީ މި عقيدة މަތީގައި ތިބެއްޖެވުމަށެވެ! އަދި މި عقيدة ގެ ފައިދާއާއި عقيدة ލިބުމުގެ توفيق ދެއްވުމަށެވެ! އަދި އަހަރެމެންގެ حضرة ނަބިއްޔާ رحمة އާއި فضل ވަންތަކަމުން ލިބިގެންވުމަށެވެ! އަހަރެމެންގެ އަޅުގަނޑަން هداية ދެއްވިފައިވާ މި هدايةގެ މަތީގައި ތިބެއްޖެވުމަށެވެ! އަދި އަވަހަށް ކަލޭމެން إختيار ކުރުމުން ރައްކާތެރިވުމައި އަހަރެމެންގެ ވަހަބުވަ رحمة އާއި عناية ލިބިގެން ދެއްވުމަށެވެ! އަހަރެމެނަށް ގެނާ މިއަދުކުރައްވާ ވަހަބުވަ عناية ދެއްވާ ރަޙްމަތްތެރިވެއެވެ!

(وَالْحَمْدُ لله رَبِّ ٱلْعَالَمِيْنَ وصلّى الله على نبيّنا محمّد وعلى آله واصحابه والتّا بعين لهم بإحسان)

محمّد بن صالح العثيمين

٣٠ شوال سنة ١٤٠٤ه

ترجمة ޢަލީ ނިޒާމް ١جمادى الأول ١٤٠٤ه

